

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA EUROPOS SAJUNGOS STRUKTŪRINIŲ FONDŲ LĖŠOMIS FINANSUOJAMŲ INFORMACINĖS VISUOMENĖS PLĖTROS PROJEKTŲ VALDYMAS

2008 m. lapkričio 19 d. Nr. VA-9000-2-25
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant
Valstybės kontrolės Informacinių sistemų valdymo ir audito
departamento direktoriaus Dainiaus Jakimavičiaus
2008-04-01 pavedimą Nr. 9000-2,
2008-05-08 pavedimą Nr. 9000-2-1

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:
Živilė Kindurytė (grupės vadovė)
Rimgaudas Gamulis
Irina Kiškina

Auditas pradėtas 2008-04-01
Auditas baigtas 2008-10-31

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrolė.lt

TURINYS

Santrauka	3
Įžanga	8
Audito apimtis ir procesas	9
Audito rezultatai	11
1. INFORMACINĖS VISUOMENĖS PLĖTROS PROJEKTŲ ATRANKOS IR DERINIMO PROCEDŪRŲ VYKDYMAS	11
1.1. Tiriamos srities strateginių dokumentų ir projektų atrankos kriterijų atitikties jiems analizė	11
1.1.1. Informacinės visuomenės plėtros strateginių dokumentų analizė	11
1.1.2. Informacinės visuomenės plėtros projektų atrankos kriterijai ir procedūros	14
1.1.3. Projektams reikalingų lėšų pagrįstumo vertinimas	18
1.2. Projektų tikslų suderinamumas	19
2. INFORMACINĖS VISUOMENĖS PLĖTROS PROJEKTŲ EIGA IR JŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENA	24
2.1. Informacinių sistemų įteisinimas	24
2.2. Informacinės visuomenės plėtros projektų realizavimas	27
2.3. Projektų administravimo perdavimas trečiosioms šalims	32
2.4. Projektų apimties ir tikslų keitimas, paramos sutarčių pakeitimų derinimo vertinimas	33
2.4.1. Sudarytų paramos sutarčių pakeitimų derinimo procedūros eiga	33
2.4.2. Projektų apimčių ir tikslų keitimo įtaka projekto rezultatams	36
2.5. Projektų įgyvendinimo priežiūra ir kontrolės mechanizmai	40
2.6. SFMIS pateikiamos informacijos tikslumas	47
3. INFORMACINĖS VISUOMENĖS PLĖTROS PROJEKTŲ REZULTATŲ VERTINIMAS	50
3.1. Projektų lėšų panaudojimas ir pasiektas rezultatyvumas	50
3.1.1. Projektams skirtų lėšų panaudojimas	50
3.1.2. Pasiektų projektų tikslų ir rezultatų atitiktis pradiniam ir strateginiam tikslams	52
3.2. Sukurtų produktų ir turto valdymas	55
3.2.1. Sukurtų produktų ir įsigytos įrangos apskaitymas	55
3.2.2. Projektų metu sukurto turto valdymas	56
Išvados ir rekomendacijos	60
Priedai	65

SANTRAUKA

Informacinės visuomenės plėtra yra vienas iš Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos¹ prioritetų, todėl svarbu užtikrinti tinkamą valstybės informacinių sistemų valdymą, suderinamumą ir funkcionavimą, suteikti galimybę daugeliui Lietuvos gyventojų naudotis elektroninėmis valstybės institucijų paslaugomis.

Valstybės kontrolės atliktas auditas yra susijęs su Valstybės ilgalaikės raidos strategijos žinių visuomenės prioritetu valstybės valdymo ir savivaldos srityje ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004–2008 m. programos 4 punkte numatytų išsipareigojimų įgyvendinimo vertinimu.

Siekdami įvertinti Europos Sąjungos lėšomis finansuojamų informacinės visuomenės plėtros projektų valdymą, Informacinės visuomenės plėtros komitete prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir VŠĮ Centrinėje projektų valdymo agentūroje, atlikome valstybinį veiklos auditą.

Audito metu, vertindami informacinės visuomenės plėtros projektų atrankos ir derinimo procedūrų vykdymą, išanalizavome projektų atrankos kriterijų atitiktį tiriamos srities strateginiams dokumentams, projektams reikalingų lėšų pagrįstumo vertinimą ir projektų tikslų suderinamumą.

Įvertinome informacinės visuomenės plėtros projektų eigą ir jų įgyvendinimo stebėseną, atlikdami informacinių sistemų įteisinimo, projektų realizavimo užtikrinimo ir administravimo perdavimo trečiosioms šalims procesus. Audito metu įvertinome, pasirinktų projektų apimties ir tikslų keitimą, paramos sutarčių pakeitimų derinimą bei tarpinės ir įgyvendinančios institucijų taikomas projektų įgyvendinimo priežiūros ir kontrolės priemones.

Atlikę projektų lėšų panaudojimo, pasiekto rezultatyvumo, sukurtų produktų ir turto valdymo analizę, įvertinome kaip vykdomas informacinės visuomenės plėtros projektų rezultatų vertinimas.

Įvertinę informacinės visuomenės plėtros projektų atrankos ir derinimo procesus, nustatėme, kad:

- Nėra nacionalinių informacinės infrastruktūros strateginių dokumentų, nustatančių technologinę (techninė įranga, tinklai), informacinę (duomenų mainai, sistemos duomenų bazės, vartotojų komunikavimas ir sąsajos) ir veiklos (pagal atskiras viešojo administravimo sritis) architektūrą ir kaip turi būti kuriama ši infrastruktūra. Neapibrėžus informacinių infrastruktūrų kūrimo architektūros kuriamos informacinės infrastruktūros gali būti nesuderinamos su esamomis arba jas dubliuoti, todėl informacinių infrastruktūrų plėtrai skirtos lėšos gali būti panaudojamos neefektyviai. Nenustačius informacinių ir ryšių technologijų projektų koordinavimo procedūrų, neužtikrinamas bendros informacinių tinklų infrastruktūros įgyvendinimas valstybiniu lygmeniu.

¹ Lietuvos Respublikos Seimo 2006-07-18 nutarimas Nr. X-767, „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“.

Susisiekimo ministerija, atstovaudama Lietuvai Europos Sąjungoje neturi tikslios informacijos apie Lietuvoje įgyvendinamus informacinės infrastruktūros plėtros projektus.

- Kai kurie Ekonomikos augimo veiksmų programos Informacinės visuomenės visiems prioriteto 2007–2013 m. finansavimo periodui nustatyti projektų atrankos vertinimo kriterijai nurodo atitikti Lietuvos Respublikos Vyriausybės strateginiams dokumentams. Nustatyti projektų atrankos vertinimo kriterijai eliminuoja kai kuriuos galimus pareiškėjus, dėl to kai kurie projektai pradėti vykdyti 2004–2006 m. periodo lėšomis, negali būti realizuoti 2007–2013 m. periodo lėšomis. Audito metu nustatyta, kad Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos projektui „e-Seimas“ - elektroninės demokratijos priemonių plėtojimas Lietuvos Respublikos Seime“ skirtos lėšos (107 tūkst. Lt) gali būti panaudotos nerezultatyviai.

- Nėra tinkamo informacinės visuomenės plėtros infrastruktūros vystymo koordinavimo valstybiniu lygmeniu, nes Centrinės projektų valdymo agentūros ir Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės vykdomos procedūros neužtikrina pakankamo informacinės visuomenės plėtros projektų tikslų suderinamumo. Paaiškėjus veiklos dubliavimui, įgyvendinant informacinės visuomenės plėtros projektus jie papildomai derinami ir koreguojami, tai sudaro prielaidas neefektyviam lėšų naudojimui.

Išanalizavę informacinės visuomenės plėtros projektų vykdymo, jų įgyvendinimo stebėsenos ir projektų rezultatų procesus, nustatėme, kad:

- 71 proc. Europos Sąjungos lėšomis kuriamų informacinių sistemų kuriama nepatvirtinus jų nuostatų (nenumačius informacinių sistemų funkcijų, struktūros ir tikslų), 93 proc. informacinių sistemų kuriama neturint su Informacinės visuomenės plėtros komitetu prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės suderintų specifikacijų².

Nustatyta, kad kai kurių projektų metu minėti dokumentai buvo parengti, jau įdiegus informacines sistemas. Dėl to išlieka rizika, kad taip sukurtos sistemos gali būti tarpusavyje nesuderintos, nepakankamai funkcionalios, lėšos joms kurti gali būti panaudojamos nerezultatyviai.

- Iki audito pabaigos nebuvo paskelbti kai kurių priemonių kvietimai teikti paraiškas dėl projektų finansavimo iš Europos regioninės plėtros fondo lėšų, užsitęsė teisės aktų, reglamentuojančių 2007–2013 m. Europos Sąjungos paramos paskirstymą ir paraiškų teikimą, rengimas. Dėl minėtos priežasties įstaigos negalėjo vykdyti numatytą informacinės visuomenės plėtros priemonių, todėl numatytą projektų įgyvendinimo laikas nukeliamas.

- Informacinės visuomenės plėtros projektų vykdytojų numatytos projektų įgyvendinimo priemonės ir terminai nesutampa su priemonėmis numatytomis Lietuvos informacinės visuomenės

² Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimu Nr. 451 „Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklės“ ir patvirtinta Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-10-15 įsakymu Nr. T-131 „Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika“.

plėtos 2006–2008 metų programoje ir Elektroninės valdžios koncepcijos priemonių įgyvendinimo plane.

Nėra vieno, 2007–2013 m. periodo priemonei „Informacinė visuomenė visiems“ bendro strateginio dokumento, kuriame būtų pateikiamos informacinės visuomenės plėtos priemonės, jų įgyvendinimo būdai, terminai ir visi atsakingi vykdytojai, todėl galimas veiklų dubliavimas ir neefektyvus lėšų panaudojimas.

Kvietimo „Parama projektams parengti“ projektų metu parengta techninė dokumentacija dėl pasikeitusių technologijų ir įstaigų veiklos procesų netenka aktualumo, projektai gali būti įgyvendinami pagal pasenusią ir nepakankamai aktualią dokumentaciją arba jai atnaujinti gali būti naudojamos papildomos lėšos.

- Projektų vykdytojai nesivadovauja Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka pirkdami projektų administravimo paslaugas. Kai kuriais atvejais projektų administravimas pavedamas specialiai įsteigtoms viešosioms įstaigoms, nevykdančioms viešojo administravimo funkcijų. Be to dažnai šios įstaigos priima ir strateginius sprendimus dėl projektų vykdymo ir tolimesnio valdymo, kas išskirtinai priskiriama informacinių sistemų valdytojams. Esant tokiai projektų valdymo schemai nėra aiškios atsakomybės pasiskirstymo ir sprendimų priėmimo valdymo schemas, todėl gali būti nepakankama projektų kontrolė, netiksliai suformuoti institucijų poreikiai, nepakankamai įvertinti jų veiklos prioritetai ir nustatyti netinkami tikslai.

- Dėl nepakankamos informacinės visuomenės plėtos projektų paramos sutarčių pakeitimų derinimo valdymo kontrolės kai kurių projektų sutarčių keitimo procedūros užtruko gana ilgai, todėl numatyti projektų įgyvendinimo terminai vėlavo.

- Centrinei projektų valdymo agentūrai ir Informacinės visuomenės plėtos komitetui prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės pritarus sprendimams, keitusiems projektų esmę (rezultatus), rodiklius ir laukiamas pasekmes, ne visada pavyko užtikrinti, kad visi informacinės visuomenės plėtos projektai finansiniu ir techniniu požiūriu būtų optimalūs ir galėtų duoti daugiau socialinės ir ekonominės naudos.

Projektų rodikliai nebuvo kokybiški ir tinkamai apibrėžti. Dalis informacinės visuomenės plėtos projektų vykdytojų, neįvertinę savo galimybių, nustatė neadekvačius projekto rezultatų ir pasekmių rodiklius, pagrindinis projektų tikslas lieka laiku įsisavinti lėšas. Daugelio projektų atveju rodiklių atsisakyta, jie pakeisti naujais ir neatitinka numatytų skiriant paramą projektams, todėl neaišku kaip bus vertinamas pasiektas informacinės visuomenės plėtos projektų rezultatyvumas.

- Įvertinus institucijų, atliekama informacinės visuomenės plėtos projektų įgyvendinimo stebėseną ir priežiūrą, nustatyta:

- ▶ Informacinės visuomenės plėtos komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės neužtikrino pakankamos rizikingų projektų įgyvendinimo kontrolės ir neišnaudojo

galimybės atlikti šių projektų patikras vietoje. Išlieka rizika, kad įgyvendinus projektus, bus nepasiekti planuoti tikslai ir rezultatai.

- ▶ Centrinės projektų valdymo agentūros atliekamos patikros vietoje nepakankamai dokumentuojamos (nenurodytos procedūros naudojamos rezultatyvumui, funkcionalumui nustatyti, dokumentuotos tik procedūros lėšų panaudojimui užtikrinti).
- ▶ Centrinės projektų valdymo agentūros taikomos projektų stebėsenos priemonės nėra suderintos su informacinių sistemų kūrimo metodikos reikalavimais³, neatliekamas šių projektų vertinimas informacinių sistemų kūrimo kritiniuose taškuose⁴.
- SFMIS duomenys apie projektus daugeliu atvejų pateikiami fragmentiškai, todėl negalima spręsti apie projekto įgyvendinimo būklę naudojantis tik SFMIS, neišnaudojamas galimas SFMIS funkcionalumas.

Siekdami pagerinti informacinės visuomenės plėtros projektų valdymą valstybinio ir instituciniu lygmeniu, Lietuvos Respublikos Vyriausybei rekomendavome:

- Inicijuoti teisės aktų, nustatančių informacinių sistemų valdymo, kūrimo, eksploatavimo ir duomenų mainų principus, atnaujinimą.
- Parengti bendrą Lietuvos nacionalinės informacinės visuomenės dokumentą, nustatant aiškius ryšius ir suderinamumą su kitais informacinės visuomenės ir ryšių strateginiais dokumentais (Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategija, Informacinės visuomenės plėtros 2006–2008 m. programa, Elektroninės valdžios koncepcija, Lietuvos plačiajuosčio ryšio infrastruktūros 2005–2010 m. plėtros strategija ir kt.).⁵
- Tobulinti informacinių ir ryšių technologijas koordinuojančių institucijų tarpusavio ryšius ir struktūrą, nustatant konkrečias atskirų institucijų funkcijas ir atsakomybę.⁶ (1.1 dalis)
- Papildyti ir atnaujinti norminius dokumentus reglamentuojančius valstybės informacinių sistemų įsteigimą ir įteisinimą:
  - ▶ detalizuojant procedūras, kaip ir kokie informacinių sistemų dokumentų pakeitimai ir papildymai turi būti derinami ir tvirtinami modernizuojant valstybės informacines sistemas;

³ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimu Nr. 451 „Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklės“.

⁴ Patvirtinta Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-10-15 įsakymu Nr. T-131 „Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika“.

⁵ Valstybės kontrolės 2006-09-12 valstybinio audito ataskaitoje Nr. IA-9000-4-2 „Valstybinių informacinių sistemų bendroji kontrolė. Valstybinis ir institucinis lygmenys“, 1 dalis, 10 psl., Valstybės kontrolės 2007-09-28 valstybinio audito ataskaitoje Nr. IA-9000-4-3 „Valstybinių institucijų informacinių sistemų valdymas elektroninės valdžios kontekste“, 2 dalis, 15 psl.

⁶ Pastabos dėl informacinių ir ryšių technologijų koordinavimo pateiktos Valstybės kontrolės 2001-10-17 suvestinėje ataskaitoje Nr. 210 „Dėl veiklos, kuriant ir diegiant informacines sistemas, vertinimo taupumo, rezultatyvumo ir efektyvumo požiūriais, rezultatų“, 3 psl., Valstybės kontrolės 2003-12-12 valstybinio audito ataskaitoje „Elektroninio parašo diegimo vertinimas“, 2 dalis, 6 psl., Valstybės kontrolės 2006-09-12 valstybinio audito ataskaitoje Nr. IA-9000-4-2 „Valstybinių informacinių sistemų bendroji kontrolė. Valstybinis ir institucinis lygmenys“, 1 dalis, 10 psl., Valstybės kontrolės 2007-09-28 valstybinio audito ataskaitoje Nr. IA-9000-4-3 „Valstybinių institucijų informacinių sistemų valdymas elektroninės valdžios kontekste“, 2 dalis, 15 psl.

- ▶ steigiant ir įteisinant jau sukurtas valstybės informacines sistemas, būtų parengiami tik tolesniam funkcionavimui būtini dokumentai – sistemos ir duomenų saugos nuostatai, perdavimo-priėmimo aktai, papildomai pateikiant kūrimo ekonominį pagrindimą ir funkcionavimo schemą, išdėstant technologinę struktūrą, pagrindines sudedamąsias dalis (komponentės, posistemės), vidinius ir išorinius ryšius;
- ▶ įpareigoti institucijas per numatytą laiką parengti reikiamus dokumentus, įsteigti ir įteisinti valstybės informacines sistemas, kurių kūrimui ir modernizavimui finansuoti buvo skirtos Europos Sąjungos ir valstybės biudžeto lėšos.

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, rekomendavome:

- Parengti arba papildyti esamus norminius dokumentus, kuriuose būtų aprašyti informacinių sistemų technologinės, informacinės ir veiklos architektūros reikalavimai.
- Inicijuoti informacinių sistemų registro kūrimą.

VšĮ Centrinei projektų valdymo agentūrai rekomendavome:

- Nustatyti procedūras užtikrinančias, kad tais atvejais kai projektų administravimo darbai vykdomi ne projekto vykdytojo, šie darbai būtų perkami vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymu.
- Užtikrinti, kad paramos sutarties keitimai būtų atliekami tik siekiant, kad informacinės visuomenės plėtros projektai galėtų duoti daugiau socialinės ir ekonominės naudos.
- Tinkamai dokumentuoti ir detalizuoti vykdomas informacinės visuomenės plėtros projektų patikrų vietoje procedūras, nurodant kaip įvertinamas pasiektas funkcionalumas ir rezultatyvumas.
- Išnaudojant SFMIS galimą funkcionalumą, užtikrinti, kad informaciją apie projektus būtų pateikiama visa ir operatyviai.

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir VšĮ Centrinei projektų valdymo agentūrai rekomendavome sustiprinti informacinės visuomenės plėtros projektų stebėseną, parengti bendrą dokumentą, kuriame būtų nurodomos projektų stebėsenos procedūros, užtikrinančios vykdomų projektų eigos vertinimą kritiniuose taškuose, bei teisės aktais reglamentuojančiais informacinių sistemų steigimą, kūrimą, eksploatavimą ir saugą reikalavimų vykdymą.

IŽANGA

Europos Sąjungos (toliau – ES) struktūrinių fondų lėšomis finansuojamų informacinės visuomenės plėtros projektų valdymo vertinimas buvo numatytas Valstybės kontrolės 2008 m. valstybinio audito programoje⁷. Auditas pradėtas 2008 m. sausio 21 d., baigtas 2008 m. spalio 31 d. Tyrimą atliko vyresnieji valstybiniai auditoriai Živilė Kindurytė (grupės vadovė), Rimgaudas Gamulis ir Irina Kiškina. Audituojamas laikotarpis – nuo 2004 m. iki 2008 m. II ketvirčio.

Auditoriai, atlikdami informacinių sistemų (toliau – IS) bendrosios kontrolės vertinimus, pastebėjo svarbias problemas, susijusias su ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamų informacinės visuomenės plėtros (toliau – IVP) projektų valdymu, projektų įgyvendinimo rezultatais ir jų vykdymo terminais. Išankstinio tyrimo metu nustatyta, kad IVP ir IS kūrimą įgyvendinančių projektų valdymas turi trūkumų, todėl yra neefektyvaus lėšų panaudojimo rizika.

Pagrindiniai audito subjektai – Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – IVPK) ir viešoji įstaiga Centrinė projektų valdymo agentūra (toliau – CPVA).

ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamų informacinės visuomenės projektų valdymo auditas buvo atliekamas vertinant konkrečių aštuonių IVP srityje įgyvendintų projektų (2 priedas) kokybę, jų atitiktį Lietuvos Respublikos teisės aktams, informacinės visuomenės plėtros poreikiams ir aktualijoms aspektais.

Tikimasi, kad audito ataskaita padės geriau suprasti informacinės visuomenės infrastruktūrinių projektų įgyvendinimo aktualijas, atkreips dėmesį į rizikos veiksnius, klaidas ir pažeidimus, galinčius turėti įtakos ES paramos valdymui ir efektyviam lėšų naudojimui. Auditorių nuomone, tai paskatins tobulinti Lietuvoje sukurtas ES lėšomis finansuojamų IVP projektų kontrolės sistemas, efektyviau naudoti ES lėšas, mažinti projektų dubliavimo riziką.

⁷ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus 2008-01-02 įsakymas Nr. V-1 „Dėl 2008 metų valstybinio audito programos“.

AUDITO APIMTIS IR PROCESAS

Audito objektas – ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamų IVP projektų valdymas.

Audito subjektai:

IVPK – ES struktūrinių fondų administravimo institucija, atsakinga už jai priskirtų Lietuvos 2004–2006 m. bendrojo programavimo dokumento (toliau – BPD) priemonių įgyvendinimą bei priežiūrą ir paramos projektams planavimą⁸;

CPVA – ES struktūrinių fondų administravimo įgyvendinančioji institucija, atsakinga už priskirtų BPD priemonių projektų administravimą ir įgyvendinimo priežiūrą⁹.

Audito tikslai:

- surinkti, papildyti ir atnaujinti informaciją apie 2004–2006 m. ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamus IVP projektus ir jų valdymą;
- įvertinti IVP projektų atrankos ir derinimo procedūrų vykdymą;
- įvertinti, kaip vykdoma IVP projektų įgyvendinimo stebėseną;
- įvertinti, kaip vykdomas IVP projektų rezultatų vertinimas;
- nustatyti problemas, susijusias su ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamų IVP projektų valdymu, ir pateikti rekomendacijas.

Vertinimo kriterijai:

- teisiškai nesuderintų IVP projektų santykis su visais IVP projektais;
- įgyvendinant IVP projektus neefektyviai panaudotų lėšų santykis su projektų finansavimo lėšomis;
- IVP projektų įgyvendinimo terminai, lyginant su pradiniais numatytais IVP įgyvendinimo terminais;
- Lietuvai skirtos 2004–2006 m. ES paramos panaudojimo lygis.

Audito procesas

Tyrimo metu buvo renkama informacija IVPK ir CPVA. Susipažinome su teisės aktais, reglamentuojančiais ES struktūrinių fondų lėšų administravimą, sprendimais dėl lėšų skyrimo ir kitais IVP projektų dokumentais, nagrinėjome BPD 3.3 priemonės „Informacinių technologijų

⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-31 nutarimu Nr. 649 patvirtintos Institucijų, atsakingų už Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų, skirtų Lietuvos 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumentui įgyvendinti, administravimą, atsakomybės ir funkcijų paskirstymo taisyklės.

⁹ Ten pat.

paslaugų ir infrastruktūros plėtra“ (toliau – BPD 3.3 priemonė) lėšomis finansuotų IVP projektų vykdymą.

Norėdami išsiaiškinti ES struktūrinių fondų lėšomis finansuojamų IVP projektų valdymo ypatumus, auditoriai bendravo su Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos, Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos, IVPK, Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos (toliau – RRT) ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos (toliau – Susisiekimo ministerija) atsakingais darbuotojais. Papildomai buvo renkama informacija iš tyrimo metu pasirinktų IVP projektų vykdytojų – Matematikos ir informatikos instituto (toliau – MII), Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – VRM), Lazdijų rajono savivaldybės administracijos ir kitų.

Audito metu naudojamos ES struktūrinių fondų informacinėje valdymo ir priežiūros sistemoje (toliau – SFMIS) pateikiama informacija ir ataskaitomis, pateiktais duomenimis apie ES lėšomis finansuojamų IVP projektų esamą būklę. Šiuos SFMIS duomenis analizavome norėdami nustatyti vykdomų IVP projektų reikšmingumą, skirtų lėšų panaudojimo tendencijas, pasiektus projektų įgyvendinimo rodiklius.

Auditas buvo atliekamas darant prielaidą, kad visi auditoriams pateikti dokumentai yra išsamūs ir galutiniai, o jų kopijos atitinka originalus. *IVPK ir CPVA nuomonė audito ataskaitoje pateikta pasvirusiu šriftu.* Ataskaitoje vartojamos sąvokos ir sutrumpinimai pateikti 1 priede.

AUDITO REZULTATAI

1. INFORMACINĖS VISUOMENĖS PLĖTROS PROJEKTŲ ATRANKOS IR DERINIMO PROCEDŪRŲ VYKDYMAS

1.1. Tiriamos srities strateginių dokumentų ir projektų atrankos kriterijų atitikties jiems analizė

1.1.1. Informacinės visuomenės plėtros strateginių dokumentų analizė

Informacinės visuomenės plėtros uždavinius nustato Lietuvos informacinės visuomenės plėtros 2006–2008 metų programa¹⁰, parengta įgyvendinant Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategiją¹¹.

Auditoriai, atlikdami IS auditus ir analizuodami institucijų pateiktą medžiagą, nustatė, kad nors yra kuriamos bendros nacionalinės sistemos (pvz.: Nacionalinė elektroninės sveikatos sistema, Tarpžinybinė mokesčių duomenų saugykla), tačiau:

- nėra apibrėžtų IS suderinamumo reikalavimų,
- nėra bendrų informacinės infrastruktūros¹² strateginių dokumentų, aprašančių IS architektūrą.

Šią problemą nagrinėjo ir Elektroninės valdžios iniciatyvų įgyvendinimo koordinavimo darbo grupė¹³ 2007 m. lapkričio 29 d. posėdyje¹⁴, kuriame buvo pritarta nuostatai, kad tikslinga parengti atskirą valstybės informacinės infrastruktūros plėtros strategiją arba šią sritį sistemingai apibrėžti esamuose strateginio planavimo dokumentuose, kur informacinės infrastruktūros kūrimo, valdymo ir plėtros pagrindinių nuostatų, procedūrų ir standartų sistema būtų aptariama tiek valstybės, tiek organizacijos lygmeniu.

IVPK 2008 m. rugpjūčio 11 d.¹⁵ sudaryta darbo grupė, kuri šiuo metu rengia Valstybės informacinių technologijų infrastruktūros sąveikos ir vystymo strategijos projektą¹⁶.

¹⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006-06-21 nutarimu Nr. 615 patvirtinta Lietuvos informacinės visuomenės plėtros 2006–2008 metų programa.

¹¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005-06-08 nutarimu Nr. 625 patvirtinta Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategija.

¹² Informacinę infrastruktūrą sudaro technologinė (techninė įranga, tinklai), informacinė (duomenų mainai, sistemos duomenų bazės, vartotojų komunikavimas ir sąsajos) ir veiklos (pagal atskiras viešojo administravimo sritis) architektūra.

¹³ Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko 2007-03-20 potvarkis Nr. 112 „Dėl darbo grupės sudarymo“.

¹⁴ Elektroninės valdžios iniciatyvų įgyvendinimo koordinavimo darbo grupės 2007-11-29 posėdžio protokolas Nr. 9.

¹⁵ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2008-08-11 įsakymas Nr. T-141 „Dėl darbo grupės valstybės informacijos technologijų infrastruktūros sąveikos ir vystymo strategijos rengimui sudarymo“.

¹⁶ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-10-29 raštas Nr. „Dėl valstybinio audito ataskaitos projekto“.

Auditoriai pastebėjo, kad vienas iš svarbiausių RRT nuostatose¹⁷ numatytų uždavinių – užtikrinti veiksmingos konkurencijos elektroninių ryšių rinkose sąlygas. Projektų vykdytojai pastebi, kad informacinės infrastruktūros projektus derinti su RRT nėra numatyta, trūksta bendro koordinavimo, nepakankamas institucijų, valdančių valstybinius tinklus, informacijos pasidalijimas. Auditorių nuomone, RRT galėtų teikti ekspertinę nuomonę vertinant informacijos ir ryšių technologijų investicinius projektus, tam, kad užkirstų kelią galimoms problemoms ateityje, vertinant jau įgyvendintų IVP projektų rezultatus.

Susisiekimo ministerijos atstovų teigimu, RAIN projektas tik dar kartą įrodė, kad valstybiniais mastu centralizuoto koordinavimo ir politikos formavimo trūksta, nors dalyvaujančių institucijų yra daug. Daugelis institucijų lygiagrečiai planuoja, stato, perka, nuomojasi infrastruktūrą ir teikia elektronines paslaugas visuomenei. Institucijos, plėtodamos informacinius infrastruktūrinius tinklus ir įgyvendindamos projektus, neturi pakankamai informacijos apie esamus valstybinius tinklus.

Auditoriai pastebėjo, kad dėl nepakankamo valstybinius tinklus valdančių institucijų informacijos pasidalijimo, Lietuvoje sukurti informaciniai infrastruktūriniai tinklai gali dubliuoti vienas kitą.

Rizika

Lietuvoje nėra bendrų informacinės infrastruktūros plėtros strateginių dokumentų, aprašančių informacinių sistemų architektūrą, todėl yra rizika, kad kuriamos infrastruktūros gali būti dubliuojamos.

Plačiajuosčio ryšio infrastruktūros plėtros prielaidos nustatytos Lietuvos plačiajuosčio ryšio infrastruktūros 2005–2010 metų plėtros strategijoje¹⁸. Joje numatyta, kad Susisiekimo ministerija pagal kompetenciją prižiūri, kaip įgyvendinamos šios strategijos nuostatos, o IVPK kartu su Susisiekimo ministerija rengia ir (ar) koordinuoja valstybės elektroninių ryšių srities investicines programas šios strategijos tikslams įgyvendinti, vertina šias programas ekonominiu, finansiniu ir techniniu požiūriu, kontroliuoja, kaip jos įgyvendinamos.

Auditoriai pažymi, kad nuo 2005 metų¹⁹ Susisiekimo ministerija paskirta atstovauti, rengti, derinti ir pristatyti Lietuvos poziciją ES institucijose nagrinėjant transporto, telekomunikacijos ir energetikos klausimus ES Tarybos Transporto, telekomunikacijų ir energetikos taryboje. Nuo 2008 metų²⁰ Susisiekimo ministerija paskirta atsakinga institucija, atstovaujanti Lietuvai Europos Sąjungoje.

¹⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-08-19 nutarimas Nr. 1029 „Dėl Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos nuostatų patvirtinimo“.

¹⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005-11-16 nutarimu Nr. 1231 patvirtinta Lietuvos plačiajuosčio ryšio infrastruktūros 2005–2010 metų plėtros strategija.

¹⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005-04-29 nutarimu Nr. 478 patvirtintų Europos Sąjungos reikalų koordinavimo taisyklių 5 priedas.

²⁰ Ministro Pirmininko 2008-05-19 potvarkis Nr. 187 „Dėl valstybės institucijų ir įstaigų, kitų institucijų, kurių atstovai pristato Lietuvos Respublikos poziciją Europos Sąjungos Tarybos, Europos Komisijos, stojimo į Europos Sąjungą sutarties akto 52 straipsnio komitetuose ir darbo grupėse, sąrašų patvirtinimo“.

Europos Sąjungos Tarybos Telekomunikacijų ir informacinės visuomenės darbo grupėje. Šioje darbo grupėje be atsakingų Susisiekimo ministerijos trijų atstovų, dalyvauja ir po vieną atstovą iš IVPK, VRM ir RRT.

Susisiekimo ministerijos nuostatuose²¹ numatyta, kad ministerija „koordinuoja rengiamus ir diegiamus informacinių ir ryšių technologijų projektus, informacinių ir ryšių technologijų tinklų ir sistemų sąveiką“. Audito metu nustatyta, kad Lietuvos Respublikos teisės aktuose nėra detalizuota ši koordinavimo procedūra, nenustatyta, kas turėtų koordinuoti savivaldos institucijų vykdomus informacinės infrastruktūros plėtojimo projektus. Informaciją apie 2004 – 2006 m. ES lėšomis finansuojamus IVP infrastruktūrinius projektus IVPK teikė Susisiekimo ministerijai Projektų atrankos komiteto posėdžių metu, šios ministerijos atstovas buvo įtrauktas į Projektų atrankos komiteto sudėtį.

Valstybės kontrolė veiklos auditu metu 2006²² ir 2007²³ m., nagrinėjo valstybės IS strateginį valdymą bei vertino IVP investicijų ir projektų valdymą. Auditų metu IVPK, Lietuvos Respublikos finansų ministerijai ir VRM buvo pateiktos rekomendacijos dėl IS strateginio, investicijų ir IVP projektų valdymo tobulinimo.

Auditoriai jau 2006 m.²⁴ pastebėjo, kad, įsteigus IVPK, Susisiekimo ministerijos ir VRM veiklos nuostatai beveik nepakito o valstybinių informacinių sistemų valdymas mažai reglamentuotas. Nustatyta, kad tobulintinas valstybinių institucijų informacinės visuomenės plėtros valdymo funkcijų priskyrimas valstybiniu lygmeniu,

Nors Susisiekimo ministerija ir atsakinga už Lietuvos pozicijos pristatymą nagrinėjant telekomunikacijų ir informacinės visuomenės klausimus ES, tačiau ji neturi tikslios informacijos, kur ir kokie informacinės infrastruktūros projektai Lietuvoje vykdomi.

Nors Susisiekimo ministerija atsakinga už elektroninių ryšių politikos įgyvendinimą²⁵, bei atstovavimą Lietuvai Europos Sąjungoje, nagrinėjant telekomunikacijų ir informacinės visuomenės klausimus, nėra numatyta informacinių ir ryšių technologijų projektų koordinavimo procedūra.

Atliekant veiklos auditą 2007 m. nustatyta²⁶, kad strateginių dokumentų įgyvendinimo planai rengiami neatsižvelgiant į susijusių sričių strateginius dokumentus, neišlaikomas IVP

²¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998-09-15 nutarimas Nr. 1117 „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos nuostatų patvirtinimo“.

²² Valstybės kontrolės 2006-09-12 valstybinio audito ataskaita Nr. IA-9000-4-2 „Valstybinių informacinių sistemų bendroji kontrolė. Valstybinis ir institucinis lygmenys“.

²³ Valstybės kontrolės 2007-09-28 valstybinio audito ataskaita Nr. IA-9000-4-3 „Valstybinių institucijų informacinių sistemų valdymas elektroninės valdžios kontekste“.

²⁴ Valstybės kontrolės 2006-09-12 valstybinio audito ataskaita Nr. IA-9000-4-2 „Valstybinių informacinių sistemų bendroji kontrolė. Valstybinis ir institucinis lygmenys“.

²⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998-09-15 nutarimas Nr. 1117 „Dėl Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos nuostatų patvirtinimo“.

²⁶ Ten pat, 13 psl.

politikos vientisumas ir nuoseklumas. Iš dviejų šio audito metu pateiktų rekomendacijų, susijusių su strateginiu valdymu, 2008 m. spalio 2 d. nė viena nebuvo įgyvendinta.

Išvada

Nėra nacionalinių informacinės infrastruktūros strateginių dokumentų, nustatančių, technologinę (techninė įranga, tinklai), informacinę (duomenų mainai, sistemos duomenų bazės, vartotojų komunikavimas ir sąsajos) ir veiklos (pagal atskiras viešojo administravimo sritis) architektūrą ir kaip turi būti kuriama ši infrastruktūra. Neapibrėžus informacinių infrastruktūrų architektūros, kuriamos informacinės infrastruktūros gali būti nesuderinamos su esamomis arba jas dubliuoti, todėl informacinių infrastruktūrų plėtrai skirtos lėšos gali būti panaudojamos neefektyviai. Nenustačius informacinių ir ryšių technologijų projektų koordinavimo procedūrų, neužtikrinamas bendros informacinių tinklų infrastruktūros įgyvendinimas valstybinio lygmeniu. Susisiekimo ministerija, atstovaudama Lietuvai Europos Sąjungoje neturi tikslios informacijos apie Lietuvoje įgyvendinamus informacinės infrastruktūros plėtros projektus.

1.1.2. Informacinės visuomenės plėtros projektų atrankos kriterijai ir procedūros

IVP projektams 2004–2006 m. buvo numatyta skirti daugiau nei 217 mln. Lt iš Europos regioninės plėtros fondo ir bendrojo nacionalinio finansavimo lėšų, kurios turi būti panaudotos iki 2008 m. pabaigos²⁷.

ES struktūrinių fondų lėšas administruojančių institucijų – vadovujančiosios, mokėjimo, tarpinės ir įgyvendinančiosios institucijų, priežiūros komiteto – funkcijas ir atsakomybę Lietuvoje reglamentuoja Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Vyriausybė) nustatytos taisyklės²⁸.

Informacinių technologijų paslaugų ir infrastruktūros plėtros 3.3 priemonei 2004–2006 m. BPD priede nustatyti specifiniai projektų atrankos kriterijai ir numatyta, kad pirmenybė bus teikiama šiuos kriterijus atitinkantiems projektams. Gairėse²⁹ pareiškėjams IVPK patvirtino projektų vertinimo ir atrankos kriterijus (4 priedas). IVP projektų atranką atlieka Struktūrinių

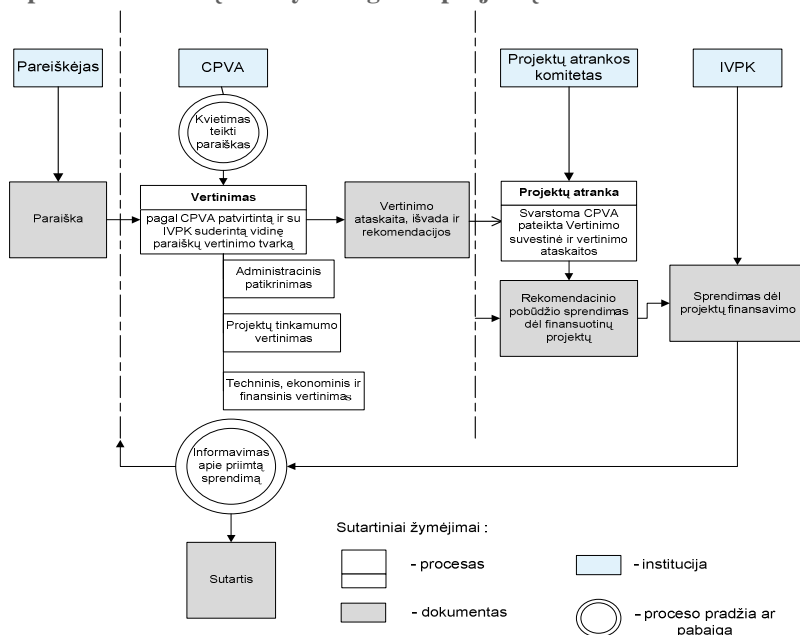
²⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-08-02 nutarimu Nr. 935 patvirtintas Lietuvos 2004–2006 m. bendrojo programavimo dokumento priedas.

²⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-31 nutarimu Nr. 649 patvirtintos Institucijų, atsakingų už Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų, skirtų Lietuvos 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumentui įgyvendinti, administravimą, atsakomybės ir funkcijų paskirstymo taisyklės.

²⁹ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-07-02 įsakymas Nr. T-85 „Dėl gairių pareiškėjams kvietimams teikti paraiškas konkursams pagal Lietuvos 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumento 3.3 priemonę „Informacinių technologijų paslaugų ir infrastruktūros plėtra“ patvirtinimo“ (2004-08-25 įsakymo Nr. T-103 redakcija).

projektų atrankos komitetas³⁰, kuris pagal svarbą vertina ir reitinguoja projektus, prižiūri, kad nebūtų dubliavimo tarp projektų ar jų dalių, finansuojamų iš biudžeto ar struktūrinių fondų. IVP projektų vertinimo ir atrankos etapai nurodyti 1 pav..

1 pav. Paraiškų tvarkymo eiga bei projektų vertinimo ir atrankos etapai

Šaltinis – Valstybės kontrolė

CPVA paraiškų vertinimo ir vertinimo ataskaitų rengimo ir teikimo tarpinei institucijai vidaus tvarka užfiksuota Paraiškų vertinimo procedūroje³¹. Numatyta Paraiškų vertinimo procedūra atitinka Lietuvos 2004–2006 m. BPD priemonių ir projektų, finansuojamų įgyvendinant šias priemones, administravimo ir finansavimo taisyklių³² reikalavimus.

Kiekvienam BPD 3.3 priemonės kvietimui CPVA sudarytos³³ paraiškų vertinimo komisijos, kurios pagal Gairėse pareiškėjams³⁴ nustatytus vertinimo kriterijus vertina paraiškų tinkamumą finansuoti projektus ir nustato projektų prioritetus. Tikrinant, ar paraiškos atitinka struktūrinių fondų reikalavimus, atliekamas paraiškos administracinis vertinimas, pareiškėjo ir projekto tinkamumo vertinimas ir projekto techninis, finansinis ir ekonominis vertinimas.

³⁰ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-09-23 įsakymas Nr. T-120 „Dėl Lietuvos 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumento 3.3 priemonės „Informacinių technologijų paslaugų ir infrastruktūros plėtra“ projektų atrankos komiteto sudarymo“.

³¹ Viešosios įstaigos Centrinės projektų valdymo agentūros direktoriaus 2004-08-27 įsakymu Nr. 206 patvirtinta Paraiškų vertinimo procedūra.

³² Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004-01-28 įsakymu Nr. 1K-033 patvirtintos Lietuvos 2004–2006 m. bendrojo programavimo dokumento (BPD) priemonių ir projektų, finansuojamų įgyvendinant šias priemones, administravimo ir finansavimo taisyklės.

³³ Viešosios įstaigos Centrinės projektų valdymo agentūros direktoriaus 2004-10-04 įsakymas Nr. 244 „Dėl paraiškų vertinimo komisijos sudarymo“, 2004-10-04 įsakymas Nr. 245 „Dėl paraiškų vertinimo komisijos sudarymo“ ir 2004-10-04 įsakymas Nr. 246 „Dėl paraiškų vertinimo komisijos sudarymo“.

³⁴ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-07-02 įsakymas Nr. T-85 „Dėl gairių pareiškėjams kvietimams teikti paraiškas konkursams pagal Lietuvos 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumento 3.3 priemonę „Informacinių technologijų paslaugų ir infrastruktūros plėtra“ patvirtinimo“ (2004-08-25 įsakymo Nr. T-103 redakcija).

Audito metu atlikus pasirinktų projektų techninio, ekonominio ir finansinio vertinimo dokumentų analizę, nustatyta, kad vertintojai dėl daugelio IVP projektų turėjo pastabų:

- pareiškėjas nepagrindžia numatomos paslaugų kainodaros, nurodomos nepagrįstos biudžeto išlaidos;
- galimas projekto dalies dubliavimas su kitų IVP projektų veikla;
- nustatyti nepakankamai realūs IVP projekto įvykdymo terminai;
- neįvertintas suderinamumas su kitomis IS;
- nenumatytas sukurtų produktų tolesnio valdymo (infrastruktūros) scenarijus.

Projektų vertintojų pastabėta rizika dėl projektų techninio, ekonominio ir finansinio tinkamumo daugeliu atvejų pasitvirtino įgyvendinant projektus.

Auditoriai pastebi, kad CPVA atliekant IVP projektų vertinimą, vertinama tik atitiktis BPD kriterijams. Į CPVA parengtus ir vertinimo metu naudojamus klausimynus nėra įtraukti klausimai, dėl IVP projektų tikslų atitikties Lietuvos IVP strateginiams dokumentams. Nors BPD 3.3 remiamos veiklos atitinka ES ir Lietuvos IVP strateginių dokumentų kryptis, tačiau detalesnė, numatytų projektų veiklų atitiktis IVP dokumentams analizė, jų vertinimo metu neatliekama.

Projektų vertinimo komisija³⁵ įvertina tik informacinės visuomenės plėtros projektų atitiktį BPD kriterijams, todėl projektų vertinimo metu nėra galimybės nustatyti, ar jie atitiks ir informacinės visuomenės plėtros strateginių dokumentų nuostatas.

Paraiškų teikimo, vertinimo ir kitų etapų registravimas SFMIS nagrinėjamas ataskaitos 2.6 skyriuje.

Audito metu įvertinta, kaip IVP projektų vykdytojai numatė užtikrinti kvietimo „Parama projektams parengti“ projektų realizavimą (projektų vykdytojų pastabos dėl BPD administravimo pateiktos 3 priede). ES 2007–2013 m. struktūrinių fondų paramą numatyta skirti naudojant valstybės projektų planavimo atrankos būdą. IVP projektų, pateikti finansuoti iš ES struktūrinės paramos, atranką atliks tarpinė institucija IVPK, vadovaudamasi atitinkamais strateginio planavimo dokumentais, strateginiais veiklos planais ir institucijos programomis bei Stebėsenos komiteto patvirtintais projektų atrankos kriterijais.

Auditoriai pastebėjo, kad Lietuvoje nustatyti 2007–2013 m. periodo projektų atrankos kriterijai eliminuoja kai kuriuos galimus IVP projektų vykdytojus. Ekonomikos augimo veiksmų programos prioriteto „Informacinė visuomenė visiems“ priemonės „Elektroninė demokratija“ du iš

³⁵ Viešosios įstaigos Centrinės projektų valdymo agentūros direktoriaus 2004-10-04 įsakymas Nr. 244 „Dėl paraiškų vertinimo komisijos sudarymo“, 2004-10-04 įsakymas Nr. 245 „Dėl paraiškų vertinimo komisijos sudarymo“ ir 2004-10-04 įsakymas Nr. 246 „Dėl paraiškų vertinimo komisijos sudarymo“.

trijų pateiktų atitikties kriterijų, nurodo atitiktį Vyriausybės patvirtintiems strateginiams dokumentams (6 priedas).

IVPK 2008 m. rugpjūčio 7 d. pateikė³⁶ Vyriausybei parengtą nutarimo dėl Informacinės visuomenės plėtros 2006–2008 metų programos patvirtinimo pakeitimo projektą.

Priemonės „Elektroninė demokratija“ įgyvendinimo pradžia numatyta 2008 m. III ketvirtį, tačiau iki 2008 m. spalio 3 d. Informacinės visuomenės plėtros 2006–2008 metų programa nebuvo keičiama.

Rizika

Laiku nepakeitus 2007–2013 m. periodo projektų atrankos kriterijų, leidžiančių projekto vykdytojams teikti paraišką „Elektroninės demokratijos“ priemonei, yra rizika, kad projekto įgyvendinimo laikas sutrumpės ir nukentės kokybiniai rodikliai arba nebus panaudotos šiai priemonei numatytos lėšos (1 pavyzdys).

1 pavyzdys

Išnagrinėję 2008 m. liepos 22 d. Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos pateiktą medžiagą dėl projekto „E-seimas“ tęstinumo, nustatėme, kad nors šio projekto dokumentacijai parengti buvo skirta ES struktūrinių fondų 2004–2006 m. BPD 3.3 priemonės parama, tačiau nesudaryta sąlygų tolesniam šio projekto finansavimui iš ES struktūrinių fondų 2007–2013 m. periodo lėšų.

Vyriausybei nepavaldžios institucijos negali atitikti nurodytų (6 priedas) projektų atrankos kriterijų. Atkreiptinas dėmesys, kad į Vyriausybės patvirtintą³⁷ Lietuvos informacinės visuomenės plėtros 2006–2008 metų programą atskiru nutarimo punktu įtrauktos Vyriausybei nepavaldžios institucijos (RRT ir Valstybinė lietuvių kalbos komisija) ir joms institucijoms pasiūlyta dalyvauti įgyvendinant minėtą programą.

Auditoriai pastebi, kad Vyriausybei nepavaldžios įstaigos gali būti įtraukiamos į atitinkamos srities strateginių dokumentų priemonių planus. Tačiau kai kuriais atvejais ministerijos prieštarauja³⁸, dėl Vyriausybei nepavaldžių institucijų įtraukimo į Vyriausybės programas, argumentuodamos, kad institucija nebūdama vykdomosios valdžios institucija, nėra ir negali būti atsakinga už šio ar kito Vyriausybės nutarimo įgyvendinimo rezultatus, nes ji nėra atskaitinga Vyriausybei.

³⁶ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-08-07 raštas Nr. (6)S-1107 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projekto“.

³⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006-06-21 nutarimas Nr. 615 „Dėl Lietuvos informacinės visuomenės plėtros 2006–2008 metų programos patvirtinimo“.

³⁸ Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2008-07-03 d. raštas Nr. (3.22.)-7R-5767 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo projekto“.

Išvada

Kai kurie Ekonomikos augimo veiksmų programos Informacinės visuomenės visiems prioriteto 2007–2013 m. finansavimo periodui nustatyti projektų vertinimo kriterijai nurodo atitiktį Lietuvos Respublikos Vyriausybės strateginiams dokumentams. Nustatyti projektų atrankos vertinimo kriterijai eliminuoja kai kuriuos galimus pareiškėjus, dėl to kai kurie projektai pradėti vykdyti 2004–2006 m. periodo lėšomis, negali būti realizuoti 2007–2013 m. periodo lėšomis. Audito metu nustatyta, kad Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos projektui „e-Seimas“ - elektroninės demokratijos priemonių plėtojimas Lietuvos Respublikos Seime“ skirtos lėšos (107 tūkst. Lt) gali būti panaudotos nerezultatyviai.

1.1.3. Projektams reikalingų lėšų pagrįstumo vertinimas

Peržiūrėjus IVP projektų dokumentaciją, nustatyta, kad dauguma projektų vykdytojų projektams reikalingų lėšų sumą nustato surinkdami galimų tiekėjų arba gamintojų pasiūlymus. Auditoriai nustatė, kad CPVA yra numatytos tinkamos procedūros lėšų pagrįstumui vertinti – lėšų pagrįstumas vertinimas kartu su kiekviena paraiška, tačiau IVP projektų biudžetuose gali būti nurodyti darbai ar įranga, kuriems alternatyvių pasiūlymų negali pateikti kiti tiekėjai. Tuo atveju kaina nustatoma pagal vienintelį šaltinį. Nesant konkurencinių pasiūlymų, projektui reikalingų lėšų sąmata gali būti nepakankamai pagrįsta, o numaćius per mažai lėšų gali prireikti projektą papildomai finansuoti.

Audito metu nustatyta, kad RAIN investiciniame projekte numatyta optinių ryšių kabelio kaina nepagrįsta – turėtų būti didesnė (2 pavyzdys).

2 pavyzdys

CPVA vertintojai 2005 m. sausio 25 d. atliko pakartotinį RAIN projekto techninį, ekonominį ir finansinį vertinimą, kurio metu buvo įvertinti MII interviu metu pateikti atsakymai į klausimus. Vertintojas teigė: „Vieno kilometro optinės ryšio linijos statybos kaina labai optimistinė. Per paskutinius metus optinių linijų 1 km. statybos kainos vidurkis – 20000 Lt. Praktika rodo, kad idealių sąlygų tinklo statybai nebūna ir tai parodys viešųjų konkursų metu gauti rezultatai bei tinklo projektavimo metu nustatytos problemos. Todėl manau, kad ši kaina yra nepagrįsta“.³⁹

CPVA teigimu⁴⁰: „tiekėjo pasiūlymas gali būti tik vienu iš kainos projekto biudžete nustatymo šaltinių. Tokiu atveju nesant alternatyviems pasiūlymams, kaina projekto biudžete būtų nustatyta pagal vienintelį šaltinį. Tačiau vertinimo metu, vertintojai, tikrindami išlaidų tinkamumą ir jų pagrįstumą, nagrinėja ir kitus kainos nustatymo ir jos pagrįstumo šaltinius, ne tik pareiškėjo pateiktus komercinius pasiūlymus. Projekto biudžetas yra orientacinis ir nepriklausomai nuo to,

³⁹ RAIN techninis, ekonominis ir finansinis perversinimas, 2005-01-25 projekto vertintojo ataskaita, 2 psl.

⁴⁰ Centrinės projektų valdymo agentūros 2008-10-27 el. paštu pateikti siūlymai dėl ataskaitos projekto.

kiek ir kokių kainos nustatymo šaltinių pasirenkama, tai neapsaugo nuo galimo lėšų trūkumo ar jo pertekliaus projekto biudžete.

1.2. Projektų tikslų suderinamumas

Auditoriai, nagrinėdami IVP projektų dokumentus, pastebėjo, kad vertinant kai kuriuos IVP projektus kilo abejonių dėl galimų projektų veiklos dubliavimo (3 pavyzdys). Auditoriai pastebi, kad vienu iš pavyzdyje pateiktų atveju, CPVA priėmus sprendimą finansuoti besidubliuojančius projektus, sprendimą atmesti projektą priėmė Projektų atrankos komitetas. Antru atveju, nors projektų vertinimo metu ir buvo pateikta išvada dėl galimo projektų dubliavimo, Projektų atrankos komitetas jokių veiksmų dėl RAIN ir Lazdijų PDPT projektų veiklų suderinamumo nesiėmė.

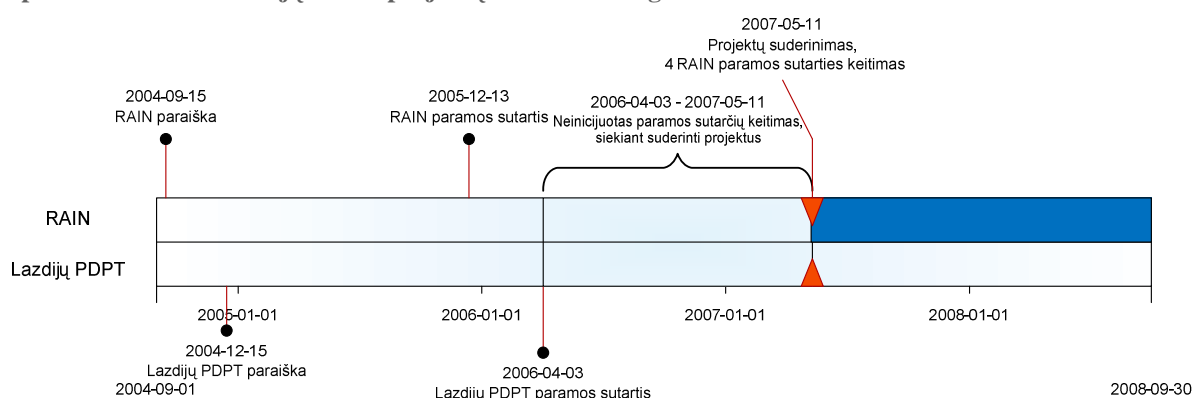
3 pavyzdys

1) CPVA Kokybės užtikrinimo ir kontrolės skyriaus parengtoje patikros ataskaitoje⁴¹ nurodoma, kad MII „Projekto RAIN2 (Kaimiškųjų vietovių švietimo informacinių technologijų plačiajuostis tinklas: „paskutinės mylios“ prieigos etapas) įgyvendinimui reikalingos dokumentacijos parengimas“ (toliau – RAIN2 projektas) projekto veikla gali dubliuotis su Panevėžio r. savivaldybės administracijos teikiamo projekto veikla (paraiškos Nr. BPD2004-ERPF-3.3.0-01-04-016)“. Dėl šio projekto finansavimo CPVA buvo priimtas sprendimas teikti paramą, tačiau projektas buvo atmetas Projektų atrankos komiteto sprendimu.

2) Lazdijų rajono savivaldybės administracijos vykdomo „Plačiajuosčio duomenų perdavimo tinklo sukūrimas Lazdijų ir Alytaus rajonų savivaldybėse“ (toliau – Lazdijų PDPT projektas) projekto techninio, ekonominio ir finansinio vertinimo metu, vertintojas pateikė išvadą dėl galimo projektų dubliavimo: „Nedubliuoja, nebent būtų įgyvendinamas RAIN, tada reiktų pakoreguoti projektą numatant susijungimą su RAIN atšakomis šituose rajonuose“.⁴²

Auditorių nuomone, nors galimas RAIN ir Lazdijų PDPT projektų veiklos dubliavimas ir buvo pastebėtas šių projektų vertinimo metu, du metus nebuvo priimtas sprendimas dėl šių projektų eigos suderinimo (2 pav.).

2 pav. RAIN ir Lazdijų PDPT projektų suderinimo eiga.

Šaltinis – Valstybės kontrolė

⁴¹ Centrinės projektų valdymo agentūros Kokybės užtikrinimo ir kontrolės skyriaus parengta „Paraiškų paramai gauti pagal Lietuvos 2004-2006 m. BPD 3 prioriteto „Gamybos sektoriaus plėtra“ 3.3 priemonę „Informacinių technologijų paslaugų ir infrastruktūros plėtra“ vertinimo ataskaita Nr. 3.3.1-01/3 2005-03-10.

⁴² Centrinės projektų valdymo agentūros Vertinimo komisijos nario M. Laurinaičio „Plačiajuosčio duomenų perdavimo tinklo sukūrimas Lazdijų ir Alytaus savivaldybėse“ projekto patikros lapas PL-09-SF(SF-01).

Lazdijų rajono savivaldybės administracijos Investicijų skyriaus vedėjas patikino, kad rengdami Lazdijų PDPT projektą žinojo apie RAIN projekto iniciatyvą, o teikiant paraišką nebuvo reikalaujama ši investicinį projektą derinti su kitomis institucijomis. Tvirtinant ES paramos finansavimą abiem projektams, buvo nurodyta derinti projektų įgyvendinimą⁴³.

Auditoriai nuomone, pastebėjus galimą veiklų dubliavimą, iki 2006 m. balandžio 4 d. (pasirašyta Lazdijų PDPT paramos sutartis) galėjo būti priimtas sprendimas nefinansuoti šio projekto. Po minėtos sutarties pasirašymo, 12 mėnesių RAIN ir Lazdijų projektų veiklos nebuvo koreguojamos. Auditoriai nustatė, kad Lazdijų PDPT projekto apimtys nebuvo keičiamos, o atlikus RAIN projekto paramos sutarties keitimą 2007 m. gegužės 11 d.⁴⁴ buvo nuspręsta RAIN šviesolaidžius atvesti į Lazdijų PDPT projekto metu statomus magistralinius ryšio bokštus.

Atlikus šį RAIN projekto paramos sutarties keitimą į RAIN projekto biudžetą papildomai buvo įtraukta 21 km. optinio ryšio linijų statyba (413,826 tūkst. Lt), siekiant pajungti naujai statomus radijo ryšio bokštus Lazdijų ir Alytaus rajonuose.

Auditoriai nustatė, kad Lazdijų PDPT projekto apimtys keistos nebuvo ir planuotas projekto pasiekimo rodiklis, įrengti 117 km. plačiajuosčio duomenų perdavimo tinklo nepanaikintas. Atlikus RAIN projekto pakeitimą, ir numačius Lazdijų PDPT projekto metu pastatytus bokštus sujungti optinėmis linijomis, Lazdijų PDPT projekto biudžetas nebuvo keistas ir sumažintas.

Lazdijų PDPT projekto biudžetas keistas 2007 m. gruodžio 7 d. atsisakant biudžeto lėšų eilutės „įranga“ ir šias lėšas priskiriant „statybos, rekonstrukcijos ir pan. darbai“ eilutei. Auditoriai pastebi, kad keičiant sutartį nurodoma, kad tai tik biudžeto eilučių perskirstymas, tačiau naujai patvirtintame Lazdijų PDPT projekto biudžete, vietoj anksčiau numatytų 9 magistralinių bokštų statybos, numatyti 8. Pasikeitus statomų bokštų kiekiui, projekto biudžetas nesumažėjo, vieno bokšto statybos kaina – 283,2 tūkst. Lt.

Abejotinas priimto sprendimo dėl Lazdijų PDPT projekto vykdymo ir RAIN papildomų išlaidų panaudojimo efektyvumas diegiant paskutinės mylios sprendimus.

Auditoriai atliko pirkimų dokumentacijos patikrinimą, kur nurodytos įstaigos (Lazdijų PDPT projektas) ir gyvenvietės (RAIN projektas), kurios bus jungiamos į tinklą šių projektų metu. Palyginus į tinklą jungiamų institucijų (taškų) sąrašus nustatyta, kad RAIN projekte ir Lazdijų PDPT projekte numatyta jungti (arba atvesti komunikacijos atšaką RAIN atveju) prie tų pačių septyniolikos Lazdijų rajono institucijų ir šešiolikos Alytaus rajono institucijų (4 pavyzdys).

⁴³ Lazdijų r. savivaldybės administracijos investicijų skyriaus vedėjo 2008-07-18 atsakymai į pateiktą klausimą.

⁴⁴ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, VŠĮ Centrinės projektų valdymo agentūros ir Matematikos ir informatikos instituto 2007-05-11 susitarimas Nr. BPD2004-ERPF-3.3.0-03-04/0005-04 „Dėl paramos teikimo projektams, įgyvendinantiems Lietuvos 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumento 3 prioriteto 3 priemonę „Informacinių technologijų paslaugų ir infrastruktūros plėtra“, sutarties Nr. BPD2004-ERPF-3.3.0-03-04/0005 pakeitimo“.

4 pavyzdys

RAIN projekto vykdytojai nurodo⁴⁵, kad RAIN šviesolaidine infrastruktūra apjungta 14 Lazdijų ir 10 Alytaus rajonų seniūnijų gyvenviečių. Lazdijų PDPT projekto metu visose tose pačiose Alytaus rajono seniūnijų gyvenvietėse ir 12 iš 14 Lazdijų rajono seniūnijų gyvenviečių buvo numatytas pajungimas vartotojams nuo duomenų perdavimo bokštų. Viena iš Lazdijų PDPT duomenų perdavimo stočių buvo įrengta Lazdijų r. Kapčiamiesčio gyvenvietėje, kur numatytas (numatyta 420 tūkst. Lt be PVM darbų kaina) ir RAIN projekto šviesolaidinės įrangos prijungimas.

Neaišku kokiomis techninėmis priemonėmis ir koku būdu Lazdijų PDPT projekto vykdytojas prijungs institucijas esančias tose gyvenvietėse, kur pastatytos Lazdijų PDPT duomenų perdavimo stotys ir įrengti RAIN prieigos mazgai.

Auditoriai pastebėjo, kad dalis Lazdijų PDPT projekte numatytų prijungti institucijų (277), gali būti jungiamos tiesiai nuo seniūnijose įrengtų RAIN ryšio mazgų. Šiuo atveju institucijos naudotų 100Mb/s ryšio spartą, vietoj Lazdijų PDPT planuoto radijo pajungimo 2 Mb/s.

Rizika

Nepakeitus Lazdijų PDPT projekto sutarties ir tikslų, yra rizika, kad gali būti neįsigyta įranga reikalinga institucijų tiesioginiam prijungimui prie RAIN prieigos mazgų. Ši įranga nebuvo numatyta pirminiame projekto biudžete, o jos poreikis atsirado tik suderinus su RAIN projektu.

Audito metu nustatyta, kad Lazdijų PDPT projekto vykdytojai 2008 m. rugsėjo 19 d. dar nežinojo tikslaus prijungtų institucijų skaičiaus, nes buvo vykdomi tinklo derinimo ir institucijų jungimo į tinklą darbai. Auditoriai pastebėjo, kad pagal paramos sutartį⁴⁶ projekto išlaidų patyrimo laikotarpis buvo pratęstas iki 2008 m. rugpjūčio 31 d., išskyrus galimas audito išlaidas iki 2008 m. rugsėjo 30 d.

Lazdijų PDPT projekto vykdytojas pateikė CPVA galutinę projekto įgyvendinimo ataskaitą, nurodydami, kad visi projekto rezultatai pasiekti, pridėdant pasirašytus darbų priėmimo-perdavimo aktus. Auditoriai nustatė, kad Lazdijų r. savivaldybė darbų priėmimo – perdavimo aktus (2008 m. birželio 25 d. ir 2008 m. rugsėjo 24 d.) ir sąskaitas faktūras pasirašė, nors dar buvo neatlikti tinklo derinimo ir institucijų jungimo į tinklą darbai. 2008 m. lapkričio 10 d. duomenimis į Lazdijų PDPT bus prijungta 156 institucijos iš numatytų 277.

Praėjus trims savaitėms po numatytos Lazdijų PDPT projekto įgyvendinimo pabaigos (2008 m. rugpjūčio 31 d.), projekto vykdytojas negalėjo pateikti tikslaus prie Lazdijų PDPT tinklo prijungtų institucijų skaičiaus⁴⁷.

⁴⁵ Matematikos ir informatikos instituto 2008-08-21 elektroniniu paštu pateikta informacija apie RAIN projekto rezultatus Alytaus ir Lazdijų rajonų savivaldybėse.

⁴⁶ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, VšĮ Centrinės projektų valdymo agentūros ir Lazdijų rajono savivaldybės administracijos 2008-04-24 susitarimas Nr. BPD2004-ERPF-3.3.0-03-04/0008-03 „Dėl 2005 m. rugpjūčio 31 d. paramos teikimo Lazdijų rajono savivaldybės administracijos projektui „Plačiajuosčio duomenų perdavimo tinklo sukūrimas Lazdijų ir Alytaus rajonų savivaldybėse“ įgyvendinti sutarties Nr. BPD2004-ERPF-3.3.0-03-04/0008 pakeitimo“.

⁴⁷ Lazdijų rajono savivaldybės administracijos 2008-09-19 raštas Nr. 1-2942 „Dėl duomenų teikimo“.

Kadangi audito metu Lazdijų PDPT projektas dar nebuvo įgyvendintas, nėra galimybės atlikti patikras vietoje ir nustatyti ar Lazdijų PDPT projekto metu panaudojama RAIN sukurta infrastruktūra. Negalima įsitikinti ar institucijos, esančios pastatuose kur yra RAIN priegios mazgai, pajungtos tiesiai prie RAIN priegios mazgų, o ne belaidžiu ryšiu prie Lazdijų PDPT bokštų.

Auditoriai pastebėjo dar vieną galimą problemą dėl kitų dviejų IVP projektų suderinamumo (5 pavyzdys).

5 pavyzdys

IVPK, CPVA ir VĮ Teisinės informacijos centras 2006 m. vasario 23 d. pasirašė sutartį, pagal kurią buvo skirta parama projektui „Teisės aktų registro modernizavimas ir plėtra“. Planuojama, kad Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų duomenų bazė bus sudėtinė projekto „E-seimas“ dalis, o VĮ Teisinės informacijos centras kuria teisės aktų registro IS.

Auditoriai pastebėjo, kad galimo kaupiamos informacijos dubliavimo riziką padidina ir tai, kad kuriant teisės aktų registro IS, nepatvirtinti jos nuostatai ir specifikacija, t.y. IVPK bei būsiami duomenų tiekėjai ir vartotojai neturi informacijos apie šią IS ir joje kaupiamus duomenis. Valstybės kontrolė 2007 m. atliko auditą⁴⁸, kurio metu nustatyta, kad nors Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų registras buvo pradėtas kurti prieš 11 metų, tačiau vis dar neatlieka jam numatytų funkcijų. Jame registruojami ne visi teisės aktai, o įregistruotieji netinkamai susisteminti, todėl registru naudotis nėra patogiu. Registre skelbiami teisės aktų tekstai net nėra oficialūs. Dėl to dauguma žmonių naudojami kitomis teisės aktų paieškos sistemomis. Valstybės kontrolės atliktas tyrimas parodė, kad šiuo registru naudojasi tik 1 proc. žmonių, ieškančių teisinės informacijos.

Vyriausybė yra priėmusi sprendimą dėl VĮ Teisinės informacijos centro reorganizavimo ir funkcijų perdavimo VĮ Registrų centrui. Vyriausybės nutarime⁴⁹ nurodoma, kad VĮ Registrų centras po reorganizavimo turėtų formuoti teisinės informacijos sistemą Lietuvoje ir kurti teisinės informacijos sistemos IS. 2007 m. lapkričio 13 d. Vyriausybės pasitarimo protokole nurodomos nutarime priimtų sprendimų įsigaliojimo sąlygos: Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija įpareigota nepriimti sprendimų dėl Teisinės informacijos centro reorganizavimo, kol Lietuvos Respublikos Seimas nepriims Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų registro įstatymo pakeitimo įstatymo.

Rizika

Pastebima rizika dėl galimo projektų veiklos dubliavimo ir sukurtų projektų rezultatyvumo, kuriant teisinės informacijos informacines sistemas. Po VĮ Teisinės informacijos centro reorganizavimo atsakomybė už teisinės informacijos sistemos Lietuvoje formavimą ir teisinės informacijos informacinių sistemų kūrimą Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu priskiriama VĮ Registrų centrui.

Auditoriai pastebėjo, kad IVP projektų, teikiamų 2007–2013 m. periodo finansavimui, finansavimo sąlygų apraše⁵⁰ numatyta, kad investiciniame projekte turėtų būti apsvarstyta galimybė naudoti Viešojo administravimo institucijų informacinių sistemų interoperabilumo sistemos (toliau – VAIISIS) duomenų mainų sistemą. Taip pat numatoma, kad kitų institucijų turimi duomenys, reikalingi projekto metu įdiegtoms paslaugoms teikti, turi būti gaunami naudojantis VAIISIS

⁴⁸ Valstybės kontrolės 2007-05-03 valstybinio audito ataskaita Nr. VA-40-3P-7 „Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų registro administravimas.“

⁴⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-11-13 nutarimas Nr. 1235 „Dėl valstybės įmonės Teisinės informacijos centro reorganizavimo“.

⁵⁰ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2008-08-25 įsakymas Nr. T-148 „Dėl projektų, vykdomų pagal Ekonomikos augimo veiksmų programos 3 prioriteto „Informacinė visuomenė visiems“ įgyvendinimo priemonę Nr. VP2-3.1-IVPK-01-V „Elektroninės valdžios paslaugos“, finansavimo sąlygų aprašo patvirtinimo“.

duomenų mainų sistema. Šis reikalavimas investiciniams projektams turėtų užtikrinti kuriamų IS suderinamumą ir esamos duomenų sistemos naudojimą, nekuriant dubliuojančių duomenų mainų sistemų atskirų projektų metu.

IVPK 2008 m. spalio 13 d. patikslino⁵¹ IVPK kompetencijai priskirto Ekonomikos augimo veiksmų programos 3 prioriteto „Informacinė visuomenė visiems“ įgyvendinimo priemonių, finansuojamų ES struktūrinės paramos lėšomis, administravimo procedūrų aprašą įtraukdami priemones dvigubo tos pačios veiklos finansavimo rizikoms mažinti.

Išvada

Nėra tinkamo informacinės visuomenės plėtros infrastruktūros vystymo koordinavimo valstybiniu lygmeniu, nes Centrinės projektų valdymo agentūros ir Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės vykdomos procedūros neužtikrina pakankamo informacinės visuomenės plėtros projektų tikslų suderinamumo. Paaiškėjus veiklos dubliavimui, įgyvendinant informacinės visuomenės plėtros projektus jie papildomai derinami ir koreguojami, tai sudaro prielaidas neefektyviam lėšų naudojimui.

⁵¹ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2008-10-13 įsakymas Nr. T-188 „Dėl Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2008-07-04 įsakymo Nr. T-112 „Dėl Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės kompetencijai priskirto Ekonomikos augimo veiksmų programos 3 prioriteto „Informacinė visuomenė visiems“ įgyvendinimo priemonių, finansuojamų Europos Sąjungos struktūrinės paramos lėšomis, administravimo procedūrų aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“.

2. INFORMACINĖS VISUOMENĖS PLĖTROS PROJEKTŲ EIGA IR JŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENA

2.1. Informacinių sistemų įteisinimas

Lietuvos Respublikos teisės aktuose nustatyta, kad valstybės IS steigėjai, kurdami valstybės IS, pirmiausia privalo parengti IS nuostatų projektą, šį dokumentą derinti ir pateikti IS plėtra koordinuojančioms institucijoms registruoti⁵². Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklėse⁵³ numatyta, kad kuriamos IS nuostatų projektas turi būti derinamas su institucijomis, kurios numatomos kaip duomenų teikėjos. IVP investicijų projektai turi būti suderinti su IVPK ir tik tada jie gali būti pateikiami Finansų ministerijai, kad įtrauktų juos į planuojamųjų metų Valstybės investicijų programos projektą⁵⁴.

Valstybės IS turi būti kuriamos ir diegiamos pagal patvirtintą IS specifikaciją. IS specifikacija – tai dokumentas, kuriame pateikiami techniniai reikalavimai, keliami IS, ekonominis pagrindimas ir darbų planas⁵⁵. IS specifikacija⁵⁶ rengiama įsteigus valstybės IS. IS specifikavimo stadijoje rekomenduojama⁵⁷ numatyti kuriamos valstybės IS tikslus ir suformuluoti reikalavimus būsimai sistemai.

Auditoriai, atlikdami auditus 2006 ir 2007 m.⁵⁸, pastebėjo, kad valstybės institucijos kuria ir diegia IS, nesilaikydamos minėtų teisės aktų reikalavimų. Pastabos ir rekomendacijos buvo pateiktos IVPK, kuris atsakingas už valstybės IS steigimo ir įteisinimo koordinavimą. Taip pat ES struktūrinių fondų lėšomis įgyvendinami IVP projektai (t. y. tęsiamas neįsteigtų IS kūrimas ir modernizavimas).

Šio audito metu nustatyta, kad ES lėšomis finansuojamų IVP projektų metu, diegiant numatytas elektronines paslaugas, atnaujinamos ir kuriamos naujos IS. Atliekant auditą šios IS jau buvo diegiamos (kai kurių IVP projektų metu jau panaudota iki 70–80 proc. lėšų), tačiau daugelis iš

⁵² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimu Nr. 451 patvirtintos „Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklės“.

⁵³ Ten pat, 5 p.

⁵⁴ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2001-07-04 įsakymas Nr. 201 „Dėl Valstybės kapitalo investicijų planavimo metodikos patvirtinimo“.

⁵⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimu Nr. 451 patvirtintos „Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklės“, 2 p.

⁵⁶ Ten pat, 10 p.

⁵⁷ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-10-15 įsakymu Nr. T-131 patvirtinta „Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika“, 17 p.

⁵⁸ Valstybės kontrolės 2006-09-12 valstybinio audito ataskaita Nr. IA-9000-4-2 „Valstybinių informacinių sistemų bendroji kontrolė. Valstybinis ir institucinis lygmenys“ ir Valstybės kontrolės 2007-09-28 valstybinio audito ataskaita Nr. IA-9000-4-3 „Valstybinių institucijų informacinių sistemų valdymas elektroninės valdžios kontekste.“

jų neįsteigtos (IS nuostatai nepatvirtinti ir neįregistruoti IVPK), IVPK neįregistruotos IS specifikacijos (6 pavyzdys), kaip reikalauja teisės aktai⁵⁹.

6 pavyzdys

VĮ Infostruktūra vykdamas projektą „Saugaus valstybinio duomenų perdavimo tinklo (SVDPT) kamieninės dalies sukūrimas“ (toliau – SVDPT projektas), Valstybės institucijų kompiuterių tinklo (toliau – VIKT) pagrindu buvo kuriama nauja infrastruktūra. IVPK įregistruoti VIKT nuostatai ir specifikacija, pradėjus vykdyti SVDPT projektą, nebuvo keičiami.

Kuriant Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos posistemę „Elektroninių SD formų priėmimo ir apdorojimo sistema“, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos IS specifikacija ir IS nuostatai dar nebuvo atnaujinti (IS specifikacija IVPK registruota 1996 m., nuostatai 2005 m.).

Viešųjų pirkimų informacinės sistemos plėtros projektui 2005 m. skirtos⁶⁰ ES lėšos, o šios IS nuostatai buvo patvirtinti 2000 m., IS specifikacija – 2002 m. Vykdamas projektą IS nuostatų atnaujinimai ir specifikacijos pakeitimai IVPK neregistruoti.

VĮ Registrų centras „Nekilnojamojo turto sandorių viešoji elektroninė paslauga (NETSVEP)“ (toliau – NETSVEP projektas) kūrimo projektą baigė 2008 m. sausio 31 d. (2008 m. kovo 31 d. įvykdytas galutinis mokėjimas). Vykdamas projektą sistema buvo kuriama be IS nuostatų ir IVPK patvirtintos specifikacijos. Praėjus penkiems mėnesiams po projekto įgyvendinimo pabaigos IVPK 2008 m. liepos 18 d. įregistravo NETSVEP IS specifikaciją, nors iki tol IVPK nebuvo įregistruoti IS nuostatai (IS nuostatuose pateikiama pagrindinė IS apibūdinanti informacija, pagrindžiamas IS reikalingumas, nurodomi kaupiamų duomenų šaltiniai).

Rizika

Nesilaikant teisės aktų reikalavimų, neužtikrinama tinkama informacinių sistemų kūrimo kontrolė, todėl yra rizika, kad gali būti neparinkti (ar parinkti netinkami) informacinių sistemų kūrimo kontrolės taškai ir tikrinimo procedūros, nepatikrinamas atliktų darbų išsamumas ir kokybė.

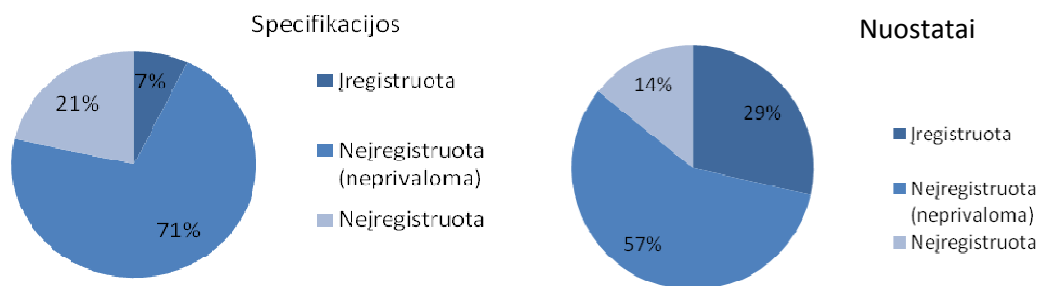
Audito metu nustatyta, kad BPD 3.3 priemonės lėšomis buvo finansuotas keturiolikos IS kūrimas. Iš keturiolikos IS, 2008 m. liepos 9 d. duomenimis, įregistruoti tik keturių IS nuostatai ir viena specifikacija (3 pav.). Vyriausybei nepavaldžioms institucijoms nėra numatyta prievolė steigti ir įteisinti IS, o Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklės⁶¹ yra tik rekomendacinio pobūdžio.

⁵⁹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimu Nr. 451 patvirtintos „Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklės“ ir Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-10-15 įsakymu Nr. T-131 patvirtinta „Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika“.

⁶⁰ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2005-07-08 įsakymas Nr. T-65 „Dėl paramos skyrimo ir neskrymo pagal Lietuvos 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumento 3.3 priemonės „Informacinių technologijų paslaugų ir infrastruktūros plėtra“ paskelbtą kvietimą teikti paraiškas konkursui „Elektroninė valdžia ir elektroninės paslaugos“ ir „Elektroninė infrastruktūra“.

⁶¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimu Nr. 451 patvirtintos „Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklės“.

3 pav. IS nuostatų ir IS specifikavimo dokumentų įregistravimas IVPK

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Informacinėms sistemoms kurti ir diegti būtinų dokumentų parengimas jau sukūrus šias sistemas yra tik formalus ir pavėluotas teisės aktų reikalavimų įvykdymas, nes:

- informacinių sistemų nuostatų ir specifikacijų parengimas ir registravimas jau įdiegus šias sistemas atspindi tik jau sukurtos informacinės sistemos būklę;
- įdiegus informacinę sistemą ir panaudojus skirtas lėšas, derinant šių sistemų projektinę dokumentaciją (informacinių sistemų nuostatus ir specifikacijas), į gautas pastabas gali būti atsižvelgiama tik formaliai – pataisant informacinių sistemų dokumentaciją ir nekoreguojant jau sukurtų informacinių sistemų funkcionalumo.

Auditoriai nustatė, kad ES lėšomis pagal kvietimą „Parama projektams parengti“ finansuota septyniolika IVP projektų, kurių metu parengtos galimybių studijos ir investiciniai projektai. Baigus šiuos projektus IVPK nebuvo įregistruota nė vienos IS nuostatų. Dvylikos projektų metu buvo parengti techniniai projektai ir būsimų konkursų pirkimų dokumentacija (daugeliu atvejų tai atitinka atskiras IS projekto specifikacijos dalis), tačiau IS specifikacijos irgi nebuvo derintos ir registruotos IVPK.

Kvietimo „Parama projektams parengti“ projektų metu parengta techninė dokumentacija netenka aktualumo, jei informacinė sistema nepradedama kurti per kelerius metus. Abejotinas tokių projektų vykdymo tikslingumas, kai parengiama medžiaga, bet toliau projektas nebevykdomas, arba parengta medžiaga ir projektai pasensta, o atsiradę nauji reikalavimai investiciniams projektams parengti reikalauja papildomų investicijų medžiagos atnaujinimui, kurios nebuvo numatytos, tam, kad būtų galima tęsti (finansuoti) projektus 2007–2013 m. finansavimo periodu.

Auditoriai pastebėjo, kad 2007–2013 m. projektų finansavimo sąlygų apraše⁶² jau įtrauktas teisės aktų reikalavimas įsteigti ir įteisinti elektroninėms paslaugoms įdiegti kuriamas arba modernizuojamas projekto vykdytojo ar partnerio IS.

Išvada

Nustatyta, kad 71 proc. Europos Sąjungos lėšomis kuriamų informacinių sistemų kuriama nepatvirtinus informacinių sistemų nuostatų (nenumačius informacinių sistemų funkcijų, struktūros ir tikslų), 93 proc. informacinių sistemų kuriama neturint su Informacinės visuomenės plėtros komitetu prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės suderintų informacinių sistemų specifikacijų (nenurodomi kuriamų informacinių sistemų tikslai, ribojimai ir t. t.)⁶³.

Nustatyta, kad kai kurių projektų metu minėti dokumentai buvo parengti, jau įdiegus informacines sistemas. Dėl to išlieka rizika, kad taip sukurtos informacinės sistemos gali būti tarpusavyje nesuderintos, nepakankamai funkcionalios, lėšos joms kurti gali būti panaudojamos nerezultatyviai.

2.2. Informacinės visuomenės plėtros projektų realizavimas

Auditoriai nustatė, kad IVP projektų vykdytojų numatytos projektų įgyvendinimo (realizavimo) priemonės ir terminai nesutampa su IVP priemonėmis, numatytomis Lietuvos informacinės visuomenės plėtros 2006–2008 metų programoje ir Elektroninės valdžios koncepcijos priemonių įgyvendinimo plane (7 pavyzdys).

7 pavyzdys

Lietuvos informacinės visuomenės plėtros 2006–2008 m. programoje numatyta:

- 2008 m. ne mažiau kaip 75 proc. savivaldybių mokyklų prisijungs prie LITNET tinklo (priemonei numatyta 8290 tūkst. Lt, už priemonę atsakinga Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija). MII vykdamas projektą „Kaimiškųjų vietovių informacinių technologijų plėčiūjuostis tinklas RAIN“ (toliau – RAIN projektas) numatyta pajungti 330 mokyklų (skirta 586,7 tūkst. Lt projekto lėšų).
- Iki **2008 m. IV ketvirčio** įdiegti aplinkosaugos leidimų išdavimo elektroniniu būdu IS (sukurta aplinkosaugos leidimų išdavimo IS). Lietuvos informacinės visuomenės plėtros 2006–2008 metų programoje numatytas 500 tūkst. Lt preliminarus poreikis, priemonės vykdytojas – Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija. Auditoriai nustatė, kad aplinkosaugos leidimų išdavimo IS projektui finansuoti Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija numatė⁶⁴ teikti paraišką finansuoti ES **2007-2013 m.** periodo lėšomis.
- Sukurti lietuvių kalbos automatizuoto vertimo, atpažinimo ir sintezės priemonės, lituanizuoti žmonių ir kompiuterių sąsajos programinę įrangą (terminas **2006 m. IV ketv.**, vykdytojas Valstybinė lietuvių kalbos

⁶² Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2008-08-25 įsakymas Nr. T-148 „Dėl projektų, vykdomų pagal Ekonomikos augimo veiksmų programos 3 prioriteto „Informacinė visuomenė visiems“ įgyvendinimo priemonę Nr. VP2-3.1-IVPK-01-V „Elektroninės valdžios paslaugos“, finansavimo sąlygų aprašo patvirtinimo“.

⁶³ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimu Nr. 451 „Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklės“ ir patvirtinta Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-10-15 įsakymu Nr. T-131 „Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika“.

⁶⁴ Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos 2008-08-06 raštas Nr. (1-5)-D8-6901 „Dėl duomenų teikimo“.

komisija). Iš 2004-2006 m. BPD lėšų Lietuvių kalbos institutas parengė dokumentaciją projektui „Programinės įrangos lokalizavimas“, tačiau tęsti šio projekto neketina⁶⁵ ir 2007–2013 m. periodo finansavimui paraiškos neteiks.

Elektroninės valdžios koncepcijos įgyvendinimo priemonių plane⁶⁶ numatyta:

- Iki 2009 m. IV ketvirčio bus sukurta ir įdiegta Elektroninė visuomenės informavimo ir konsultavimo IS (ESKIS), atsakingas vykdytojas VMI. Auditoriai nustatė, kad šios IS projektui finansuoti VMI numatė⁶⁷ teikti paraišką finansuoti ES 2007-2013 m. periodo lėšomis. Rašte teigiama: „Šiuo metu laukiama kvietimo, po to bus nagrinėjami projektiniai pasiūlymai, sudaroma paramos sutartis, reikia skirti laiko ESKIS projekto vykdytojo parinkimo viešojo pirkimo procedūroms, taigi, galima prognozuoti, kad realūs ESKIS projekto įgyvendinimo darbai galėtų prasidėti 2009 m. II ketv. t. y. paramos lėšas pradėti naudoti vėluojama 2,5–3 metus. Per dvejus metus pasikeitė eilė išorės ir vidaus teisės aktų, įtakančių VMI prie FM veiklos procesus, negalima tiksliai prognozuoti, kiek per laikotarpį padidėjo ESKIS projekto sąmata, sudaryta 2006 m. galimybių studijoje.“

- Iki 2008 m. IV ketvirčio numatyta gyventojams ir verslo subjektams sudaryti sąlygas naudojant IRT gauti kelių transporto priemonių registravimo paslaugas, atsakingas vykdytojai VRM ir VĮ „Regitra“. Auditoriai nustatė, kad šiam projektui finansuoti VĮ Regitra numatė⁶⁸ teikti paraišką finansuoti ES 2007-2013 m. periodo lėšomis.

Auditoriai pastebi, kad nėra vieno bendro IVP dokumento, kuriame būtų pateikiami IVP priemonių įgyvendinimo būdai, terminai ir visi atsakingi vykdytojai.

Audito metu atliktas tyrimas ir apklausti dvidešimt trys BPD 3.3 kvietimo „Parama projektams parengti“ projektų vykdytojai dėl projektų metu parengtos dokumentacijos tikslingumo ir projektų realizavimo užtikrinimo. Išanalizavę pateiktus atsakymus ir dokumentus, auditoriai pastebėjo, kad:

- kvietimo „Parama projektams parengti“ projektų metu parengti dokumentai (galimybių studijos, investiciniai projektai, specifikacijos, pirkimo ir kiti dokumentai), pagal kuriuos numatytas projektų tęstinumas ir IS kūrimas. Nustatyta, kad iš dvidešimt trijų projektų dviejų projektų (Lietuvių kalbos instituto „Projekto „Programinės įrangos lokalizavimas“ dokumentacijos rengimas“ ir Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos prie Sveikatos apsaugos ministerijos „Projekto „Programinės įrangos lokalizavimas“ dokumentacijos rengimas“) tęsti nenumatoma (8 pavyzdys). Nustatyta, kad nerezultatyviai panaudota 4,7 proc. kvietimui „Parama projektams parengti“ skirtų lėšų (130 tūkst. Lt);

8 pavyzdys

Gairėse pareiškėjams nurodoma: „Projekto vykdytojas turi užtikrinti projekto veiklos tęstinumą po projekto įgyvendinimo, t. y. dėti visas pastangas, kad parengta projekto dokumentacija būtų panaudota per artimiausią laikotarpį, vykdant tolesnius (infrastruktūrinius, investicinius ir pan.) projektus“.⁶⁹

Lietuvių kalbos institutas neplanuoja teikti paraiškos 2007–2013 m. finansavimui pagal projekto „Projekto

⁶⁵ Lietuvių kalbos instituto 2008-08-01 raštas „Duomenys apie projektą „Projekto „Programinės įrangos lokalizavimas“ dokumentacijos rengimas““.

⁶⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006-03-29 nutarimu Nr. 307 patvirtintas „Elektroninės valdžios koncepcijos įgyvendinimo priemonių planas“.

⁶⁷ Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2008-08-07 raštas Nr. (10.4-33-3)-R-7059 „Dėl duomenų teikimo“.

⁶⁸ VĮ „Regitra“ 2008-07-30 raštas Nr. (1.19)-24-2204 „Dėl duomenų teikimo“.

⁶⁹ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-07-02 įsakymas Nr. T-85 „Dėl gairių pareiškėjams kvietimams teikti paraiškas konkursams pagal Lietuvos 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumento 3.3 priemonę „Informacinių technologijų paslaugų ir infrastruktūros plėtra“ patvirtinimo“ (2004-08-25 įsakymo Nr. T-103 redakcija).

„Programinės įrangos lokalizavimas“ dokumentacijos rengimas“ (projekto vertė 74 tūkst. Lt) metu parengtą dokumentaciją. Rašte⁷⁰ Valstybės kontrolei teigiama, kad tęstinių darbų nebuvo numatyta.

Papildomai patikslinus Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – VVKT prie SAM) pateiktus duomenis apie projekto „Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos informacijos sistema“ (projekto vertė – 56 tūkst. Lt) metu parengtą dokumentaciją, nustatyta, kad dokumentacijoje numatytos IS kūrimas neplanuojamas, nors paramos sutartyje⁷¹ projekto vykdytojas įsipareigojo „užtikrinti Projekto veiklos tęstinumą po Projekto įgyvendinimo, t. y. dėti visas pastangas, kad parengta Projekto dokumentacija būtų panaudota per artimiausią laikotarpį vykdant tolesnius (infrastruktūrinius, investicinius ir pan.) projektus“.

- kelios institucijos (IVPK ir Valstybinis informacinės technologijos institutas) vykdo elektroninio parašo infrastruktūros plėtros priemones, todėl ateityje galimas veiklų dubliavimas ir neaišku, kaip bus toliau valdoma elektroninio parašo infrastruktūra (9 pavyzdys);

9 pavyzdys

IVPK 2004 m. skirta⁷² 310 tūkst. Lt valstybės kapitalo investicijų lėšų Elektroninio parašo įdiegimo valstybės institucijose bandomajam projektui. IVPK investicijų projektui „Elektroninio parašo infrastruktūros valstybės institucijos plėtra“ iš valstybės kapitalo investicijų 2005–2008 m. lėšų skirta 1800 tūkst. Lt. Informacinės visuomenės plėtros 2006–2008 metų programoje⁷³ numatyta, kad kai kurias elektroninio parašo kūrimo priemones IVPK turėjo įvykdyti jau 2006–2007 m. Tačiau Valstybinio informacinės technologijos instituto (toliau – VITI) projektui „Elektroninio parašo infrastruktūros sukūrimas Lietuvoje“ 2005 m. skirtos⁷⁴ ES 2004–2006 m. periodo lėšos (106 tūkst. Lt), VITI planuoja⁷⁵ užtikrinti projekto „Elektroninio parašo infrastruktūros sukūrimas Lietuvoje“ tęstinumą ir toliau vykdyti investicinį projektą, naudojant 2007–2013 m. ES finansavimo lėšas.

Neaišku, kodėl VITI, kaip elektroninio parašo priemonių vykdytojas, neįtrauktas į IVP programos priemonių planą. Auditorių nuomone, į minėtą programą įtraukus visas institucijas, atsakingas (ar vykdančias) tam tikras IVP priemones, viename dokumente būtų pateikiami IVP priemonių įgyvendinimo būdai, terminai ir visi atsakingi vykdytojai.

IVPK teigimu, IVPK ir VITI vykdomos elektroninio parašo infrastruktūros plėtros priemonės nesidubliuoja, nes skiriasi minėtų priemonių pobūdis. VITI ES struktūrinių fondų paramos lėšomis parengė galimybių studiją, kurios tikslas – išanalizuoti Lietuvos globaliosios (nacionalinius ir ES mastu) elektroninio parašo infrastruktūros sukūrimą. Minėtoje studijoje daugiausia nagrinėti nacionalinės viešųjų raktų infrastruktūros šerdies pirmojo etapo elemento – nacionalinio sertifikavimo tarnybų tilto sukūrimo variantai. Tuo tarpu IVPK vykdyti elektroninio parašo projektai buvo skirti sudaryti sąlygas naudoti elektroninio parašo įrangą valstybės institucijose, o

⁷⁰ Lietuvos kalbos instituto 2008-08-01 raštas „Duomenys apie projektą „Projekto „Programinės įrangos lokalizavimas“ dokumentacijos rengimas““.

⁷¹ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, VšĮ Centrinės projektų valdymo agentūros ir Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos prie Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2005-07-01 sutartis Nr. BPD2004-ERPF-3.3.0-01-04/0001 „Paramos teikimo projektams, įgyvendinantiems Lietuvos 2004–2006 m. bendrojo programavimo dokumento 3 prioriteto 3 priemonę „Informacinių technologijų paslaugų ir infrastruktūros plėtra“.

⁷² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-02-09 nutarimas Nr. 140 „Dėl Valstybės investicijų 2004–2006 metų programoje numatytų 2004 metams kapitalo investicijų paskirstymo pagal asignavimų valdytojus ir investicijų projektus“.

⁷³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006-06-21 nutarimas Nr. 615 „Dėl Lietuvos informacinės visuomenės plėtros 2006–2008 metų programos patvirtinimo“.

⁷⁴ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2005-04-05 įsakymas Nr. T-35 „Dėl paramos skyrimo pagal Lietuvos 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumento 3.3 priemonės „Informacinių technologijų paslaugų ir infrastruktūros plėtra“ paskelbtą kvietimą teikti paraiškas konkursui“.

⁷⁵ Valstybinio informacinės technologijos instituto 2008-08-11 raštas Nr. 01-112 „Dėl duomenų (apie SF paramos panaudojimą) pateikimo“.

jų pagrindinis rezultatas – sertifikatų valdymo sistema, skirta valstybės tarnautojų elektroninio parašo sertifikatams sudaryti ir aptarnauti.

VITI projekto tolimesnių etapų įgyvendinimo poreikis paaiškės tik priėmus sprendimus dėl Europos Komisijos inicijuotų atitinkamų studijų rezultatų ir ES šalims narėms bendromis pastangomis įvykdžius bandomuosius projektus šiose srityse (elektroninio parašo tarpusavio pripažinimo, identifikavimo, sąveikumo).

- į Informacinės visuomenės plėtros 2006–2008 metų programą neįtrauktos priemonės, nenumatytas paslaugų ar IS kūrimas, kurių dokumentacijai parengti buvo skiriama lėšų iš 2004–2006 m. BPD periodo. Kai kurių į programą įtrauktų priemonių įgyvendinimo terminai numatyti iki 2008 m. pabaigos, nors projektų vykdytojai numatytus tikslus planuoja pasiekti naudodamiesi 2007–2013 m. ES finansavimo lėšomis (10 pavyzdys).

10 pavyzdys

Informacinės visuomenės plėtros 2006–2008 m. programoje nėra numatytų priemonių dėl VVKT prie SAM IS kūrimo, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos strateginiuose planuose nenumatyta tikslo sukurti VVKT IS. VVKT interneto svetainėje nurodoma informacija apie vykdytą projektą: „Projektuojant informacijos sistemą numatomas operatyvus duomenų keitimasis su Europos Sąjungos šalimis ir Europos vaistų agentūra (EVA). Siekiant išspręsti keitimosi duomenimis sunkumus, diegiamas elektroninių bylų formatas, kuris taps privalomu 2009 metais. Šios problemos sprendimas priklauso nuo planuojamo projekto sėkmės. O projekto sėkmę lems finansavimas, kurį VVKT tikisi gauti, kai bus parengta galimybių studija, dalyvaudama ES finansuojamuose struktūrinių fondų konkursuose.“⁷⁶

VVKT prie SAM rašte⁷⁷ nurodo, kad projekto tęstinumas užtikrinamas sutartimi su UAB S4ID. Neaišku, kaip sutartimi su šia UAB gali būti užtikrintas projekto tęstinumas ir jo finansavimas, jei šio projekto vykdymas neatsispindi strateginiuose dokumentuose. VVKT prie SAM 2007–2013 m. periodo finansavimui teikti paraiškos neketina.

Ne visi informacinės visuomenės plėtros projektų vykdytojai pagal kvietimo „Parama projektams parengti“ projektų metu parengtus dokumentus numato užtikrinti projektų realizavimą, nors Gairėse pareiškėjams⁷⁸ ir buvo numatytas toks reikalavimas. Dokumentacijai parengti panaudotos lėšos, tačiau toliau informacinės visuomenės plėtros projektų įgyvendinti neplanuojama.

Auditoriai nustatė, kad kai kurių numatytų IVP projektų įgyvendinimo laikas nukeliamas (11 pavyzdys).

11 pavyzdys

Įgyvendinant 2003 m. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos⁷⁹ nuostatas iki 2007 m. sausio 1 d. Lietuvoje turėjo būti realizuota galimybė pareiškėjo pasirinkimu gauti iš registro juridinių asmenų duomenis ir

⁷⁶ Prieiga per internetą www.vvkt.lt (Žiūrėta 2008-09-30).

⁷⁷ Valstybinės vaistų kontrolės tarnybos prie Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2008-08-08 raštas Nr. 2R-1.50-156 „Dėl duomenų teikimo“.

⁷⁸ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-07-02 įsakymas Nr. T-85 „Dėl gairių pareiškėjams kvietimams teikti paraiškas konkursams pagal Lietuvos 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumento 3.3 priemonę „Informacinių technologijų paslaugų ir infrastruktūros plėtra“ patvirtinimo“ (2004-08-25 įsakymo Nr. T-103 redakcija).

⁷⁹ Europos Parlamento ir Tarybos 2003 m. liepos 15 d. direktyva 2003/58/EB, iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 68/15 I/EEB dėl tam tikrų bendrovių tipų informacijos atskleidimo reikalavimų.

dokumentų kopijas ir elektroninėmis priemonėmis. Tačiau VĮ Registrų centras negali realizuoti⁸⁰ galimybės juridiniams asmenims duomenis ir dokumentus Juridinių asmenų registrui teikti elektronine forma, nes VĮ Registrų centras buvo numatęs projekto įgyvendinimą finansuoti pasinaudojant 2007–2013 m. Europos regioninės plėtros fondo lėšomis, tačiau kvietimai teikti paraiškas dar nepaskelbti.

Dauguma apklaustų IVP projektų vykdytojų atsakė, kad sulaukė skelbimų apie 2007–2013 m. periodo kvietimus, toliau įgyvendins numatytus projektus. Užsitęsęs teisės aktų, reglamentuojančių ES paramos paskirstymą ir paraiškų teikimą, rengimo procesams bei nepaskelbus kvietimo teikti paraiškas dėl projektų finansavimo iš Europos regioninės plėtros fondo lėšų, kai kurios institucijos daugelį priemonių įgyvendino naudodamos valstybės kapitalo investicijų lėšas.

IVPK nuomone, didžiulę įtaką kvietimų teikti paraiškas dėl projektų finansavimo iš Europos regioninės plėtros fondo lėšų terminų nukėlimui daro informacinės visuomenės plėtros horizontalumas, kuris lemia sudėtingesnį nacionalinių strateginių dokumentų, už kurių parengimą ar tikslinimą daugeliu atvejų yra atsakingas ne IVPK, o kitos valstybės institucijos, ir kurie yra būtini valstybės projektų planavimo atveju (t.y. skelbti kvietimus teikti paraiškas dėl projektų finansavimo iš Europos regioninės plėtros fondo lėšų), tvirtinimo procesą (pavyzdžiui, Elektroninės sveikatos strategija, Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninimo, skaitmeninio turinio saugojimo ir prieigos strategija ir kt.); Be to, pastebėtina, kad visos Informacinė visuomenė visiems prioriteto priemonės negali prasidėti vienu metu, nes ES struktūrinių fondų lėšos yra paskirstytos kiekvieniems metams iki 2015 metų.

Išvados

Iki audito pabaigos nebuvo paskelbti kai kurių priemonių kvietimai teikti paraiškas dėl projektų finansavimo iš Europos regioninės plėtros fondo lėšų, užsitęsė teisės aktų, reglamentuojančių 2007–2013 m. Europos Sąjungos paramos paskirstymą ir paraiškų teikimą, rengimas. Dėl to įstaigos negalėjo vykdyti numatytų informacinės visuomenės plėtros priemonių, todėl numatytų projektų įgyvendinimo laikas nukeliamas.

Informacinės visuomenės plėtros projektų vykdytojų numatytos projektų įgyvendinimo priemonės ir terminai nesutampa su priemonėmis numatytomis Lietuvos informacinės visuomenės plėtros 2006–2008 metų programoje ir Elektroninės valdžios koncepcijos priemonių įgyvendinimo plane.

Nėra vieno, 2007–2013 m. periodo priemonei „Informacinė visuomenė visiems“ bendro strateginio dokumento, kuriame būtų pateikiamos informacinės visuomenės plėtros priemonės, jų įgyvendinimo būdai, terminai ir visi atsakingi vykdytojai, todėl galimas informacinės visuomenės plėtros veiklų dubliavimas ir neefektyvus lėšų panaudojimas.

⁸⁰ Valstybės įmonės Registrų centro 2008-08-06 raštas „Dėl duomenų teikimo“.

Kvietimo „Parama projektams parengti“ projektų metu parengta techninė dokumentacija dėl pasikeitusių technologijų ir įstaigų veiklos procesų netenka aktualumo, projektai gali būti įgyvendinami pagal pasenusią ir nepakankamai aktualią dokumentaciją arba jai atnaujinti gali būti naudojamos papildomos lėšos.

2.3. Projektų administravimo perdavimas trečiosioms šalims

Atlikdami IS auditus auditoriai pastebėjo, kad kai kurie IVP projektų vykdytojai ES struktūrinių fondų projektų administravimą perduoda trečiosioms šalims. Jei projekto paramos gavėjas arba partneriai patys nevykdo projekto administravimo, tai šios paslaugos turėtų būti perkamos vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymu⁸¹. Kai kurie pareiškėjai kaip galimą IVP projekto valdymo scenarijų numatė tokią projektų valdymo schemą:

- Pareiškėjas kartu su partneriais IVP projekto įgyvendinimo metu įsteigia viešąją įstaigą sukurtai infrastruktūrai valdyti ir šiai įstaigai perduoda turtą, sukurtą įgyvendinant IVP projektą.
- Ši viešoji įstaiga organizuoja tinklo operatorių konkursus – tinklui prižiūrėti, teikti paslaugas ir t.t.

CPVA komentuodami tokį galimą scenarijų, rekomendavo pareiškėjams, kad vienintelis būdas veiksmingai užtikrinti IVP projekto įgyvendinimą ir tęstinumą, tai įsteigti viešąją įstaigą iki projekto paraiškos pateikimo ir ji turėtų teikti paraišką (būti pareiškėju)⁸².

Atliekant auditą SAM nustatyta, kad SAM, atstovaujama ministro R. Turčinsko, pirkė „E. sveikatos paslaugų“ projekto administravimo paslaugas, netaikydama nė vieno iš Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatyme nurodytų pirkimo būdų⁸³.

Vertinant kitų IVP projektų dokumentaciją, nustatyta, kad RAIN projekto administravimą vykdė Susisiekimo ministerijos įsteigta viešoji įstaiga „Plačiajuostis internetas“ (12 pavyzdys).

12 pavyzdys

RAIN projekto jungtinės veiklos (partnerystės) sutartyje⁸⁴ numatyta, kad Susisiekimo ministerija inicijuoja įstaigos projekto įgyvendinimui įsteigimą, kuriai būtų pavesta:

„7.5.1. organizuoti techninio projekto statybos darbų vykdymui parengimą;

7.5.2. organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti projekte numatytus statybos ir rekonstrukcijos darbus, įrangos bei paslaugų pirkimus;

7.5.3. organizuoti prekių, paslaugų bei rangovų darbų, susijusių su projekto įgyvendinimu, viešojo pirkimo konkursus, rengti visus su tuo susijusius dokumentus;

7.5.4. panaudojant projekte numatytas, techninei pagalbai skirtas, lėšas organizuoti statybos darbų vykdymo techninę priežiūrą, kontroliuoti darbų apimtį ir kokybę bei atlikti visų su tuo susijusių dokumentų patvirtinimą

⁸¹ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas, 1996-08-13 Nr. I-1491.

⁸² Prieiga per internetą <http://www.cpva.lt/index.php?-709733630> (Žiūrėta 2008-10-01).

⁸³ Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas, 1996-08-13 Nr. I-1491, 42 ir 86 str. (2006-01-12 redakcija).

⁸⁴ Matematikos ir informatikos instituto, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos ir viešosios įstaigos „Plačiajuostis internetas“ 2007-09-22 projekto jungtinės veiklos (partnerystės) sutartis Nr. MII-SMM-SM-VSI Nr. 296/5-37/SCII-1050/S-20.

ir teikimą MII;

7.5.5. rengti informaciją apie galimas aplinkybes, trukdysiančias įgyvendinti projektą ir teikti PK;

7.5.6. derinti darbų, paslaugų ir įrangos bei techninės priežiūros paslaugos pirkimo dokumentus su PK ir teikti CPVA;

7.5.7. organizuoti elektroninio ryšio paslaugas teikiančių operatorių atranką ir atrankos rezultatus teikti tvirtinti projekto PK; [...].“

Rizika

Pastebima rizika, kad lėšos, skirtos informacinės visuomenės plėtros projektų administravimo paslaugoms, gali būti panaudotos netaupiai ir neefektyviai, nes netaikant Viešųjų pirkimų įstatyme numatytų pirkimo būdų ir be konkurencijos paslaugas vykdo specialiai tam tikslui įsteigtos viešosios įstaigos.

Išvada

Projektų vykdytojai nesivadovauja Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka pirkdami projektų administravimo paslaugas. Kai kuriais atvejais projektų administravimas pavedamas specialiai įsteigtoms viešosioms įstaigoms, nevykdančioms viešojo administravimo funkcijų. Be to dažnai šios įstaigos priima ir strateginius sprendimus dėl projektų vykdymo ir tolimesnio valdymo, kas išskirtinai priskiriama informacinių sistemų valdytojams. Esant tokiai projektų valdymo schemai nėra aiškios atsakomybės pasiskirstymo ir sprendimų priėmimo valdymo schemas, todėl gali būti nepakankama projektų kontrolė, netiksliai suformuoti institucijų poreikiai, nepakankamai įvertinti jų veiklos prioritetai ir nustatyti netinkami tikslai.

2.4. Projektų apimties ir tikslų keitimas, paramos sutarčių pakeitimų derinimo vertinimas

2.4.1. Sudarytų paramos sutarčių pakeitimų derinimo procedūros eiga

Bendrosios projektų keitimo procedūros nustatytos Lietuvos 2004–2006 m. BPD priemonių ir projektų administravimo taisyklėse⁸⁵. Keitimo procedūros detalizuojamos CPVA ir IVPK direktoriaus įsakymais. Siekiant užtikrinti tinkamą paramos sutarčių keitimų ir pažeidimų nagrinėjimo, derinimo ir vertinimo tvarką, IVPK sudaryta Paramos sutarčių keitimų ir pažeidimų nagrinėjimo komisija⁸⁶ (toliau – Komisija).

⁸⁵ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004-01-28 įsakymo Nr. 1K-033 „Dėl Lietuvos 2004–2006 m. Bendrojo programavimo dokumento (BPD) priemonių ir projektų, finansuojamų įgyvendinant šias priemones, administravimo ir finansavimo taisyklių patvirtinimo“, 204 p.

⁸⁶ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2005-07-15 įsakymas Nr. T-68 „Dėl paramos sutarčių keitimų ir pažeidimų nagrinėjimo derinimo ir vertinimo tvarkos“ (aktuali redakcija 2008-04-21 įsakymas Nr. T-70).

Projekto vykdytojas privalo raštu informuoti CPVA apie visus numatomus pakeitimus, susijusius su paramos sutartimi ir projekto įgyvendinimu⁸⁷. Prieš priimant sprendimą patenkinti projekto vykdytojo prašymą pakeisti sudarytą paramos sutartį, pateikta informacija analizuojama ir derinama teisės aktų nustatyta tvarka⁸⁸. Galutinį sprendimą dėl prašymo pakeisti paramos sutartį priima IVPK, atsižvelgdamas į CPVA išvadą. Jeigu įgyvendinančiosios institucijos išvadai nepritariama, gali būti pateikiami pasiūlymai dėl paramos sutarties keitimo projekto koregavimo.

Audito metu įvertinta, kaip institucijos, dalyvaujančios paramos sutarčių keitimų ir pažeidimų nagrinėjimo, derinimo ir vertinimo procese, vykdė joms priskirtas funkcijas. Auditoriai, atlikę medžiagos analizę, pastebėjo:

- Priimdama sprendimus Komisija ne visuomet laikėsi vienodos pozicijos sprendžiant paramos sutarčių pakeitimų klausimus (13 pavyzdys).

13 pavyzdys

VĮ Distantinių tyrimų ir geoinformatikos centro „GIS-Centras“ 2006 m. prašymas pakeisti paramos sutartį Komisijoje buvo atmestas, nes dalis projekte numatytų veiklų (išigyta techninė ir programinė įranga) buvo įgyvendintos naudojantis valstybės kapitalo investicijų programos lėšomis⁸⁹. Tuomet posėdyje pažymėta, kad leidimas atitinkamai keisti sutartį sudarytų precedentą ir ateityje vadovautis neracionalia valstybės biudžeto lėšų panaudojimo praktika, kai dalis projekte numatytų veiklų būtų finansuojama iš valstybės investicijų programos, o lėšas būtų pageidaujama perkelti kitoms (naujoms arba esamoms) veikloms⁹⁰.

Tačiau 2007 m. Komisija pritarė tam, kad SVDPT projekto vykdytojas galėtų nepirkti projekto lėšomis tinklo valdymo ir monitoringo sistemos programinės įrangos, kuri buvo nupirka iš valstybės biudžeto lėšų vykdant VRM investicinį projektą ir sutaupytas lėšas perkelti kitoms projekto veikloms⁹¹.

Auditoriai nustatė, kad sprendimų dėl sutarčių pakeitimo priėmimo procedūra užsitęsia dėl šių priežasčių:

- Projekto vykdytojai pateikia nekorektiškai užpildytus dokumentus ir (arba) nepakankamą informaciją dėl galimo paramos sutarties keitimo (14 pavyzdys).

14 pavyzdys

RAIN 2 projektas:

Sprendimas⁹² dėl RAIN2 projekto galėjo būti priimtas 8 dienomis anksčiau⁹³, jeigu projekto vykdytojas ir CPVA būtų laiku Komisijai pateikę reikiamą informaciją dėl galimo paramos sutarties keitimo (užpildytą visą projekto vykdytojo MII klausimyną ir tinkamai įformintą susitarimo dėl paramos sutarties Nr. BPD2004-ERPF-3.3.0-01-04/0033 pakeitimo projektą).

⁸⁷ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004-01-28 įsakymo Nr. 1K-033 „Dėl Lietuvos 2004–2006 m. Bendrojo programavimo dokumento (BPD) priemonių ir projektų, finansuojamų įgyvendinant šias priemones, administravimo ir finansavimo taisyklių patvirtinimo“, 204 p.

⁸⁸ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004-01-28 įsakymo Nr. 1K-033 „Dėl Lietuvos 2004–2006 m. Bendrojo programavimo dokumento (BPD) priemonių ir projektų, finansuojamų įgyvendinant šias priemones, administravimo ir finansavimo taisyklių patvirtinimo“, 204–209 p.

⁸⁹ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės Paramos sutarčių keitimų ir pažeidimų nagrinėjimo komisijos 2006-05-31 posėdžio protokolas Nr. PSK-10.

⁹⁰ Ten pat.

⁹¹ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės Paramos sutarčių keitimų ir pažeidimų nagrinėjimo komisijos 2007-11-16 posėdžio protokolas Nr. PSK-21.

⁹² Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės Paramos sutarčių keitimų ir pažeidimų nagrinėjimo komisijos 2006-07-20 posėdžio protokolas Nr. PSK-12.

⁹³ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės Paramos sutarčių keitimų ir pažeidimų nagrinėjimo komisijos 2006-07-12 posėdžio protokolas Nr. PSK-11.

NETSVEP projektas:

Komisija⁹⁴ atidėjo sprendimą dėl NETSVEP projekto paramos sutarties pakeitimo ir sprendimą priėmė po mėnesio⁹⁵, nes dėl nepakankamos informacijos negalėjo įvertinti, ar pageidaujami pakeitimai atitinka NETSVEP paramos sutarties 79 punktą, kuriame numatoma, kad pakeitus paramos sutartį „Projektas galėtų duoti daugiau socialinės ir ekonominės naudos, geriau prisidėti prie BPD tikslų įgyvendinimo; taip pat atsižvelgiama į aplinkybes, kurių Projekto vykdytojas negalėjo numatyti teikdamas paraišką“⁹⁶.

- Dėl institucijų, dalyvaujančių paramos sutarčių keitimų ir pažeidimų nagrinėjimo, derinimo ir vertinimo procese, priskirtų funkcijų netinkamo vykdymo (15 pavyzdys).

15 pavyzdys

Dėl laiku negautos informacijos⁹⁷ (Komisijai reikėjo prašyti Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos (toliau – VMI prie FM) išaiškinimo skubos tvarka, nes dėl to CPVA į VMI prie FM nesikreipė) užsitęsė sprendimo priėmimo procedūra, turinti įtakos tolimesnei RAIN projekto vykdymo eigai. Sprendimas dėl RAIN projekto galėjo būti priimtas 17 dienų anksčiau, jeigu CPVA būtų laiku Komisijai pateikusi reikiamą informaciją⁹⁸ iš VMI prie FM.

Komisija⁹⁹ įvardijo galimus teisinius prieštaravimus ir atsiradusius neaiškumus, kai keičiant sutartį VŠĮ „Plaćiajuostis internetas“ prisiimtų įsipareigojimus, susijusius su RAIN projekto metu sukuriama turto valdymu ir apskaita. CPVA neprieštaravo tokiam sutarties keitimui ir pateikė¹⁰⁰ projekto vykdytojo prašymą pakeisti paramos sutartį Komisijai, nors turėjo tinkamai įvertinti prašymo aplinkybes ir prieš teikiant medžiagą Komisijai galėjo su IVPK atstovais aptarti probleminius sutarties keitimo aspektus.

Dėl šių aplinkybių atidėtas Komisijos sprendimas dėl galimo RAIN projekto paramos sutarties keitimo, kol bus įvertinti teisiniai aspektai, susiję su paramos sutarties keitimu.

- Dėl kitų valstybės institucijų netinkamo funkcijų vykdymo, susijusio su projektų įgyvendinimo sąlygomis (16 pavyzdys).

16 pavyzdys

Finansų ministerijos paaiškinimo dėl RAIN projekto biudžeto Komisija negavo 7 mėn.¹⁰¹ (nuo 2006 m. rugsėjo iki 2007 m. balandžio mėnesio), todėl buvo priversta atidėti sprendimo priėmimą dėl RAIN projekto papildomo finansavimo iki kito Komisijos posėdžio, kuris papildomai suorganizuotas sulaukus atsakymo iš Finansų ministerijos¹⁰².

Išvada

Dėl nepakankamos informacinės visuomenės plėtros projektų paramos sutarčių pakeitimų derinimo valdymo kontrolės kai kurių projektų sutarčių keitimo procedūros užtruko gana ilgai, todėl numatyti projektų įgyvendinimo terminai vėlavo.

⁹⁴ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės Paramos sutarčių keitimų ir pažeidimų nagrinėjimo komisijos 2007-02-06 posėdžio protokolas Nr. PSK-2.

⁹⁵ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės Paramos sutarčių keitimų ir pažeidimų nagrinėjimo komisijos 2007-02-06 posėdžio protokolas Nr. PSK-5.

⁹⁶ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-02-08 raštas Nr. (4)S-171 „Dėl projekto „Nekilnojamojo turto sandorių viešoji elektroninė paslauga (NETSVEP)“ paramos sutarties pakeitimo“.

⁹⁷ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės Paramos sutarčių keitimų ir pažeidimų nagrinėjimo komisijos 2007-02-06 posėdžio protokolas Nr. PSK-2.

⁹⁸ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės Paramos sutarčių keitimų ir pažeidimų nagrinėjimo komisijos 2007-02-23 posėdžio protokolas Nr. PSK-4.

⁹⁹ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės Paramos sutarčių keitimų ir pažeidimų nagrinėjimo komisijos 2007-07-31 posėdžio protokolas Nr. PSK-13.

¹⁰⁰ VŠĮ Centrinės projektų valdymo agentūros 2007-07-24 raštas Nr. 2007/2-5873 „Dėl projekto „Kaimiškųjų vietovių informacinių technologijų plačiajuostis tinklas RAIN“ paramos sutarties pakeitimo Nr. BPD2004-ERPF-3.3.0-03-04/0005-05“.

¹⁰¹ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės Paramos sutarčių keitimų ir pažeidimų nagrinėjimo komisijos 2007-04-19 posėdžio protokolas Nr. PSK-7.

¹⁰² Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės Paramos sutarčių keitimų ir pažeidimų nagrinėjimo komisijos 2007-04-26 posėdžio protokolas Nr. PSK-8.

2.4.2. Projektų apimčių ir tikslų keitimo įtaka projekto rezultatams

Visos numatytos projektų veiklos ir rezultatai privalo būti pasiekti projekto įgyvendinimo laikotarpiu sutartyse nurodytomis sąlygomis. Susidarius ypatingoms aplinkybėms, kai projekto įgyvendinimo sąlygos kinta, gali būti atliktos projektų pakeitimo procedūros¹⁰³.

Auditoriai išanalizavo aštuonių pasirinktų IVP projektų dokumentaciją, susijusią su paramos sutarčių ir projektų įgyvendinimo pakeitimais, ir atliko IVPK sudarytos Komisijos¹⁰⁴ 2005–2008 m. protokolų analizę. Nustatyta, kad keitėsi visų analizei pasirinktų IVP projektų paramos sutartys ir su tuo susijusi projektų įgyvendinimo dokumentacija.

Audituojamu laikotarpiu septynis kartus keitėsi esminės RAIN projekto įgyvendinimo sąlygos, penkis kartus – SVDPT, tris kartus – įgyvendinant NETSVEP, Lazdijų PDPT ir „Elektroninio bilieto viešajame transporte ir keleivių informavimo sistemos sukūrimas“ (toliau – E.-bilietas projektas) projektus, po vieną kartą – VISS, E- Seimas ir RAIN2 projektuose. Dauguma nukrypimų nuo planuoto projekto įgyvendinimo pastebėti keičiant IVP projekto apimtį, projekto išlaidas, pratęsiant projekto įgyvendinimo laikotarpį, kitaip keičiant IVP projektą ir paramos sutartyje nustatytus projekto vykdytojo įsipareigojimus.

Toliau ataskaitoje pateikiami esminiai pastebėjimai, susiję su audito metu nagrinėtų IVP projektų paramos sutarčių ir IVP projektų įgyvendinimo pakeitimais:

- Keičiant IVP paramos sutartis, neišvengta reikšmingų nuokrypių įgyvendinant numatytas projektų veiklas (17 pavyzdys).

17 pavyzdys

VISS projekto įgyvendinimo laikotarpiu nutolta nuo projekto galimybių studijoje pasirinkto centralizuoto sprendimo diegti IS saugos programinę įrangą ir, atlikus pakartotinį projekto naudos gavėjų IS saugos įvertinimą, parengtas personalizuotas saugos infrastruktūros išsigijimo modelis atsižvelgiant į kiekvienos atskiros institucijos poreikius bei atliktas investicijas. Pritarus paramos sutarties keitimui pasikeitė sutarties biudžetas, projekto esmė, rezultatai ir laukiamos pasekmės¹⁰⁵. Pirminiai projekto rezultatai (ko tikėtasi iš veiklos per projekto įgyvendinimo laikotarpį) perkelti į laukiamas projekto pasekmes (pasikeitimai po projekto veiklų įgyvendinimo). Neliko pirminio projekto rezultato „Viešosios paslaugos teikiamos vieno langelio principu“, todėl neaišku, kaip projekto esmės aprašyme minimas siekis teikti Lietuvos fiziniams ir juridiniams asmenims saugias viešąsias paslaugas internetu, vadovaujantis „vieno langelio“ principu, ir projekto politinis tęstinumo rodiklis įgyvendinimo laikotarpiu bus pasiektas ir išmatuotas.

- Paramos sutarčių pakeitimais siekiama naikinti projektų veiklos padarinius, o ne jų priežastis. Nepakankamai ieškoma sprendimų pačiu efektyviausiu būdu panaudoti IVP projekto išteklius, kad būtų pasiekti IVP projekto rezultatai, o ne vien atsiskaityta už laiku atliktą ir tinkamą IVP projekto veiklų įgyvendinimą (18 pavyzdys).

¹⁰³ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004-01-28 įsakymas Nr. 1K-033 „Dėl Lietuvos 2004–2006 m. Bendrojo programavimo dokumento (BPD) priemonių ir projektų, finansuojamų įgyvendinant šias priemones, administravimo ir finansavimo taisyklių patvirtinimo“.

¹⁰⁴ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2005-07-15 įsakymas Nr. T-68 „Dėl paramos sutarčių keitimų ir pažeidimų nagrinėjimo derinimo ir vertinimo tvarkos“.

¹⁰⁵ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, VšĮ Centrinės projektų valdymo agentūros ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2007-08-31 susitarimas Nr. BPD2004-ERPF-3.3.0-03-04/0007-01 „Dėl paramos teikimo projektams, įgyvendinantiems Lietuvos 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumento 3 prioriteto 3 priemonę „Informacinių technologijų paslaugų ir infrastruktūros plėtra“, sutarties Nr. BPD2004-ERPF-3.3.0-03-04/0007 pakeitimo“.

18 pavyzdys

Siekiant suderinti RAIN projektą su Lazdijų PDPT projektu, 2007 m. atliktas RAIN projekto sutarties keitimas¹⁰⁶. Lazdijų PDPT projekto įgyvendinimas nebuvo koreguotas ta apimtimi, kiek keitėsi RAIN projektų veiklos ir rezultatai, susiję su šių projektų suderinamumu. Dėl to, įgyvendinus šiuos projektus, laukiami rezultatai gali dubliuotis ir atsirasti persidengimų projektų veiklose.

- IVP projektų vykdytojai neefektyviai panaudoja valstybės biudžeto lėšas įgyvendindami ES projektuose numatytas veiklas. Įgyvendinant IVP projektus keičiamos projektų apimtys, o sutaupytos ES lėšos perskirstomos kitoms IVP projekto veikloms (19 pavyzdys).

19 pavyzdys

Keičiant SVDPT projekto apimtį:

2006 m. numatytas pirkti objektas neatitiko patvirtinto projekto biudžeto (pagal 3.10 biudžeto eilutę buvo numatyta pirkti 5 vnt. serverių, o po pakeitimo yra perkama serverių sistema su integruotomis duomenų saugyklomis), todėl jei tokiam keitimui nebūtų pritarusi CPVA ir IVPK, pirkimo išlaidas projekto vykdytojas turėtų apmokėti savo lėšomis¹⁰⁷.

2007 m. SVDPT projekto vykdytojas nepirko¹⁰⁸ projekto lėšomis tinklo valdymo ir monitoringo sistemos programinės įrangos, nes ji buvo nupirkta iš valstybės biudžeto lėšų, vykdant VRM investicinį projektą. Vykdydamas gyvenamosios vietos deklaravimo funkcijos perdavimo savivaldybėms projektą, iš valstybės biudžeto lėšų buvo įsigyti duomenų apsaugos įrenginiai ir 60 seniūnijų prijungta prie SVDPT tinklo¹⁰⁹.

Keičiant NETSVEP projekto apimtį:

Lėšos, numatytos aplikacijų serverio programinei įrangai įsigyti (84,7 tūkst. litų), liko nepanaudotos NETSVEP projekto vykdytoju įsigijus programinę įrangą iš įmonės lėšų¹¹⁰. Projekto vykdymo metu šios lėšos buvo perskirstytos kitoms projekto veikloms įgyvendinti.

Informacinės visuomenės plėtros projektų finansavimui buvo galima panaudoti numatytas Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšas, tačiau dalis projektuose numatytų veiklų buvo įgyvendintos, naudojantis valstybės biudžeto lėšomis.

- Keitėsi visų analizei pasirinktų IVP projektų, išskyrus RAIN2 projektą, įgyvendinimo terminai (E. bilieto ir SVDPT projekto įgyvendinimo terminas pratęstas du kartus, likusiųjų projektų terminai keisti po vieną kartą) (4 pav.).

¹⁰⁶ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, VšĮ Centrinės projektų valdymo agentūros ir Matematikos ir informatikos instituto 2007-05-11 susitarimas Nr. BPD2004-ERPF-3.3.0-03-04/0005-04 „Dėl paramos teikimo projektams, įgyvendinantiems Lietuvos 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumento 3 prioriteto 3 priemonę „Informacinių technologijų paslaugų ir infrastruktūros plėtra“, sutarties Nr. BPD2004-ERPF-3.3.0-03-04/0005 pakeitimo“.

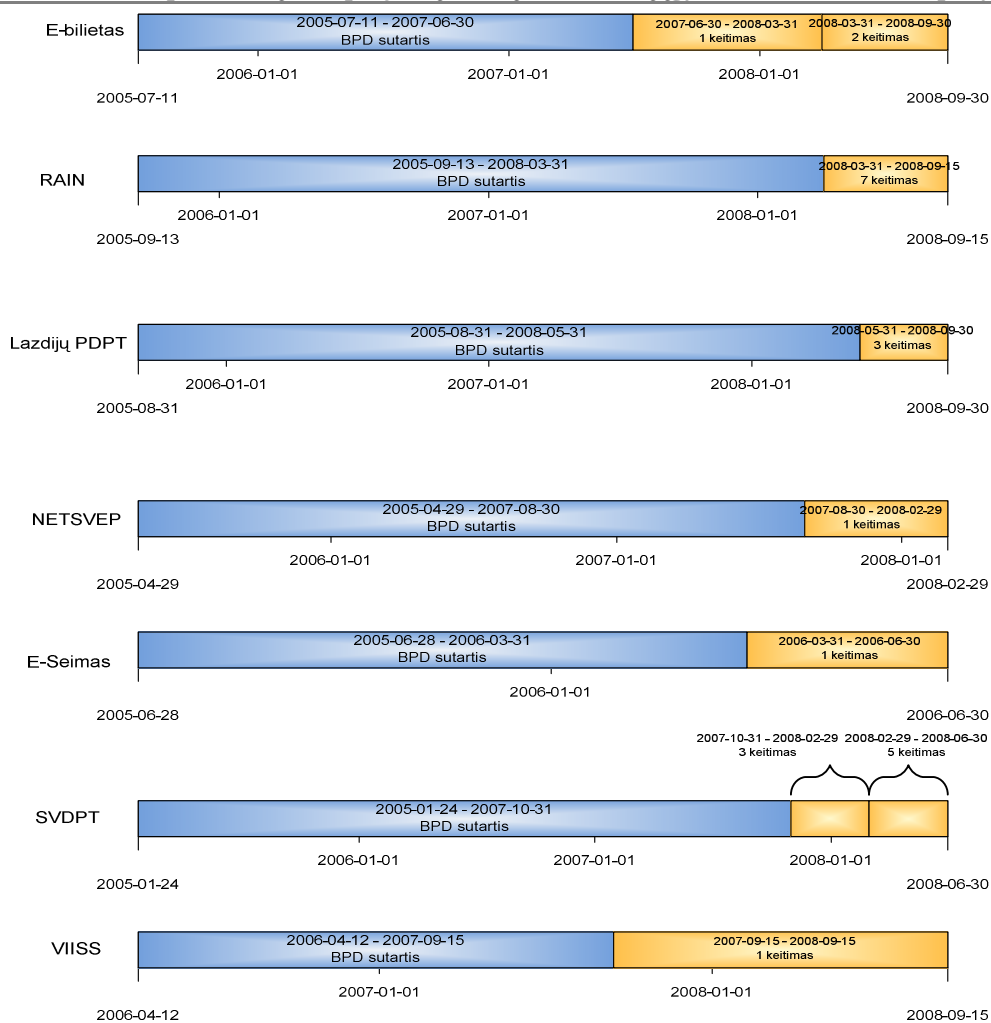
¹⁰⁷ VšĮ Centrinės projektų valdymo agentūros 2006-12-28 raštas Nr. 2006/2-10589 „Dėl projekto „Saugaus valstybinio duomenų perdavimo tinklo (SVDPT) kamieninės dalies sukūrimas“ paramos sutarties Nr. BPD2004-ERPF-3.3.0-03-04/0004-01 ir Nr. BPD2004-ERPF-3.3.0-03-04/0004-02 pakeitimo“.

¹⁰⁸ VšĮ Centrinės projektų valdymo agentūros 2007-11-08 raštas Nr. 2007/2-9078 „Dėl projekto „Saugaus valstybinio duomenų perdavimo tinklo (SVDPT) kamieninės dalies sukūrimas“ paramos sutarties pakeitimo Nr. BPD2004-ERPF-3.3.0-03-04/0004-04“.

¹⁰⁹ VšĮ Centrinės projektų valdymo agentūros 2007-09-28 raštas Nr. 2007/2-7989 „Dėl Saugaus valstybinio duomenų perdavimo tinklo (SVDPT) kamieninės dalies sukūrimo projekto paramos sutarties Nr. BPD2004-ERPF-3.3.0-03-04/0004-02 pakeitimo“ ir VĮ „Infrastruktūra“ 2007-10-10 raštas Nr. SDI-603-(D) „Dėl Saugaus valstybinio duomenų perdavimo tinklo kamieninės dalies sukūrimo projekto sutarties Nr. BPD2004-ERPF-3.3.0-03-04/0004-02 keitimo paaiškinimo“.

¹¹⁰ VšĮ Centrinės projektų valdymo agentūros 2007-01-24 raštas Nr. 2007/2-555 „Dėl projekto „Nekilnojamojo turto sandorių viešoji elektroninė paslauga (NETSVEP)“ paramos sutarties Nr. BPD2004-ERPF-3.3.0-02-04/0011-01 pakeitimo Nr. BPD2004-ERPF-3.3.0-02-04/0011-02“.

4 pav. Analizei pasirinktų IVP projektų veiklų ir rezultatų įgyvendinimo terminai (pokyčiai)

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Septyni iš aštuonių audito metu nagrinėtų informacinės visuomenės plėtros projektų vykdytojų vėlavo įgyvendinti projektuose numatytas veiklas, todėl:

- bus vėluojama įgyvendinant šių projektų galutinius rezultatus;
- užtruks projektuose numatytų informacinės visuomenės problemų sprendimas;
- nebus laiku sudarytos būtinos sąlygos informacinės visuomenės plėtrai.

Kai kurių projektų (E. bilietas ir VISS) įgyvendinimo terminai buvo nukelti daugiau nei dvylikai mėnesių.

- IVP projektų vykdytojai nepakankamai įvertino projektų grafikų realumą, projektų įgyvendinimo laikotarpiu neišsamiai išanalizavo galimus vėlavimus susijusius su viešojo pirkimo procedūromis, pirkimo ir sutarties įgyvendinimu. Auditorių nuomone, šių IVP projektų įgyvendinimo planai (terminai) buvo per daug ambicingi ir optimistiniai. Nustatyta IVP projektų vykdytojų, kurie neišnaudojo paramos sutarčių keitimo metu atsiradusių galimybių sutrumpinti projekto įgyvendinimo trukmę (20 pavyzdys).

20 pavyzdys

Įgyvendinant Lazdijų PDPT projektą, pagal iš anksto su CPVA suderintus pirkimų dokumentus 2006 m. buvo įsigytos platesnės apimties techninės pagalbos paslaugos, apimančios vėlesnių viešųjų pirkimų konkursų pirkimo dokumentų rengimą, detaliųjų planų magistralinių bokštų statybai rengimą, techninę statybos darbų bei tinklo įrangos įdiegimo ir centrinių mazgų įrengimo priežiūrą¹¹¹. Atliktas pakeitimas leido sutrumpinti projekto įgyvendinimo trukmę¹¹², tačiau projekto vykdytojas neišnaudojo susidariusių galimybių ir 2008 m. inicijavo paramos sutarties pakeitimą pratęsti projekto įgyvendinimo laikotarpį šešiams mėnesiams¹¹³.

Auditoriai, įvertinę nagrinėtų IVP projektų pokyčių aplinkybes, pastebėjo, kad šių projektų pakeitimai daugeliu atvejų buvo atliekami siekiant išvengti nesėkmių dėl galimo paramos sutarties nutraukimo ir jau išmokėtos paramos grąžinimo, kuomet daugiau dėmesio skiriant tikslingam IVP projekto lėšų naudojimui pagal patvirtintus projektų veiklų planus. Tokia padėtis yra savaimė rizikinga, nes paramos sutarčių ir IVP projektų įgyvendinimo pakeitimai skatina kiekybinį projekto rezultatų kūrimą ir nėra pakankamai efektyvūs siekiant kuo kokybiškiau panaudoti ES skirtas paramos lėšas.

IVPK teigimu, BPD 3.3 priemonės projektų paramos sutartys buvo keičiamos vadovaujantis BPD priemonių ir projektų finansuojamų įgyvendinant šias priemones, administravimo ir finansavimo taisyklėse¹¹⁴ nustatyta tvarka. IVPK, pritardamas sutarties pakeitimams, vertino, ar projektas galėtų duoti tiek pat arba daugiau socialinės arba ekonominės naudos, taip pat ar jis geriau prisidėtų siekiant BPD tikslų bei atsižvelgdavo į aplinkybes, kurių projekto vykdytojas negalėjo numatyti teikdamas paraišką. Pastebėtina, kad, vadovaujantis minėtomis taisyklėmis, paramos sutartis negalėjo būti keičiama tik tais atvejais, jeigu tuo pakeitimu keistųsi projekto tikslas.

Išvada

Centrinei projektų valdymo agentūrai ir Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės pritarus sprendimams, keitusiems projektų esmei (rezultatus), rodiklius ir laukiamas pasekmes, ne visada pavyko užtikrinti, kad visi informacinės visuomenės plėtros projektai finansiniu ir techniniu požiūriu būtų optimalūs ir galėtų duoti daugiau socialinės ir ekonominės naudos.

¹¹¹ VŠĮ Centrinės projektų valdymo agentūros 2006-03-23 raštas Nr. 2006/2-2217 „Dėl projekto „Plačiajuosčio duomenų perdavimo tinklo sukūrimas Lazdijų ir Alytaus rajonų savivaldybėse“ sutarties Nr. BPD2004-ERPF-3.3.0-03-04/008 pakeitimo“.

¹¹² Lazdijų rajono savivaldybės administracijos 2006-03-10 raštas Nr. 1-508 „Dėl projekto Nr. BPD2004-ERPF-3.3.0-03-04/0008 biudžeto keitimo“ ir VŠĮ Centrinės projektų valdymo agentūros 2006-03-23 raštas Nr. 2006/2-2217 „Dėl projekto „Plačiajuosčio duomenų perdavimo tinklo sukūrimas Lazdijų ir Alytaus rajono savivaldybėse“ sutarties Nr. BPD2004-ERPF-3.3.0-03-04/0008 pakeitimo“.

¹¹³ Lazdijų rajono savivaldybės administracijos 2008-02-25 raštas Nr. 1-649 „Dėl projekto Nr. BPD2004-ERPF-3.3.0-03-04/008-02 įgyvendinimo trukmės ir biudžeto pakeitimo“.

¹¹⁴ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004-01-28 įsakymas Nr. 1K-033 „Dėl Lietuvos 2004–2006 m. Bendrojo programavimo dokumento (BPD) priemonių ir projektų, finansuojamų įgyvendinant šias priemones, administravimo ir finansavimo taisyklių patvirtinimo“.

2.5. Projektų įgyvendinimo priežiūra ir kontrolės mechanizmai

Audito metu pastebėta, kad neatliekamas projekto įgyvendinimo vertinimas, kurio metu būtų įsitikinta, kad įgyvendinto IVP projekto rezultatai atitinka projektui keltus tikslus ir numatytus strateginius tikslus. Audito metu įvertinta, kaip institucijos, atsakingos už ES struktūrinių fondų lėšų administravimą, vykdo teisės aktuose numatytas funkcijas.

Vadovaujančiosios institucijos vykdoma projektų priežiūra

Finansų ministerija, kaip vadovaujančioji institucija¹¹⁵ vykdydama BPD programos priežiūrą, rengia BPD įgyvendinimo ataskaitas bei teikia informaciją Vyriausybei apie pasirašytas sutartis ir panaudotas lėšas. Nuo 2007 m. IV ketvirčio Finansų ministerija papildomai pradėjo vykdyti projektų, reikalaujančių didesnės įgyvendinimo priežiūros, stebėseną. Pirminiame 2007 m. spalio 31 d. BPD projektų, kurie reikalauja didesnės įgyvendinimo priežiūros, sąraše pagal visą BPD buvo identifikuoti 369 projektai¹¹⁶ (iš jų devyni BPD 3.3 priemonės projektai). Audito metu nustatyta, kad 2008 m. birželio 30 d. buvo likę du rizikingi projektai (VISS projektas ir VĮ Distancinių tyrimų ir geoinformatikos centro „GIS-Centras“ vykdomas projektas „Lietuvos geografinės informacijos infrastruktūros išvystymas“). Rizikingų projektų sąraše pateikiamos priežastys, lėmusios šių BPD projektų įgyvendinimo riziką:

- projekto vykdytojų administracinių gebėjimų trūkumas (projektai „El. sveikatos paslaugos“, E. bilietas ir „Lietuvos geografinės informacijos infrastruktūros išvystymas“);
- užsitęsios viešųjų pirkimų procedūros (nurodoma prie visų rizikingų IVP projektų, išskyrus projektą „Teisės aktų registro modernizavimas ir plėtra“);
- kitos priežastys – galimi tiekėjų skundai vykdant pagrindinius pirkimus („Viešųjų interneto prieigos taškų tinklo plėtra“ (toliau – VIPT projektas), VISS projektai), numatytas projekto vykdytojo reorganizavimas (projektas „Teisės aktų registro modernizavimas ir plėtra“).

Siekiant pašalinti išvardytas priežastis, sumažinti nustatytas rizikas ir užtikrinti ES lėšų panaudojimą reikiamu laiku, buvo perskirstomos lėšos tarp IVP projekto išlaidų kategorijų, teikiamos konsultacijos ir rengiami susitikimai su šių projektų vykdytojais, pratęsti IVP projektų įgyvendinimo terminai. Šias priemones nustatytoms rizikoms valdyti numatyta taikyti ir ateityje.

Auditorių nuomone, priemonės, kurių imamasi, kad ES lėšos būtų panaudotos reikiamu laiku, ne visada pašalina nustatytas priežastis (pirkimų skundimas, teismai, ilgas derinimas). Lėšų

¹¹⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-31 nutarimas Nr. 649 „Dėl atsakomybės už Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramos įgyvendinimą Lietuvoje pasiskirstymo tarp valstybės institucijų“.

¹¹⁶ Lietuvos Respublikos finansų ministerijos parengta Lietuvos 2004-2006 m. bendrojo programavimo dokumento įgyvendinimo 2007 m. ataskaita, 4.4 sk., 276 psl.

perskirstymas tarp išlaidų kategorijų ar projekto įgyvendinimo termino pratęsimas daro įtaką numatytų lėšų panaudojimui, tačiau abejotina, ar nenukenčia vykdomo projekto kokybė, ar pasiekiami numatyti rezultatai.

IVPK teigimu, buvo užtikrinta projektų įgyvendinimo kokybė ir rezultatyvumas, pratęsiant projektų įgyvendinimo laikotarpius ir skiriant papildomą paramą projektams, tokiu būdu sudarant sąlygas pasiekti projektų planuotus tikslus bei rezultatus.

Auditoriai pastebėjo, kad VRM Vidaus audito skyriaus 2008 m. veiklos atrankinių patikrinimų plane numatyta¹¹⁷ atlikti keturių (iš IVPK nustatytų devynių) rizikingų projektų patikras. Kitų penkių rizikingų IVP projektų patikra 2008 m. nenumatyta, vieno iš jų patikra jau buvo atlikta 2007 m. prieš IVPK nustatant projektų rizikos lygį.

Auditoriai pastebėjo, kad SFMIS informacija apie šių projektų rizikos lygį nepateikiama, šių projektų rizikos lygis, kaip ir visų kitų BPD 3.3 priemonės projektų, nurodytas kaip „žemas“.

Rizikingų projektų įgyvendinimo priežiūrai taikomos priemonės yra skirtos ne projekto įgyvendinimo kokybei ir rezultatyvumui užtikrinti bet pagrindinis dėmesys skiriamas tam, kad informacinės visuomenės plėtros projektų vykdytojais laiku galėtų panaudoti skirtas Europos Sąjungos lėšas.

Tarpinės institucijos vykdoma projektų priežiūra ir kontrolė

BPD priemonių ir projektų, finansuojamų įgyvendinant šias priemones, administravimo ir finansavimo taisyklės¹¹⁸ nenustato reikalavimo projektų stebėsenai sukurti darbo grupę. Auditoriai pastebėjo gerą praktiką, kad projektų, vykdomų pagal BPD 3.3 priemonę, įgyvendinimo stebėsenai užtikrinti sudaryta¹¹⁹ Stebėsenos darbo grupė ir patvirtintas jos darbo reglamentas.

Nuo 2006 m. šios darbo grupės reglamente nebeliko funkcijos „suderinus su IVPK teikti siūlymus CPVA dėl įgyvendinamų projektų viešųjų pirkimų dokumentų“.¹²⁰ Keičiant¹²¹ reglamentą priimta nuostata, kad darbo grupės nariai, rengdami pasiūlymus CPVA dėl projektų viešųjų pirkimų dokumentų techninių specifikacijų tobulinimo, gali kreiptis į IVPK struktūrinius padalinius pagal jų

¹¹⁷ SFMIS pateikiama informacija apie VRM Vidaus audito skyriaus 2008 m. veiklos atrankinių patikrinimų planus.

¹¹⁸ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004-01-28 įsakymas Nr. 1K-033 „Dėl Lietuvos 2004–2006 m. Bendrojo programavimo dokumento (BPD) priemonių ir projektų, finansuojamų įgyvendinant šias priemones, administravimo ir finansavimo taisyklių patvirtinimo“.

¹¹⁹ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2006-03-06 įsakymas Nr. T-20 „Dėl darbo grupės, vykdančios projektų, vykdomų pagal Lietuvos 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumento 3.3 priemonę „Informacinių technologijų paslaugų ir infrastruktūros plėtra“ įgyvendinimo stebėseną sudarymo ir jos darbo reglamento patvirtinimo“.

¹²⁰ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2006-12-29 įsakymas Nr. T-183 „Dėl Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2006 m. kovo 6 d. įsakymo „Dėl darbo grupės, vykdančios projektų, vykdomų pagal Lietuvos 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumento 3.3 priemonę „Informacinių technologijų paslaugų ir infrastruktūros plėtra“ įgyvendinimo stebėseną sudarymo ir jos darbo reglamento pakeitimo“.

¹²¹ Ten pat.

kompetenciją. Nuo 2008 m. darbo grupės sudėtyje nebeliko kitų IVPK struktūrinių padalinių skyrių vadovų¹²², nes IVPK teigimu, 2008 m. sumažėjo poreikis derinti techninę dokumentaciją.

Geroji praktika

Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės informacinės visuomenės plėtros projektų, vykdomų pagal BPD 3.3 priemonę, įgyvendinimo stebėsenai užtikrinti sudarė¹²³ Stebėsenos darbo grupę. Į šią darbo grupę įtraukti tarpinės ir įgyvendinančios institucijos atstovai, taip buvo sudarytos prielaidos efektyviau vykdyti IVP projektų stebėseną.

Auditoriai, išanalizavę 2006–2008 m. Stebėsenos darbo grupės posėdžių protokolus, pastebėjo, kad:

- analizuojami probleminiai IVP projektai ir priimami nutarimai su įpareigojimais projektų vykdytojams (pvz.: dėl viešojo pirkimo terminų nustatymo, pirkimo planų ir pirkimo sąlygų patikslinimo);
- inicijuojami susitikimai su atsakingomis institucijomis, kai reikia suderinti bendrą projekto viziją ar tikslus;
- nustatomi projektų įgyvendinimo trūkumai ir rizikos dėl projektų valdymo kokybės (pvz., E. bilietai projektui parengtus techninius reikalavimus pateikė Vilniaus ir Kauno miestų savivaldybės), dėl planuoto biudžeto viršijimo (pvz. RAIN projektas), nepakankamų projektų vykdytojų žmogiškųjų išteklių, nenustatytos projekto valdymo schemos, nepakankamo projekto vykdytojo ir partnerių bendradarbiavimo (SAM vykdomas projektas „El. sveikatos paslaugos“);
- nustatyta rizika dėl projekto neatitikimo pradinių tikslų (VISS projektas), užtrukus pirkimams – rizika dėl projekto tinkamų išlaidų patyrimo pabaigos (VIPT projektas);
- nagrinėjami teisminiai skundai, pastebėtas atvejis, kai pirkimo dokumentai nebuvo derinami su CPVA (Telšių rajono savivaldybės projektas „Viešosios el. paslaugos komunalinių paslaugų vartotojams“);
- svarstyta dėl BPD rodiklių keitimo paramos sutartyse (pvz., įgyvendinant nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos projektą, buvo numatytas rezultatas „nuskaitmeninta ir patalpinta į duomenų banką virš 3 mln. įvairių bibliotekose, archyvuose ir muziejuose

¹²² Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2008-03-21 įsakymas Nr. T-50 „Dėl 2006 m. kovo 6 d. įsakymo Nr. T-20 „Dėl darbo grupės, vykdančios projektų, vykdomų pagal Lietuvos 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumento 3.3 priemonę „Informacinių technologijų paslaugų ir infrastruktūros plėtra“ įgyvendinimo stebėseną sudarymo ir jos darbo reglamento pakeitimo“.

¹²³ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2006-03-06 įsakymas Nr. T-20 „Dėl darbo grupės, vykdančios projektų, vykdomų pagal Lietuvos 2004–2006 metų bendrojo programavimo dokumento 3.3 priemonę „Informacinių technologijų paslaugų ir infrastruktūros plėtra“ įgyvendinimo stebėseną sudarymo ir jos darbo reglamento patvirtinimo“.

saugomų dokumentų puslapių“, bet vėliau rodiklis sumažintas ir pakeistas į 2 mln. psl.), SVDPT projekte atsisakyta dalies numatytų pirkimų, keičiant juos į papildomus ir kiti.

Stebėsenos darbo grupė pagal nustatytas rizikas teikia siūlymus IVPK ir CPVA dėl projektų įgyvendinimo tobulinimo, taip pat teikia rekomendacijas, kaip sumažinti ar pašalinti nustatytas rizikas. Stebėsenos darbo grupės posėdžiuose priimti sprendimai projektų vykdytojams yra rekomendacinio pobūdžio.

ES finansinės paramos naudojimo, pažeidimų nustatymo bei šalinimo ir apribojimų gauti Europos Sąjungos finansinę paramą nustatymo taisyklėse¹²⁴ pareigas atlieka IVPK paskirtas pažeidimų kontrolierius¹²⁵. VRM Vidaus audito skyriaus atlikto patikrinimo metu¹²⁶ buvo konstatuota, kad nebuvo poreikio atlikti patikras vietoje, todėl jos nebuvo vykdomos ir planuojamos. Lietuvos Respublikos teisės aktai nenustato pareigos IVPK, kaip tarpinei institucijai, atlikti tokių patikrų, tačiau teisė jas atlikti yra numatyta¹²⁷. IVPK tarpinės institucijos funkcijų vykdymo reglamente numatyta, kad patikros vietoje atliekamos pagal poreikį, atsižvelgiant į pažeidimų kontrolieriaus ar kitų pateiktą informaciją, projektų vykdytojų skundus ir kitą informaciją¹²⁸.

IVPK Vidaus audito skyrius įsteigtas 2006 m. pritarus Lietuvos Respublikos Vyriausybės Informacinės ir žinių visuomenės komisijai. IVPK 2006 m. kreipėsi į Finansų ministeriją dėl BPD 3.3 IVP projektų veiklos atrankinių patikrinimų funkcijos priskyrimo IVPK Vidaus audito skyriui¹²⁹, tačiau Finansų ministerija du metus (iki 2008 m. balandžio 30 d.) neatsakė IVPK ir neinicijavo teisės aktų pakeitimo.

IVPK Vidaus audito skyriaus nuostatuose¹³⁰ numatyta, kad šis skyrius, be kitų funkcijų, atlieka IVPK vykdomų IT projektų vertinimą. Šio skyriaus 2008 m. veiklos plane¹³¹ numatytas dviejų projektų išlaidų auditas, IVP projektų vertinimas nenumatytas.

¹²⁴ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2005-10-17 įsakymas Nr. 1K-307 „Dėl Europos Sąjungos finansinės paramos naudojimo pažeidimų nustatymo bei šalinimo ir apribojimų gauti Europos Sąjungos finansinę paramą nustatymo taisyklių patvirtinimo“.

¹²⁵ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2005-11-30 įsakymas Nr. T-110 „Dėl pažeidimų kontrolieriaus paskyrimo“.

¹²⁶ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Vidaus audito skyriaus 2007-03-06 veiklos atrankinio patikrinimo ataskaita Nr. 23A1-6 „Lietuvos 2004-2006 m. bendrojo programavimo dokumento 3.3 priemonės valdymo ir kontrolės sistemos efektyvumo patikrinimas tarpinėje institucijoje Informacinės plėtros komitete prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir įgyvendinančioje institucijoje VšĮ Centrinėje projektų valdymo agentūroje“.

¹²⁷ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004-01-28 įsakymas Nr. 1K-033 „Dėl Lietuvos 2004–2006 m. Bendrojo programavimo dokumento (BPD) priemonių ir projektų, finansuojamų įgyvendinant šias priemones, administravimo ir finansavimo taisyklių patvirtinimo“.

¹²⁸ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-11-16 įsakymas Nr. T-147 „Dėl Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės tarpinės institucijos funkcijų vykdymo reglamento patvirtinimo“ (2006-12-29 įsakymo Nr. T-178 redakcija).

¹²⁹ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006-10-26 raštas Nr. (74)-S-1378 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 31 d. nutarimo Nr. 649 pakeitimo“.

¹³⁰ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2006-10-13 įsakymu Nr. T-114 patvirtinti Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės Vidaus audito skyriaus nuostatai (2008-01-29 įsakymo Nr. T-9 redakcija).

¹³¹ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės Vidaus audito skyriaus 2008 metų veiklos planas, 2008-02-08.

Valstybės kontrolė veiklos auditu metu 2006¹³² m. vertino IVP investicijų ir projektų valdymą valstybiniu lygmeniu ir nustatė, kad Valstybės kapitalo investicinių informacinės visuomenės plėtros projektų vykdymo eiga nepakankamai kontroliuojama. IVPK pateiktą rekomendaciją planuoja įgyvendinti teisės aktuose numatant administracines institucijų IS strateginių planų rengimo ir vykdymo kontrolės funkcijas. Audito metu, rekomendacija dar nebuvo įgyvendinta.

Šio audito metu auditoriai pastebėjo, kad ES lėšomis finansuojamų IVP projektų eiga stebima tiek, kiek nustato BPD priemonių ir projektų, finansuojamų įgyvendinant šias priemones, administravimo ir finansavimo taisyklės¹³³.

Auditorių nuomone, šiuo metu nėra vieningos suderintos procedūros, leidžiančios ES IVP projektų vykdymo eigoje stebėti kaip kuriama IS atitinka IS kūrimo metodikoje numatytus teisės aktų reikalavimus ir ar kritiniuose IS kūrimo kontrolės taškuose pasiekiami reikalingi rezultatai.

Auditorių nuomone, visų informacinės visuomenės plėtros projektų eigos vertinimo funkcijos galėtų būti priskiriamos kitiems Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės struktūriniams padaliniams.

Finansų ministerija 2008 m. pasiūlė¹³⁴ pakeisti Vyriausybės nutarimą¹³⁵ ir IVP projektų veiklos atrankinių patikrinimų funkciją priskirti IVPK, tačiau IVPK informavo, kad „įvertinus laikotarpį, likusį iki BPD įgyvendinimo pabaigos, manome, kad šiuo metu keisti instituciją, atsakingą už BPD 3.3 priemonės veiklos atrankinius patikrinimus, nėra tikslinga.“¹³⁶

Auditoriai pastebėjo, kad Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija atlieka veiklos atrankinius patikrinimus tik tų projektų, kurių beveik visos lėšos yra panaudotos¹³⁷.

IVPK teigimu, buvo vykdoma tarpinė projektų rezultatų stebėseną, nagrinėjant BPD 3.3 priemonės projektų vykdytojų pateiktas tarpines projektų įgyvendinimo ataskaitas, tikrinant mokėjimo prašymuose pateiktą informaciją apie projekto įgyvendinimo eigą ir sprendžiant nustatytas stebėsenos darbo grupės posėdžiuose.

¹³² Valstybės kontrolės 2006-09-12 valstybinio audito ataskaita Nr. IA-9000-4-2 „Valstybinių informacinių sistemų bendroji kontrolė. Valstybinis ir institucinis lygmenys“.

¹³³ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004-01-28 įsakymo Nr. 1K-033 „Dėl Lietuvos 2004–2006 m. Bendrojo programavimo dokumento (BPD) priemonių ir projektų, finansuojamų įgyvendinant šias priemones, administravimo ir finansavimo taisyklių patvirtinimo“.

¹³⁴ Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2008-04-30 raštas Nr. (4.2.1-05)-6K-0805004 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 31 d. nutarimo Nr. 649 pakeitimo projekto“.

¹³⁵ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-05-31 nutarimu Nr. 649 patvirtintos „Institucijų, atsakingų už Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų, skirtų Lietuvos 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumentui įgyvendinti, administravimą, atsakomybės ir funkcijų paskirstymo taisyklės“.

¹³⁶ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008-05-13 raštas Nr. (4)S-568 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. gegužės 31 d. nutarimo Nr. 649 pakeitimo projekto“.

¹³⁷ Europos Komisijos Reglamentas 2006-12-08 (EB) Nr. 1828/2006, nustatantis Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006, nustatančio bendrąsias nuostatas dėl Europos regioninės plėtros fondo, Europos socialinio fondo ir Sanglaudos fondo, ir Europos Parlamento bei Tarybos reglamento (EB) Nr. 1080/2006 dėl Europos regioninės plėtros fondo, įgyvendinimo taisyklės.

Igyvendinančiosios institucijos vykdoma projektų priežiūra ir kontrolė

CPVA Kokybės užtikrinimo ir kontrolės skyriaus specialistai atlieka projektų patikras vietoje pagal Struktūrinių fondų projektų patikros vietoje atlikimo procedūrą¹³⁸. Patikrų metu įvertinami duomenys apie finansavimo šaltinių panaudojimą, mokėjimus, projektą ir projekto vykdytoją, projekto išteklius, projekto veiklą ir jos įgyvendinimo priežiūrą, projekto finansavimą, lėšų apskaitą, apie viešumą ir informavimą. Vertinant projekto rezultatus patikrinama, ar atliktų darbų (suteiktų paslaugų ar gautų prekių) apimtis sutampa su apimtimi, už kurią atsiskaityta (21 pavyzdys).

21 pavyzdys

NETSVEP projekto patikros metu įsigytų paslaugų suteikimas buvo CPVA tikrinamas¹³⁹ tiek, kiek įmanoma patikrinti fizinę suteiktų paslaugų išraišką dokumentuose, patikrintos pasirašytos sutartys. CPVA nurodė, kad patikros metu buvo tikrinami tik dokumentai. Tačiau patikros ataskaitoje pateikiama informacija, kad „patikros metu buvo įsitikinta nekilnojamojo turto sandorių viešosios elektroninės paslaugos NETSVEP bei paslaugos aptarnavimo ir teikimo sistemos veikimu“.

Auditoriai pastebėjo, kad CPVA nėra aprašytų reikalavimų kaip atlikti IVP patikras, todėl patikros lapuose informacija apie atliktą patikrą pateikiama laisva forma, nėra parengtos instrukcijos kaip vertintojas turėtų pildyti patikros lapą.

Auditoriai pastebėjo, kad CPVA atliekamų IVP projektų patikrų metu, patikros lapuose nefiksuoja IVP projekto tikrinimo eiga ir kaip, bei kokių rezultatų pasiekimu, ar elektroninės paslaugos veikimu, buvo įsitikinta. CPVA numatytos patikros vietoje procedūros nenumato reikalavimų patikros lapo pildymui, todėl nėra galimybės nustatyti koku būdu ir kaip patikrų vietoje metu buvo įsitikinta pasiektais rezultatais.

Nedetalizavus procedūrų, kaip turėtų būti aprašomos IVP projektų patikros vietoje ir kokia informacija turėtų būti pateikiama patikros lapuose, neįmanoma nustatyti kaip įvertinamas sukurtų informacinių sistemų funkcionalumas, pasiekti rezultatai ir kaip įsitikinta tinkamu jų veikimu.

Auditorių nuomone, vertinant pasiektą sukurtos sistemos (paslaugos) rezultatyvumą, galėtų būti įvertinami ir būsimų (esamų) vartotojų (NETSVEP projekto atveju notarų) atsiliepimai apie darbą su sistema.

Atliekant SVDPT projekto planinę patikrą VĮ „Infostruktūra“, dalyvavo tik šio projekto vykdytojo vadovas ir finansininkė. Per patikrą konstatuota: „Patikros metu apžiūrėta įsigyta įranga. Atlikus pasirinktinį patikrinimą pristatytos įrangos kiekiai bei modeliai atitinka nustatytiems tiekimo sutartyje bei priėmimo-perdavimo aktuose. Dalis įrangos nėra naudojama, nes nuo projekto

¹³⁸ VŠĮ Centrinės projektų valdymo agentūros direktoriaus 2005-05-20 įsakymas Nr. 398 „Dėl viešosios įstaigos Centrinės projektų valdymo agentūros 2005 m. gegužės 6 d. direktoriaus įsakymo Nr. 388 „Dėl CPVA veiklos vadovo patvirtinimo“ pakeitimo“ (2007-05-02 įsakymo Nr. 2007/8-58 redakcija).

¹³⁹ VŠĮ Centrinės projektų valdymo agentūros 2008-04-15 patikros vietoje lapas Nr. SF2008/44.

pradžios pasikeitė dalies tinklo struktūra, kur minėtoji įranga veikė per lėtai. Projekto veikloms įsigytų ir suteiktų paslaugų apimtis patvirtina patikros metu pateikta dokumentacija.“¹⁴⁰

Dėl netinkamo SVDPT projekto metu kuriamo tinklo struktūros planavimo (už projekto lėšas buvo įsigyta techninė įranga, neatitinkanti numatytų charakteristikų, įsigyjant techninę įrangą nebuvo tinkamai apskaičiuota numatoma tinklo struktūra ir greitimeika) neefektyviai ir netaupiai panaudotos projekto lėšos.

CPVA atlieka planines ir neplanines IVP projektų patikras vietoje, tačiau nebuvo atliktos RAIN ir Lazdijų PDPT projektų patikros vietoje, nors ir projektų vertinimo metu buvo pastebėta rizika, kad galimas kuriamų infrastruktūrų dubliavimas. Neatlikta ir „El. sveikatos paslaugos“ projekto patikra vietoje, nors, Valstybės kontrolei atlikus auditą¹⁴¹ SAM, buvo pastebėta rizika dėl sistemos kūrimo tęstinumo ir kilo abejonų dėl galimybės tinkamai įgyvendinti panašius projektus.

Centrinės projektų valdymo agentūros veiklos vadove numatyta, kad vertinant projekto paraišką vietoj patikros vietoje gali būti naudojamas interviu su pareiškėju. Auditorių nuomone, neatlikus patikrų vietoje gali būti nepastebėta rizika dėl projekto įgyvendinimo techninių galimybių, neįsitikinama, ar pakankami žmogiškieji ištekliai numatomo projekto valdymui, priežiūrai ir įgyvendinimui.

VRM Vidaus audito skyrius IVPK ir CPVA 2005 ir 2007 m. atliko BPD 3.3 priemonės valdymo ir kontrolės sistemos efektyvumo patikrinimus¹⁴². 2007 m. patikrinimo išvadoje¹⁴³ konstatuojama, kad sukurtos ES struktūrinių fondų lėšų valdymo ir kontrolės sistemos veikia efektyviai, nebuvo nustatyta esminių trūkumų, todėl valdymo ir kontrolės sistema vertinama kaip labai gera.

Išvada

Įvertinus institucijų atliekamą informacinės visuomenės plėtros projektų įgyvendinimo stebėseną ir priežiūrą, nustatyta:

- Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės neužtikrino pakankamos rizikingų projektų įgyvendinimo kontrolės ir neišnaudojo

¹⁴⁰ VšĮ Centrinės projektų valdymo agentūros 2008-05-29 patikros vietoje lapas Nr. SF2008/83.

¹⁴¹ Valstybės kontrolės 2008-02-29 valstybinio audito ataskaita Nr. IA-9000-6-2 „Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos informacinių sistemų bendrosios kontrolės vertinimas. Elektroninės sveikatos informacinės sistemos kūrimo auditas“.

¹⁴² Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Vidaus audito skyriaus 2005-05-27 audito ataskaita Nr. 23A1-13 „Dėl Lietuvos 2004-2006 m. bendrojo programavimo dokumento 3.3 priemonės valdymo ir kontrolės sistemos vertinimo Informacinės visuomenės plėtros komitete prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir 2007-03-06 veiklos atrankinio patikrinimo ataskaita Nr. 23A1-6 „Lietuvos 2004-2006 m. bendrojo programavimo dokumento 3.3 priemonės valdymo ir kontrolės sistemos efektyvumo patikrinimas tarpinėje institucijoje Informacinės visuomenės plėtros komitete prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir įgyvendinančioje institucijoje VšĮ Centrinėje projektų valdymo agentūroje“.

¹⁴³ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Vidaus audito skyriaus 2007-03-06 veiklos atrankinio patikrinimo ataskaita Nr. 23A1-6 „Lietuvos 2004-2006 m. bendrojo programavimo dokumento 3.3 priemonės valdymo ir kontrolės sistemos efektyvumo

galimybės atlikti šių projektų patikras vietoje. Išlieka rizika, kad įgyvendinus informacinės visuomenės plėtros projektus, bus nepasiekti planuoti projekto tikslai ir rezultatai.

- Centrinės projektų valdymo agentūros atliekamos patikras vietoje nepakankamai dokumentuojamos (nenurodytos procedūros naudojamos rezultatyvumui, funkcionalumui nustatyti, dokumentuotos tik procedūros lėšų panaudojimui užtikrinti).
- Centrinės projektų valdymo agentūros taikomos informacinės visuomenės plėtros projektų stebėsenos priemonės nėra suderintos su informacinių sistemų kūrimo metodikos reikalavimais¹⁴⁴, neatliekamas šių projektų vertinimas informacinių sistemų kūrimo kritiniuose taškuose¹⁴⁵

2.6. SFMIS pateikiamos informacijos tikslumas

Auditoriai pastebėjo, kad SFMIS nepateikiamos kai kurių projektų įgyvendinimo galutinės ataskaitos, pateikiama ne visa informacija apie projekto trukmę. IVP projektų vykdytojai pastebėjo, kad sugaištama labai daug laiko pildant formalias ataskaitas, nors dar nebūna pradėtos viešųjų pirkimų procedūros.

Audito metu buvo įvertinta, kaip CPVA ir IVPK laikosi teisės aktuose numatytų reikalavimų¹⁴⁶ dėl informacijos į SFMIS įvedimo.

Atlikus patikrą nustatyta, kad Centrinė projektų valdymo agentūra nesilaiko Lietuvos 2004–2006 m. BPD priemonių ir projektų, finansuojamų įgyvendinant šias priemones, administravimo ir finansavimo taisyklių reikalavimo¹⁴⁷ pateikti SFMIS informaciją apie projekto vykdytojo sudarytas viešųjų pirkimų sutartis.

Informaciją apie projekto vykdytojų sudarytas viešųjų pirkimų sutartis CPVA planuoja į SFMIS įvesti įgyvendinus projektus. Auditorių nuomone, SFMIS skirtas ne tik paramos administravimui, informacijos rinkimui, bet ir projektų įgyvendinimo priežiūrai, todėl itin svarbu informaciją į SFMIS įvesti laiku ir patikimai.

patikrinimas tarpinėje institucijoje Informacinės visuomenės plėtros komitete prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir įgyvendinančioje institucijoje VŠĮ Centrinėje projektų valdymo agentūroje“.

¹⁴⁴ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimu Nr. 451 „Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklės“.

¹⁴⁵ Patvirtinta Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-10-15 įsakymu Nr. T-131 „Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika“.

¹⁴⁶ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004-01-28 įsakymo Nr. 1K-033 „Dėl Lietuvos 2004–2006 m. Bendrojo programavimo dokumento (BPD) priemonių ir projektų, finansuojamų įgyvendinant šias priemones, administravimo ir finansavimo taisyklių patvirtinimo“.

¹⁴⁷ Ten pat, 234-1 p. (2007-04-27 redakcija).

Auditoriai nustatė, kad SFMIS ne visada pateikiamos tarpinės projektų įgyvendinimo ataskaitos (pvz., RAIN 2 projekto mokėjimų lange pateikiama informacija apie tai, kad įvykdytas tarpinis mokėjimas – įgyvendinimo ataskaitos tvirtinimas, o tarpinė ataskaita nepateikiama).

Kontroliuojančios ir veiklos atrankinius patikrinimus atliekančios institucijos negali tinkamai įvertinti projekto būklės, naudodamos tik SFMIS pateikiamą informaciją, nes keičiantis informacijos į SFMIS įvedimo reikalavimams¹⁴⁸, SFMIS nėra visos informacijos apie projektus, kurie buvo baigti vykdyti iki BPD administravimo taisyklių¹⁴⁹ nuostatos dėl galutinių projektų įgyvendinimo ataskaitų pateikimo SFMIS įsigaliojimo.

Audito metu nustatėme, kad pirkimo grafikus, vertinimo ataskaitas ir kitą papildomą informaciją į SFMIS kiekvienas projekto vadovas įveda savo nuožiūra, todėl minėti dokumentai SFMIS pateikti tik prie kelių IVP projektų dokumentacijos. Išnaudojant SFMIS funkcionalumą, projektų pirkimo grafikus, vertinimo ataskaitas ir kitus projekto įgyvendinimo stebėseną atliekančioms institucijoms svarbius dokumentus būtų galima pateikti SFMIS.

Auditoriai pastebėjo, kad Mokėjimo prašymai registruojami SFMIS, kaip reikalaujama taisyklėse, tačiau ne visų mokėjimo prašymų elektroninės kopijos pateikiamos SFMIS (pvz., RAIN projekto Mokėjimo prašymai pateikiami tik nuo 2007 m. vasario 14 d.).

Atliekant patikrą pastebėta, kad Mokėjimo prašymo būseną „Apmokėtas“ nustato Finansų ministerijos IS skyriaus darbuotojai. Vieno Finansų ministerijos IS skyriaus darbuotojo vardu sukurti trys aktyvūs SFMIS vartotojai, jis sau gali priskirti ir SFMIS naudotojų teises.

Rizika

Vienam darbuotojui SFMIS sukurti keli sistemos vartotojai su skirtingomis teisėmis, todėl yra rizika, kad SFMIS bus neužtikrinamas tinkamas pareigų atskyrimas (SFMIS administratoriui suteiktos teisės vykdyti finansininko, kontroliuojančios institucijos operatoriaus ir kitas nesuderinamas funkcijas).

Audito metu nustatyta, kad SFMIS yra aktyvus vartotojas „SFMIS“ su jam priskirtomis teisėmis (23 pavyzdys).

23 pavyzdys

Patikros metu nustatyta, kad SFMIS yra nepriskirtas jokiai institucijai aktyvus vartotojas „SFMIS“, nors jam priskirtos tarpusavyje nesuderinamos teisės: Sanglaudos fondo įgyvendinančiosios institucijos atstovas; Sanglaudos fondo valdančiosios institucijos atstovas, Sanglaudos fondo duomenų operatorius, Administratorius, Finansininkas, Atrankos komiteto atstovas, Tarpinės institucijos atstovas, Duomenų apie lėšų

¹⁴⁸ Lietuvos Respublikos finansų ministro 2004-01-28 įsakymo Nr. 1K-033 „Dėl Lietuvos 2004–2006 m. Bendrojo programavimo dokumento (BPD) priemonių ir projektų, finansuojamų įgyvendinant šias priemones, administravimo ir finansavimo taisyklių patvirtinimo“ (240-3 p. įsigaliojo nuo 2007-04-27).

¹⁴⁹ Ten pat.

---

užklausas koregavimo operatorius, Tikrinimų ir vizitacijų rezultatų operatorius, Duomenų operatorius, Sanglaudos fondo deklarantas, Paraiškų operatorius, Projekto veiklos operatorius, Institucijos administratorius, Duomenų apie lėšų užklausas II operatorius, Duomenų apie lėšų patvirtinimą II operatorius, Duomenų apie lėšų patvirtinimą TI operatorius, Duomenų apie lėšų pritarimo TI operatorius.

Rizika

Vartotojas „SFMIS“ nepriskirtas jokiam darbuotojui ar institucijai, todėl yra rizika dėl šio vartotojo sukurtų SFMIS įrašų ir kitų veiksmų atsekamumo.

Valstybės kontrolė 2006 m. atliko auditą¹⁵⁰ Finansų ministerijoje ir įvertino SFMIS kontrolę. Audito metu nustatyta, kad SFMIS kurti pradėta nesuformavus ir nepatvirtinus ES struktūrinių ir ES Sanglaudos fondų valdymą reglamentuojančių teisės aktų ir procedūrų bei neatlikus išsamios galimybių studijos. SFMIS kūrimui būtini teisės aktai buvo rengiami jos kūrimo metu. SFMIS buvo kuriama neturint patvirtintų veiklos procedūrų, todėl negalėjo būti pasiektas planuotas jos rezultatyvumas. SFMIS kūrimo tikslai pasiekti tik iš dalies, o pats SFMIS projektas, auditorių nuomone, buvo pernelyg ambicingas. Nustatyta, kad tarpinių ir įgyvendinančių institucijų procedūros nesuderintos su SFMIS reikalavimais ir tai turėjo įtakos SFMIS rezultatyvumui, o SFMIS eksploatuojama neišnaudojant dalies sukurto funkcionalumo.

Išvada

SFMIS duomenys apie projektus daugeliu atvejų pateikiami fragmentiškai, todėl negalima spręsti apie projekto įgyvendinimo būklę naudojantis tik SFMIS, neišnaudojamas galimas SFMIS funkcionalumas.

---

¹⁵⁰ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2006-07-13 valstybinio audito ataskaita Nr. IA-9000-2-1 „Lietuvos Respublikos finansų ministerijos bendroji informacinių sistemų kontrolė. Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir Europos Sąjungos sanglaudos fondo informacinės kompiuterizuotos valdymo ir priežiūros sistemos kontrolė.“

3. INFORMACINĖS VISUOMENĖS PLĖTROS PROJEKTŲ REZULTATŲ VERTINIMAS

3.1. Projektų lėšų panaudojimas ir pasiektas rezultatyvumas

3.1.1. Projektams skirtų lėšų panaudojimas

Auditoriai išnagrinėjo BPD 3.3 priemonės lėšų įsisavinimą palygindami iš SFMIS gautus 2008 m. kovo 3 d. duomenis su 2008 m. rugpjūčio 3 d. duomenimis, detali analizė pateikta 5 priede. Audito metu nustatyta, kad iki 2008 m. rugpjūčio 31 d. pabaigta įgyvendinti 55 proc. projektų (23 projektai) ir šių projektų vykdytojams išmokėta 3,8 proc. ES lėšų (5 priedas). Visų IVP projektams BPD 3.3 priemonei skirtų ES struktūrinių fondų lėšų panaudota 71,1 proc. (pripažintos deklaruotomis ES).¹⁵¹ Auditoriai pastebėjo, kad ataskaitos apie ES lėšų panaudojimą pateikiamos ir tinklalapyje www.esparama.lt, pateikiami duomenys apie lėšų panaudojimą skiriasi (5 priedas).

Rizika

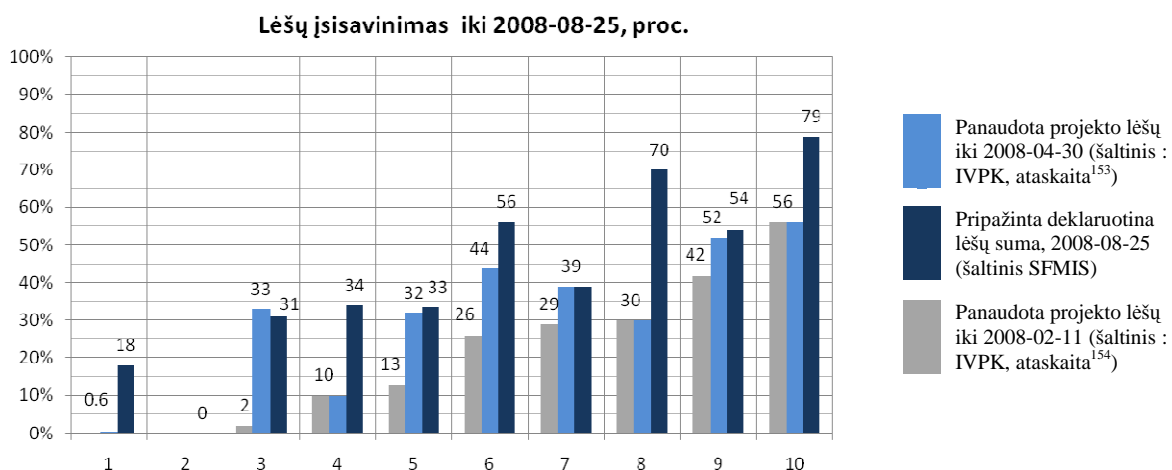
Rizika dėl tinkamo informacinės visuomenės plėtros projektų įgyvendinimo, galimo skubotų sprendimų priėmimo ir numatytų Europos Sąjungos lėšų panaudojimo išlieka – nepanaudota dar 53,88 mln. litų, kurios pagal Europos Sąjungos reglamentų nuostatas turi būti panaudotos ir deklaruotos Europos Komisijai iki 2008 m. gruodžio 31 d.¹⁵²

Audito metu tolimesniam lėšų panaudojimo stebėjimui kaip rizikingiausi buvo atrinkti BPD 3.3 priemonės IVP projektai kurių lėšų panaudojimo procentas buvo mažesnis nei 60 proc. projekto vertės. Audito metu įvertintas šių projektų lėšų panaudojimo pokytis nuo 2008 m. vasario 11 d. iki 2008 m. rugpjūčio 25 d. (5 pav.).

¹⁵¹ VšĮ Centrinės projektų valdymo agentūros 2008-09-05 ataskaita Nr. 9 „BPD 3.3 priemonės Informacinių technologijų paslaugų ir infrastruktūros plėtra projektų būklės 2008 m. rugpjūčio mėn. 31 d. ataskaita“.

¹⁵² Lietuvos Respublikos finansų ministerijos parengta Lietuvos 2004-2006 m. bendrojo programavimo dokumento įgyvendinimo 2007 m. ataskaita, 4.4 skyrius, 270 psl.

5 pav. ES lėšų panaudojimo analizė

1 - „El. sveikatos paslaugos“, 2 - VISS projektas, 3 - E-bilietas projektas, 4-„Viešųjų interneto prieigos taškų tinklo plėtra“, 5 - „Lietuvos geografinės informacijos infrastruktūros išvystymas“, 6 - „Teisės aktų registro modernizavimas ir plėtra“, 7 - „Viešųjų pirkimų informacinės sistemos plėtra“, 8 - „Viešojo administravimo institucijų informacinių sistemų interoperabilumo – sistemų sąveikos gebos sukūrimas“, 9- „Krovinių ir prekių, gabenamų per Klaipėdos valstybinį jūrų uostą, informacinės sistemos (KIPIS) sukūrimas ir įdiegimas“, 10-„Viešųjų paslaugų teikimo nuotoliniu ryšiu ir statybos leidimų IS, įgyvendinant el. valdžios koncepciją sukūrimo ir įdiegimo išplėtimas“

Šaltinis – Valstybės kontrolė

Iš dešimties pasirinktų dėl lėšų panaudojimo lygio rizikingų IVP projektų, tik dviejų projektų metu (2008 m. rugpjūčio 25 d.) buvo panaudota daugiau kaip 60 proc. lėšų. Keturių projektų (5 pav.) lėšų panaudojimo lygis – apie trečdalis visų skirtų lėšų. SAM panaudojo 18 proc. projektui skirtų lėšų, o VRM – dar nė vieno lito iš projektui skirtų lėšų. Atliekant IS auditą¹⁵⁵ SAM, pastebėta rizika dėl tinkamo ES lėšų panaudojimo vykdant projektą „El. sveikatos paslaugos“.

Likus savaitei iki sutartyse numatytos IVP projektų įgyvendinimo pabaigos, analizei pasirinktų IVP projektų lėšų panaudojimo lygis išlieka labai nedidelis.

Rizika

Panaudojant didžiąją dalį arba visas informacinės visuomenės plėtros projektams (pvz. VISS projektas) skirtas lėšas projektų įgyvendinimo pabaigoje gali nukentėti jų įgyvendinimo kokybė. Likus savaitei iki numatytos projekto įgyvendinimo pabaigos gali būti neužtikrinama pakankama projekto įgyvendinimo priežiūra ir priimami skuboti sprendimai įsigyjant įrangą bei testuojant ir diegiant informacines sistemas.

¹⁵³ Prieiga per internetą www.ivpk.lt 2008-04-30 ES IVPK projektų lėšų įsisavinimo analizė.

¹⁵⁴ Prieiga per internetą www.ivpk.lt 2008-02-11 ES IVPK projektų lėšų įsisavinimo analizė.

¹⁵⁵ Valstybės kontrolės 2008-02-29 valstybinio audito ataskaita Nr. IA-9000-6-2 „Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos informacinių sistemų bendrosios kontrolės vertinimas. Elektroninės sveikatos informacinės sistemos kūrimo auditas“.

3.1.2. Pasiektų projektų tikslų ir rezultatų atitiktis pradiniais ir strateginiams tikslams

Daugelio infrastruktūros ir elektroninių paslaugų kūrimo paramos sutartys buvo pratęstos iki 2008 m. rugpjūčio 31 d., todėl audito metu IVP projektų galutinės ataskaitos dar nebuvo pateiktos ir auditoriai negalėjo įvertinti visų pasirinktų IVP projektų rezultatyvumo.

Įvertinę atliktus paramos sutarčių keitimus (2.4 skyrius) auditoriai pastebėjo, kad daugelyje paramos sutarčių keičiami numatyti rodikliai ir planuoti pasiekti rezultatai. Toliau pateikiama pasirinktų analizei projektų esminių paramos keitimų analizė ir nustatytos rizikos.

E. bilieto projekto paramos sutarties keitimu¹⁵⁶, atsisakyta visų išskyrus vieną (sukurtų/išsaugotų darbo vietų skaičius – 6 vnt.) sutartyje numatytą „Laukiamos projekto pasekmės“ rodiklį. Šie pakeitimai tiesiogiai susiję su paramos sutartyje numatytais projekto uždaviniais ir jų įgyvendinimo įvertinimu (laukiamos projekto pasekmės).

Rizika

Yra rizika, kad įgyvendinus E. bilieto projektą nebus įvykdyti planuoti uždaviniai ir iki galo nepasiektas projekto tikslas – sumažinti miesto valdymo institucijų kaštus ir užtikrinti palankias sistemos naudojimosi sąlygas keleiviams.

RAIN projekto paramos sutarties keitimu¹⁵⁷, pakeistos esminės projektų įgyvendinimo veiklos ir jų rezultatai (24 pavyzdys).

24 pavyzdys

RAIN projekto sutarties keitimu, pakeistos esminės projektų įgyvendinimo veiklos ir jų rezultatai: terminalinių mazgų įrengimas numatytas papildomai 50 seniūnijų. Nusprendžiama mazge atsisakyti įrengti minimalią tinklo srautų apdorojimo, valdymo ir kontrolės įrangą ir pasirenkamas įrangos variantas, leidžiantis patalpinti specializuotą tinklo srautų apdorojimo, valdymo bei kontrolės įrangą. Vietoj plačiajuosčio ryšio perdavimo linijų įrengimo 241 kaimiškujų seniūnijų centruose, nuspręsta sujungti plačiajuosčio ryšio linijomis visus kaimiškujų seniūnijų centrus su savivaldybėmis, sukuriant vieningą tinklą.

Vietoj 2956 km optinio kabelio, numatoma patiesti 3200 km, prijungiant kaimų seniūnijas prie savivaldybių centrų. Savivaldybių centruose turi būti įrengiami sujungimo taškai. Kabelio trasai praeinant pro seniūnijose esančias mokyklas, į jas turi būti įrengiamas įvadas, užbaigiant jį įvadiniu skydeliu.

Du kartus keičiant SVDPT projekto paramos sutartį buvo pritarta SVDPT papildomos optikos įrengimui, nors IVPK buvo išsakyta nuomonė¹⁵⁸, kad toks sutarties pakeitimas nėra būtinas

¹⁵⁶ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, VšĮ Centrinės projektų valdymo agentūros ir Vilniaus miesto savivaldybės administracijos 2008-04-07 susitarimas Nr. BPD2004-ERPF-3.3.0-02-04/0012-02 „Dėl paramos teikimo projektams, įgyvendinantiems Lietuvos 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumento 3 prioriteto 3 priemonę „Informacinių technologijų paslaugų ir infrastruktūros plėtra“, sutarties Nr. BPD2004-ERPF-3.3.0-02-04/0012-02“.

¹⁵⁷ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, VšĮ Centrinės projektų valdymo agentūros ir Matematikos ir informatikos instituto 2007-05-11 susitarimas Nr. BPD2004-ERPF-3.3.0-03-04/0005-04 „Dėl paramos teikimo projektams, įgyvendinantiems Lietuvos 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumento 3 prioriteto 3 priemonę „Informacinių technologijų paslaugų ir infrastruktūros plėtra“, sutarties Nr. BPD2004-ERPF-3.3.0-03-04/0005 pakeitimo“.

¹⁵⁸ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės paramos sutarčių keitimų ir pažeidimų nagrinėjimo komisijos 2007-11-16 posėdžio protokolas Nr. PSK-21.

siekiant tinkamai įgyvendinti SVDPT projektą, ir kad toks pakeitimas neduotų daugiau socialinės ar ekonominės naudos.

Rizika

Auditoriai pastebi riziką, kad, įgyvendinus SVDPT projektą, gali būti apribota konkurencija. Jei institucijoms, prijungtoms prie SVDPT optine linija, atsiras galimybė teikti ne tik saugaus duomenų perdavimo, bet ir kitas (telefoninio ryšio, interneto ir pan.) paslaugas, SVDPT tiekėjui gali būti sudarytos išskirtinės konkurencijos sąlygos rinkoje (SVDPT paslaugas Lietuvoje siūlo vienintelė valstybės įmonė).

Pastaba: Informacija apie pastebėtą riziką atskiru raštu bus perduota Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybai.

SVDPT projekto paramos sutarties keitimu¹⁵⁹, didinami projekte numatyti Laukiamų projekto pasekmių rodikliai „Valstybinių įmonių darbuotojų sutaupyta darbo laikas“ ir „Valstybės institucijų sumažėjusios išlaidos IT paslaugoms pirkti“.

Rizika

Jeigu įgyvendinus projektą SVDPT tinklu bus teikiamos tik saugaus duomenų perdavimo paslauga, tai kitas informacinių technologijų paslaugas institucijos pirks papildomai, todėl yra rizika, kad bus nepasiekti SVDPT projekto sutartyje numatyti rodikliai „Valstybės institucijų sumažėjusios išlaidos IT paslaugoms pirkti“ ir „Valstybinių įmonių darbuotojų sutaupyta darbo laikas“ bei su tuo susijusios laukiamos projekto pasekmės.

VISS projekto paramos sutarties keitimu¹⁶⁰, pakeistas sutarties biudžetas, projekto esmė, rezultatai ir laukiamos pasekmės, todėl yra rizika netinkamai įgyvendinti projektą, kuris neatitiks pradinių tikslų, ir gali būti panaudotos ne visos projektui įgyvendinti skirtos lėšos ir atitinkamai nepasiekti projekto rezultatai (2.4.2 skyrius 17 pavyzdys).

Išanalizavę Lazdijų PDPT projekto dokumentus ir Lazdijų r. savivaldybės administracijos Investicijų skyriaus vedėjo pateiktus atsakymus apie šį projektą, nustatėme, kad projekto sutarties keitimuose neatsispindi pasikeitę projekto rezultatai:

- Jungiamų institucijų kiekį (poreikį) nustatė savivaldybės, atsižvelgdamos į duomenų srautus. Projekto pirkimo dokumentų reikalavimuose buvo nurodyta, kad į Lazdijų PDPT bus jungiama 281 institucija, kurių vėliau liko 277, o 2008 m. liepos 18 d. duomenimis – 230. Neaišku, kaip bus pasiektas vienas iš projekto rezultatų – į vientisą kompiuterinį

¹⁵⁹ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, VšĮ Centrinės projektų valdymo agentūros ir VĮ Infostruktūra 2008-05-03 susitarimas Nr. BPD2004-ERPF-3.3.0-03-04/0004-05 „Dėl paramos teikimo projektams, įgyvendinantiems Lietuvos 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumento 3 prioriteto 3 priemonę „Informacinių technologijų paslaugų ir infrastruktūros plėtra“, sutarties Nr. BPD2004-ERPF-3.3.0-03-04/0004 pakeitimo“.

¹⁶⁰ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, VšĮ Centrinės projektų valdymo agentūros ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2007-08-31 susitarimas Nr. BPD2004-ERPF-3.3.0-03-04/0007-01 „Dėl paramos

tinklą sujungtos 277 viešosios administravimo, švietimo ir kitos įstaigos bei sudarytos sąlygos efektyviam informacijos keitimuisi tarp šių įstaigų.

- Palyginę projekto pirkimo dokumentuose nurodytų institucijų sąrašus su Lazdijų r. savivaldybės tarybos 2007 m. sprendimu¹⁶¹, nustatėme, kad į pradinį sąrašą buvo įtraukta vienuolika mokyklų, kurias numatyta likviduoti 2007–2008 m. Kyla abejonių, ar institucijų sąrašas buvo derinamas su kitų atsakingų ministerijų strateginiais planais dėl įstaigų reorganizavimo ar likvidavimo (Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, Lietuvos Respublikos kultūros ministerija, SAM ir kt.) ir ar buvo apklausti būsimi vartotojai (nustatytas poreikis);
- Neaišku, kodėl buvo nuspręsta projekto metu statyti 9 duomenų perdavimo bokštus, projekto tikslams nepanaudojant šalia esančių kitų bokštų, juose sumontuojant Lazdijų PDPT duomenų perdavimo įrangą. Abejotinas šio sprendimo, dėl atskirų bokštų statybos, ekonominis efektyvumas. Pakeitus projekto biudžetą, vietoj numatytų 9 duomenų perdavimo bokštų statybos, biudžete liko 8 bokštai;
- Neaišku kaip bus užtikrinama galimybė prisijungti prie Lazdijų PDPT tose vietovėse, kur atsisakyta statyti duomenų perdavimo bokštą, neatlikus kitų paramos sutarties pakeitimų.

Pasibaigus Lazdijų PDPT projekto įgyvendinimo laikotarpiui, vis dar neaišku kurios ir kiek institucijų bus jungiama į Lazdijų PDPT. Neaišku, kaip bus pasiektas numatytas rezultatas ir kodėl, pasibaigus projekto įgyvendinimo laikotarpiui, bus vykdomi institucijų prijungimo darbai.

Projektų rodikliai buvo netinkamai apibrėžti ir nebuvo kokybiški, ši problema buvo svarstyta Stebėsenos darbo grupės posėdžiuose¹⁶².

IVPK teigimu, kai kuriuose BPD 3.3 priemonės projektuose rezultatų ir pasekmių rodikliai buvo neadekvatūs (netiesiogiai su projektais susiję poveikio rodikliai, pavyzdžiui, BVP augimas dėl sukurtų naujų darbo vietų; įplaukų į biudžetą padidėjimas dėl dirbančių gyventojų pajamų ir socialinio draudimo mokesčių; sutaupyta darbo laikas; sumažinti visuomeninio transporto eksploataavimo kaštai; sutaupyto keleivių laiko vertė; aplinkos taršos mažėjimas; bendras projekto ekonominis – socialinis efektas ir kt.), todėl iškilio poreikius juos keisti ir tikslinti, tačiau dėl jų keitimo projekto tikslas, uždaviniai ir esmė ir teikiama nauda išliko tokia pati.

teikimo projektams, įgyvendinantiems Lietuvos 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumento 3 prioriteto 3 priemonę „Informacinių technologijų paslaugų ir infrastruktūros plėtra“, sutarties Nr. BPD2004-ERPF-3.3.0-03-04/0007 pakeitimo“.

¹⁶¹ Lazdijų rajono savivaldybės tarybos 2007-07-17 sprendimas Nr. 5TS-70 „Dėl Lazdijų rajono savivaldybės patikslinto mokyklų steigimo, reorganizavimo, likvidavimo, vidaus struktūros pertvarkos iki 2012 metų plano patvirtinimo“.

¹⁶² Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-04-27 darbo grupės, vykdančios projektų, vykdomų pagal Lietuvos 2004-2006 metų bendrojo programavimo dokumento 3.3 priemonę „Informacinių technologijų paslaugų ir infrastruktūros plėtra“, įgyvendinimo stebėseną, posėdžio protokolas Nr. STG-2.

CPVA rodiklių išaiškinimą pateikė projekto įgyvendinimo ataskaitos pildymo rekomendacijose, nurodydama, kad projekto pasiekimai buvo anksčiau vadinti rezultatais, o projekto rezultatai anksčiau vadinti laukiamomis projekto pasekmėmis.

Išvada

Projektų rodikliai nebuvo kokybiški ir tinkamai apibrėžti. Dalis informacinės visuomenės plėtros projektų vykdytojų, neįvertinę savo galimybių, nustatė neadekvačius projekto rezultatų ir pasekmių rodiklius, pagrindinis projektų tikslas lieka laiku panaudoti lėšas. Daugelyje projektų atveju rodiklių atsisakyta, jie pakeisti naujais ir neatitinka numatytų skiriamą paramą projektams, todėl neaišku, kaip bus vertinamas pasiektas informacinės visuomenės plėtros projektų rezultatyvumas.

3.2. Sukurtų produktų ir turto valdymas

3.2.1. Sukurtų produktų ir įsigytos įrangos apskaitymas

Auditoriai įvertino, kaip IVP projektų paramos sutartyse numatyta apskaityti IVP projektų metu įsigyta turtą. Paramos sutartyse numatyta, kad toks turtas nuosavybės (patikėjimo) teise gali būti apskaitomas ir partnerio, jei jis turtą IVP projekto metu įsigyja pats arba toks turtas jam perduodamas patikėjimo teise. Daugelio IVP projektų metu įsigyjama įranga bus naudojama projektuose dalyvaujančiose institucijose, kurios BPD paramos sutartyse neįvardytos kaip partneriai, o yra tik galutinės naudos gavėjai. Projekto vykdytojas be paramos sutarčių šalių rašytinio sutikimo negali perleisti, įkeisti ar kitokiu būdu suvaržyti daiktines teises į turtą, kuriam įsigyti buvo suteikta parama.

Audito metu vertindami Lazdijų PDPT projekto dokumentaciją nustatėme, kad, pabaigus projekto įgyvendinimą, numatyta¹⁶³, jog turtas bus užpajamuotas Lazdijų rajono savivaldybės administracijoje, o dalis turto bus perduota Alytaus rajono savivaldybės administracijai, kaip projekto partneriui. Kadangi audituojamu laikotarpiu šie projektai dar nebuvo įgyvendinti, todėl auditoriai negalėjo įvertinti, kaip buvo vykdomas projektų metu įgyto (sukurto) turto apskaitymas ir perdavimas projektų partneriams bei galutiniams naudos gavėjams.

Audito metu pastebėjome, kad kai kurių IVP projektų metu įsigytas trumpalaikis materialusis turtas (pvz., išoriniai duomenų kaupikliai) yra nurašomas į sąnaudas kaip panaudotos medžiagos (24 pavyzdys).

24 pavyzdys

VĮ Registrų centro NETSVEP projekto metu buvo įsigyti išoriniai duomenų kaupikliai (atmintis flash USB 512MB ir 1 GB), kurie nurašyti kaip panaudotos projekto reikmėms medžiagos¹⁶⁴.

¹⁶³ Lazdijų rajono savivaldybės administracijos 2008-09-19 raštas Nr. 1-2942 „Dėl duomenų teikimo“.

¹⁶⁴ VĮ Registrų centras 2005-07-07 medžiagų nurašymo aktas Nr. 07/02/P ir 2005-10-29 medžiagų nurašymo aktas Nr. 10/05/P.

VRM Vidaus audito skyrius, atlikdamas veiklos atrankines patikras, vertina ir tvarkomos projektų apskaitos tinkamumą (pvz., RAIN projekto patikros metu¹⁶⁵ buvo nustatyta, kad projekto apskaita tvarkoma tinkamai ir užtikrina pakankamą audito atsekamumą). Šio patikrinimo metu nustatyta rizika, dėl numatytos turto perdavimo schemos.

3.2.2. Projektų metu sukurto turto valdymas

Auditoriai, vertindami pasirinktų IVP projektų dokumentaciją, pastebėjo, kad jei IVP projektų metu sukuriama nauja infrastruktūra, tai šių projektų vykdytojai numato tolimesnį tinklo valdymą perduoti operatoriams. Projektų metu sukurto turto tolimesnio valdymo scenarijų analizei buvo pasirinkti du infrastruktūriniai projektai (RAIN ir Lazdijų PDPT).

RAIN projekto pervaldinimo metu¹⁶⁶ buvo svarstomi projekto rezultatų nuosavybės ir valdymo aspektai. Ekspertai siūlė projekto metu sukurtą turtą integruoti tokiose struktūrose, kurių nuosavybės forma leistų, esant reikalui, šį turtą privatizuoti (25 pavyzdys).

25 pavyzdys

RAIN projekto pervaldinimo metu atsakymų į CPVA pateiktus klausimus galutinėje ekspertinio atsiliepimo ataskaitoje teigiama: „Didelė tikimybė, kad valstybė bandys integruoti savo turimus elektroninių ryšių resursus ir gali pasirodyti, kad po 5-7-10 metų valstybei vėl gali būti naudinga tuos resursus privatizuoti. Dalies valstybės funkcijų delegavimas, (perdavimas, išnuomojimas, licencijavimas, „outsourcing“) privačiam verslui - neišvengiama Lietuvos artimiausių kelerių metų ateitis. Todėl šiuo požiūriu reikia pasiekti, kad projekto metu sukurtas turtas būtų integruotas tokiose struktūrose, kurias vėliau būtų galima nesunkiai integruoti dar didesniu laipsniu su kitomis ministerijoms ir žinyboms priklausančiomis techninėmis struktūromis. Šiuo požiūriu MII yra visiškai valstybės valdoma institucija. Tačiau nuosavybės požiūriu geriau būtų, jei projekto metu būtų suformuota valstybės įstaiga (jmonė), kuri galėtų perimti projekto metu sukurtą turtą (arba jau egzistuojanti jmonė - pvz., VI „Infostruktūra“). Tačiau šie reikalavimai niekaip nestabdo projekto, nes projekto turtas gali būti pilnai MII (ar jos sukurto dukterinio padalinio) nuosavybė ir valstybė per artimiausius dvejus trejus metus gali priimti reikalingus organizacinius ir juridinius sprendimus. Per susitikimą paaiškėjo, kad, esant būtinybei, ŠMM gali perimti projekto metu sukurtą turtą.“

RAIN projektą įgyvendina VšĮ „Plaćiajuostis internetas“, kuriai projekto partnerių pasirašyta partnerystės sutartimi¹⁶⁷ numatyta perduoti valdyti projekto įgyvendinimo metu sukurtą turtą. Sutartyje numatoma, kad galutiniai projekto rezultatai, nupirkto, sukurto turto ir atliktų darbų nuosavybės teise priklausys valstybei.

RAIN projekto veiklos atrankinio patikrinimo ataskaitoje¹⁶⁸ pateikta išvada, kad „nėra nustatyta, kuri valstybės institucija ar įstaiga, dalyvaujanti projekto įgyvendinime, patikėjimo teise

¹⁶⁵ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos vidaus audito skyriaus 2007-11-16 veiklos atrankinio patikrinimo ataskaita Nr. 23A1-32 „Projekto BPD2004-ERPF-3.3.0-03-04-/0005 „Kaimiškujų vietovių informacinių technologijų plaćiajuostis tinklas RAIN“, įgyvendinamo pagal Lietuvos 2004–2006 m. bendrojo programavimo dokumento 3.3 priemonę, deklaruotų tinkamų finansuoti išlaidų patikrinimas“.

¹⁶⁶ RAIN techninis, ekonominis ir finansinis pervaldinimas 2005-01-25 projekto vertintojo ataskaita, 2 psl.

¹⁶⁷ Matematikos ir informatikos instituto, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijos, Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerijos ir viešosios įstaigos „Plaćiajuostis internetas“ 2007-09-22 projekto jungtinės veiklos (partnerystės) sutartis Nr. MII-SMM-SM-VSI Nr. 296/5-37/SCII-1050/S-20.

¹⁶⁸ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos vidaus audito skyriaus 2007-11-16 veiklos atrankinio patikrinimo ataskaita Nr. 23A1-32 „Projekto BPD2004-ERPF-3.3.0-03-04-/0005 „Kaimiškujų vietovių informacinių technologijų plaćiajuostis tinklas RAIN“, įgyvendinamo pagal Lietuvos 2004–2006 m. bendrojo programavimo dokumento 3.3 priemonę, deklaruotų tinkamų finansuoti išlaidų patikrinimas“.

valdys paramos lėšomis sukurtą 70824,82 tūkst. litų vertės turtą, taip pat nenustatyta, kokiomis teisėmis ši turtą valdys viešoji įstaiga „Plaćiajuostis internetas“¹⁶⁹.

Minėtoje veiklos atrankinio patikrinimo ataskaitoje buvo pateiktos rekomendacijos: „Nustatyti, kuri valstybinė institucija ar įstaiga, dalyvaujanti projekto įgyvendinime, patikėjimo teise valdys projekto metu sukurtą turtą“ ir „Nustatyti, kokiomis teisėmis ši turtą gali valdyti viešoji įstaiga „Plaćiajuostis internetas“¹⁶⁹. Audito metu rekomendacijų įgyvendinimas buvo tęsiamas, nurodoma¹⁷⁰, kad projekto vykdytojas ir partneriai rengia dokumentus, reikalingus pateikti Vyriausybei dėl nutarimo priėmimo. Nuo 2008 m. kovo 5 d. SFMIS neatnaujinti duomenys apie šių rekomendacijų įgyvendinimą. RAIN projektas turėjo būti baigtas įgyvendinti 2008 m. rugpjūčio 31 d., o Vyriausybės nutarimas dėl projekto metu sukurto turto perdavimo ir valdymo iki 2008 m. spalio 6 d. nepriimtas.

Neaišku, kokiomis teisėmis RAIN projekto metu sukurtą turtą valdys VŠĮ Plaćiajuostis internetas, kol nėra priimtas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas.

Lazdijų PDPT projekto techninio, ekonominio ir finansinio vertinimo metu, pastebėta, kad projekto tęstinumą turėtų užtikrinti Alytaus ir Lazdijų rajonų savivaldybės, tačiau vertintojai pastebėjo, kad jų noras išnuomoti tinklą vietiniam operatoriui rodo nesuinteresuotumą toliau rūpintis tinklo infrastruktūra. Auditoriai pastebėjo, kad projekto vykdytojai numatė sukurto tinklo priežiūros ir kontrolės mechanizmą, tačiau tinklo administravimas ir valdymas bus perduotas operatoriui. Audito metu projekto vykdytojai nežinojo, kokios bus nustatytos kainos už naudojamą paslaugą ir kokios sąlygos bus sudarytos galutiniam vartotojui (26 pavyzdys).

26 pavyzdys

Peržiūrėjus Lazdijų PDPT projekto dokumentus ir projekto vadovo atsakymus, nustatyta, kad tinklas bus išnuomotas operatoriui ir savivaldybė nežino, kokios bus sąlygos vartotojui: „Savivaldybė išnuomos kuriamą infrastruktūrą privačiam operatoriui, pagal sutartį yra reguliuojamos tik didmeninės tranzito kainos. Kokios bus kainos galutiniams vartotojams nėra žinoma, kadangi jos priklausys nuo veikiančių operatorių. Nuomos sutartyje yra numatytas savivaldybės priežiūros ir kontrolės mechanizmas. Tinklo vartotojų administravimą vykdys konkurso nuomos sutartį laimėjęs operatorius.“¹⁷¹

Lazdijų PDPT projekto vertinimo metu buvo pateikta abejonė, dėl to, kad „sukurtos paslaugos daugiau skirtos savivaldybės įstaigoms, bet ne gyventojams“¹⁷². Kol nebaigti projekto darbai, sunku įsitikinti projekto rezultatyvumu, tačiau įvertinant institucijų atrankos principus ir tai, kad projekto metu buvo finansuojamas tarnybinių stočių įsigijimas, pastebima rizika, kad

¹⁶⁹ Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos vidaus audito skyriaus 2007-11-16 veiklos atrankinio patikrinimo ataskaita Nr. 23A1-32 „Projekto BPD2004-ERPF-3.3.0-03-04-/0005 „Kaimišųjų vietovių informacinių technologijų plaćiajuostis tinklas RAIN“, įgyvendinamo pagal Lietuvos 2004–2006 m. bendrojo programavimo dokumento 3.3 priemonę, deklaruotų tinkamą finansuoti išlaidų patikrinimas“.

¹⁷⁰ Ten pat.

¹⁷¹ Lazdijų rajono savivaldybės administracijos 2008-09-19 raštas Nr. 1-2942 „Dėl duomenų teikimo“.

¹⁷² Centrinės projektų valdymo agentūros Vertinimo komisijos nario M. Laurinaičio „Plaćiajuosčio duomenų perdavimo tinklo sukūrimas Lazdijų ir Alytaus savivaldybėse“ projekto patikros lapas PL-09-SF(SF-01).

daugiausia paslaugomis naudosis savivaldybių įstaigos. Projekto metu numatyta įsigyti „Proxy“ (tarpinius), elektroninio pašto bei dokumentų valdymo serverius, nors savivaldybė numachiui¹⁷³ tinklą išnuomoti operatoriui. Pastebima rizika, kad techninė ir programinė įranga gali būti panaudota vidiniams savivaldybių poreikiams, o ne projekto tikslams (27 pavyzdys).

27 pavyzdys

Lazdijų PDPT projekto vadovas nurodė¹⁷⁴, kad „įsigytos tarnybinės stotys bus naudojamos tinklo eksploatavimui ir iš dalies savivaldybių kompiuterinių tinklų ir vartotojų valdymui. Šiuo metu rangovai dar nėra pateikę tinklo schemas, ir ji bus prie išpildančiosios projekto dokumentacijos.“

Auditoriai, įvertinę įsigytos programinės įrangos sąrašą ir įsigytų licencijų kiekį (pvz., Microsoft Exchange Server Standard 2007 Single OPEN Level C licencijos – (2 vnt.) ir sistemos, elektroninio pašto, dokumentų valdymo sistemos klientinės licencijos (200 vnt.)), abejoja, ar šios licencijos bus naudojamos klientų darbo vietose, ar savivaldybėse. Perkamų licencijų skaičius buvo apskaičiuotas atsižvelgus į apytikslį realių vartotojų skaičių savivaldybėse ir seniūnijose. Nustatyti, kur realiai bus naudojama tarnybinių stočių ir programinė įranga, kol kas nėra galimybės, nes tinklo schema audito metu dar nebuvo parengta.

Lazdijų PDPT projekto metu įsigytos tarnybinės stotys gali būti naudojamos tik savivaldybių reikmėms. Projekto vadovas nurodo, kad iš dalies numatyta jas naudoti savivaldybių kompiuterinių tinklų ir vartotojų valdymui.

Auditoriai pastebi, kad Microsoft licencijavimo taisyklės¹⁷⁵ neleidžia išnuomoti įsigytos¹⁷⁶ programinės įrangos (išnuomoti leidžiama tik su asmeniniu kompiuteriu komplektuojamą „Microsoft Windows XP“ operacinę sistemą) (28 pavyzdys).

28 pavyzdys

Microsoft licencijavimo sąlygose¹⁷⁷ nurodoma, kad programinės įrangos naudojimo teisės gali būti vieną kartą perduotos kitam asmeniui nuolatiniam naudojimui, su sąlyga, kad perduodamas yra visas produktas (įskaitant visas ankstesnes produkto versijas, jei naujos versijos buvo įsigijamos kaip atnaujinimai). Šiuo atveju naujasis produkto vartotojas turi sutikti su galutinio vartotojo licencinės sutarties sąlygomis, kadangi priešingu atveju licencija negali būti perduota. Perduodamas programinės įrangos naudojimo teises, ankstesnis produkto vartotojas privalo ištrinti produktą iš savo kompiuterio.

Lazdijų PDPT projekto vykdytojas numatęs išnuomoti sukurtą infrastruktūrą operatoriui, kuris teiks paslaugas galutiniams vartotojams, todėl neaišku, kam projekto vykdytojas įsigijo elektroninio pašto ir dokumentų valdymo tarnybines stotis, bei elektroninio pašto, dokumentų valdymo klientų prieigos licencijas. Abejotina, ar šios licencijos skirtos institucijoms, kurios bus sujungtos į tinklą, nes skirtingų sričių institucijos retai naudoja tas pačias dokumentų valdymo sistemas, be to, jos retai būna sujungtos tarpusavyje (pvz., mokyklos, priešgaisrinės tarnybos ir medicinos įstaigos). Be to, Microsoft licencijavimo sutartis neleidžia įsigytų licencijų nuomoti, ir

¹⁷³ Centrinės projektų valdymo agentūros Vertinimo komisijos nario M. Laurinaičio „Plaćiajuosčio duomenų perdavimo tinklo sukūrimas Lazdijų ir Alytaus savivaldybėse“ projekto patikros lapas PL-09-SF(SF-01).

¹⁷⁴ Ten pat.

¹⁷⁵ Prieiga per internetą <http://office.microsoft.com/lt-lt/publisher/HA012340811063.aspx>, 2008-10-01

¹⁷⁶ Programinės įrangos produkto įsigijimas – tai licencijos (teisės) juo naudotis įsigijimas.

¹⁷⁷ Prieiga per internetą <http://office.microsoft.com/lt-lt/publisher/HA012340811063.aspx>, 2008-10-01

toks jų naudojimas pažeistų Microsoft nustatytas autorių teises ir būtų nelegalus, o licencijoms įsigyti lėšos būtų panaudotos netikslingai.

Perdavus, operatoriui visos sukurtos infrastruktūros valdymą ir administravimą, gali būti neužtikrinta tinkama sukurtos tinklo, duomenų perdavimo stočių techninė priežiūra ir programinės įrangos palaikymas (29 pavyzdys).

29 pavyzdys

Lazdijų rajono savivaldybės administracija išnuomojo projekto metu sukurtą turtą tinklo paslaugas teikiančiam operatoriui. Sutartis sudaryta 2008 m. birželio 10 d. penkeriems metams, su galimybe pratęsti dar trejiems metams, nuomos mokestis 0,12 Lt be PVM už kalendorinius metus už įrengimų naudojimą. Tinklo operatorius savo lėšomis ir rizika įsipareigojo:

- tvarkyti ir eksploatuoti įrengimus, vykdyti įrengimų remontą ir renovaciją;
- užtikrinti kuo didesnę skverbimą ir nedidinti paslaugų kainų.

Sutartyje numatyta, kad operatorius gauna pajamas ir administruoja sutartis, bei gali naudotis įrengimais už teritorijos ribų, jei tai neblogins ryšio kokybės. Taip pat numatyta galimybė savivaldybei įrengti bet kokią kitą įrangą, prietaisus ar įrenginius, nesusijusius su sutartimi.

Atkreiptinas dėmesys, kad nuomos sutartis sudaryta 2008 m. birželio 10 d, nors projekto metu įsigytos įrangos priėmimo–perdavimo aktai iki 2008 m. rugsėjo 19 d. dar nebuvo pasirašyti¹⁷⁸.

Auditoriai nustatė, kad tinklo operatoriai gali naudoti Lazdijų PDPT paslaugoms teikti už šio tinklo teritorijos ribų, nemokėdami už tai papildomo mokesčio, o leidimas Lazdijų r. savivaldybei įrengti bet kokius įrenginius, nesusijusius su sutartimi, didina riziką, kad sukurtas tinklas bus naudojamas ne tik projekto tikslams, bet ir savivaldybių poreikiams.

Rizika

Kyla rizika, dėl tinkamo valstybės turto valdymo – neaišku, kas priims sprendimus dėl tolimesnio infrastruktūros valdymo.

Išvada

Projekto vykdytojais atsakomybę už sukurtos tinklo administravimą, tolimesnę priežiūrą ir paslaugų teikimą vartotojams perduoda operatoriams.

Atkreipiame dėmesį, kad dokumentuose dėl tinklų perdavimo, turėtų būti numatomos konkrečios priemonės užtikrinančios atsakomybę už tinklo administravimą, tolimesnę priežiūrą ir paslaugų teikimą vartotojams.

¹⁷⁸ Lazdijų rajono savivaldybės administracijos 2008-09-19 raštas Nr. 1-2942 „Dėl duomenų teikimo“.

IŠVADOS IR REKOMENDACIJOS

Apibendrintos išvados

Dėl informacinės visuomenės plėtros projektų atrankos ir derinimo:

1. Nėra nacionalinių informacinės infrastruktūros strateginių dokumentų, nustatančių technologinę (techninė įranga, tinklai), informacinę (duomenų mainai, sistemos duomenų bazės, vartotojų komunikavimas ir sąsajos) ir veiklos (pagal atskiras viešojo administravimo sritis) architektūrą ir kaip turi būti kuriama ši infrastruktūra. Neapibrėžus informacinių infrastruktūrų architektūros kuriamos informacinės infrastruktūros gali būti nesuderinamos su esamomis arba jas dubliuoti, todėl informacinių infrastruktūrų plėtrai skirtos lėšos gali būti panaudojamos neefektyviai. Nenustačius informacinių ir ryšių technologijų projektų koordinavimo procedūrų, neužtikrinamas bendros informacinių tinklų infrastruktūros įgyvendinimas valstybiniu lygmeniu. Sisisiekimo ministerija, atstovaudama Lietuvai Europos Sąjungoje neturi tikslios informacijos apie Lietuvoje įgyvendinamus informacinės infrastruktūros plėtros projektus. (1.1.1 dalis, 14 psl.)

2. Kai kurie Ekonomikos augimo veiksmų programos Informacinės visuomenės visiems prioriteto 2007–2013 m. finansavimo periodui nustatyti projektų atrankos vertinimo kriterijai nurodo atitikti Lietuvos Respublikos Vyriausybės strateginiams dokumentams. Nustatyti projektų atrankos vertinimo kriterijai eliminuoja kai kuriuos galimus pareiškėjus, dėl to kai kurie projektai pradėti vykdyti 2004–2006 m. periodo lėšomis, negali būti realizuoti 2007–2013 m. periodo lėšomis. Audito metu nustatyta, kad Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos projektui „e-Seimas“ - elektroninės demokratijos priemonių plėtojimas Lietuvos Respublikos Seime“ skirtos lėšos (107 tūkst. Lt) gali būti panaudotos nerezultatyviai. (1.1.2 dalis, 18 psl.)

3. Nėra tinkamo informacinės visuomenės plėtros infrastruktūros vystymo koordinavimo valstybiniu lygmeniu, nes Centrinės projektų valdymo agentūros ir Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės vykdomos procedūros neužtikrina pakankamo informacinės visuomenės plėtros projektų tikslų suderinamumo. Paaiškėjus veiklos dubliavimui, įgyvendinant informacinės visuomenės plėtros projektus jie papildomai derinami ir koreguojami, tai sudaro prielaidas neefektyviam lėšų naudojimui. (1.1.3 dalis, 23 psl.)

Dėl informacinės visuomenės plėtros projektų vykdymo, jų įgyvendinimo stebėsenos ir projektų rezultatų:

4. Nustatyta, kad 71 proc. Europos Sąjungos lėšomis kuriamų informacinių sistemų, kuriama nepatvirtinus jų nuostatų (nenumačius informacinių sistemų funkcijų, struktūros ir tikslų),

93 proc. informacinių sistemų kuriama neturint su Informacinės visuomenės plėtros komitetu prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės suderintų specifikacijų.

Nustatyta, kad kai kurių projektų metu minėti dokumentai buvo parengti, jau įdiegus informacines sistemas. Dėl to išlieka rizika, kad taip sukurtos sistemos gali būti tarpusavyje nesuderintos, nepakankamai funkcionalios, lėšos joms kurti gali būti panaudojamos nerezultatyviai. (2.1 dalis, 27 psl.)

5. Iki audito pabaigos nebuvo paskelbti kai kurių priemonių kvietimai teikti paraiškas dėl projektų finansavimo iš Europos regioninės plėtros fondo lėšų, užsitęsė teisės aktų, reglamentuojančių 2007–2013 m. Europos Sąjungos paramos paskirstymą ir paraiškų teikimą, rengimas. Dėl minėtos priežasties įstaigos negalėjo vykdyti numatytų informacinės visuomenės plėtros priemonių, todėl numatytų projektų įgyvendinimo laikas nukeliamas. (2.2 dalis, 31 psl.)

6. Informacinės visuomenės plėtros projektų vykdytojų numatytos projektų įgyvendinimo priemonės ir terminai nesutampa su priemonėmis numatytomis Lietuvos informacinės visuomenės plėtros 2006–2008 metų programoje ir Elektroninės valdžios koncepcijos priemonių įgyvendinimo plane.

Nėra vieno, 2007–2013 m. periodo priemonei „Informacinė visuomenė visiems“ bendro strateginio dokumento, kuriame būtų pateikiamos informacinės visuomenės plėtros priemonės, jų įgyvendinimo būdai, terminai ir visi atsakingi vykdytojai, todėl galimas veiklų dubliavimas ir neefektyvus lėšų panaudojimas.

Kvietimo „Parama projektams parengti“ projektų metu parengta techninė dokumentacija dėl pasikeitusių technologijų ir įstaigų veiklos procesų netenka aktualumo, projektai gali būti įgyvendinami pagal pasenusią ir nepakankamai aktualią dokumentaciją arba jai atnaujinti gali būti naudojamos papildomos lėšos. (2.2 dalis, 31 psl.)

7. Projektų vykdytojai nesivadovauja Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka pirkdami projektų administravimo paslaugas. Kai kuriais atvejais projektų administravimas pavedamas specialiai įsteigtoms viešosioms įstaigoms, nevykdančioms viešojo administravimo funkcijų. Be to dažnai šios įstaigos priima ir strateginius sprendimus dėl projektų vykdymo ir tolimesnio valdymo, kas išskirtinai priskiriama informacinių sistemų valdytojams. Esant tokiai projektų valdymo schemai nėra aiškios atsakomybės pasiskirstymo ir sprendimų priėmimo valdymo schemas, todėl gali būti nepakankama projektų kontrolė, netiksliai suformuoti institucijų poreikiai, nepakankamai įvertinti jų veiklos prioritetai ir nustatyti netinkami tikslai. (2.3 dalis, 33 psl.)

8. Dėl nepakankamos informacinės visuomenės plėtros projektų paramos sutarčių pakeitimų derinimo valdymo kontrolės kai kurių projektų sutarčių keitimo procedūros užtruko gana ilgai, todėl numatyti projektų įgyvendinimo terminai vėlavo. (2.4.1 dalis, 35 psl.)

9. Centrinei projektų valdymo agentūrai ir Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės pritarus sprendimams, keitusiems projektų esmę (rezultatus), rodiklius ir laukiamas pasekmes, ne visada pavyko užtikrinti, kad visi informacinės visuomenės plėtros projektai finansiniu ir techniniu požiūriu būtų optimalūs ir galėtų duoti daugiau socialinės ir ekonominės naudos. (2.4.2 dalis, 39 psl.)

Projektų rodikliai nebuvo kokybiški ir tinkamai apibrėžti. Dalis informacinės visuomenės plėtros projektų vykdytojų, neįvertinę savo galimybių, nustatė neadekvačius projekto rezultatų ir pasekmių rodiklius, pagrindinis projektų tikslas lieka laiku įsisavinti lėšas. Daugelio projektų atveju rodiklių atsisakyta, jie pakeisti naujais ir neatitinka numatytų skiriant paramą projektams, todėl neišku kaip bus vertinamas pasiektas šių projektų rezultatyvumas. (3.1.2 dalis, 55 psl.)

10. Įvertinus institucijų, atliekamą informacinės visuomenės plėtros projektų įgyvendinimo stebėseną ir priežiūrą, nustatyta:

- ▶ Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės neužtikrino pakankamos rizikingų projektų įgyvendinimo kontrolės ir neišnaudojo galimybės atlikti patikras vietoje. Išlieka rizika, kad įgyvendinus projektus, bus nepasiekti planuoti tikslai ir rezultatai.
- ▶ Centrinės projektų valdymo agentūros atliekamos patikros vietoje nepakankamai dokumentuojamos (nenurodytos procedūros naudojamos rezultatyvumui, funkcionalumui nustatyti, dokumentuotos tik procedūros lėšų panaudojimui užtikrinti).
- ▶ Centrinės projektų valdymo agentūros taikomos projektų stebėsenos priemonės nėra suderintos su informacinių sistemų kūrimo metodikos reikalavimais¹⁷⁹, neatliekamas vertinimas informacinių sistemų kūrimo kritiniuose taškuose¹⁸⁰. (2.5 dalis, 46 psl.)

11. SFMIS duomenys apie projektus daugeliu atvejų pateikiami fragmentiškai, todėl negalima spręsti apie projekto įgyvendinimo būklę naudojantis tik SFMIS, neišnaudojamas galimas SFMIS funkcionalumas. (2.6 dalis, 49 psl.)

Rekomendacijos

Lietuvos Respublikos Vyriausybei:

1. Inicijuoti teisės aktų, nustatančių informacinių sistemų valdymo, kūrimo, eksploatavimo ir duomenų mainų principus, atnaujinimą.
2. Parengti bendrą Lietuvos nacionalinės informacinės visuomenės dokumentą, nustatant aiškius ryšius ir suderinamumą su kitais informacinės visuomenės ir ryšių strateginiais dokumentais (Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategija, Informacinės visuomenės plėtros 2006–

¹⁷⁹ Patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-04-19 nutarimu Nr. 451 „Valstybės informacinių sistemų steigimo ir įteisinimo taisyklės“.

¹⁸⁰ Patvirtinta Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2004-10-15 įsakymu Nr. T-131 „Valstybės informacinių sistemų kūrimo metodika“.

2008 m. programa, Elektroninės valdžios koncepcija, Lietuvos plačiajuosčio ryšio infrastruktūros 2005–2010 m. plėtros strategija ir kt.).¹⁸¹

3. Tobulinti informacinių ir ryšių technologijas koordinuojančių institucijų tarpusavio ryšius ir struktūrą, nustatant konkrečias atskirų institucijų funkcijas ir atsakomybę.¹⁸² (1.1 dalis)

4. Papildyti ir atnaujinti norminius dokumentus reglamentuojančius valstybės informacinių sistemų įsteigimą ir įteisinimą:

4.1. detalizuojant procedūras, kaip ir kokie informacinių sistemų dokumentų pakeitimai ir papildymai turi būti derinami ir tvirtinami modernizuojant valstybės informacines sistemas;

4.2. steigiant ir įteisinant jau sukurtas valstybės informacines sistemas, būtų rengiami tik tolesniam funkcionavimui būtini dokumentai – sistemos ir duomenų saugos nuostatai, perdavimo-priėmimo aktai, papildomai pateikiant kūrimo ekonominį pagrindimą ir funkcionavimo schemą, išdėstant technologinę struktūrą, pagrindines sudedamąsias dalis (komponentės, posistemės), vidinius ir išorinius ryšius;

4.3. įpareigoti institucijas per numatytą laiką parengti reikiamus dokumentus, įsteigti ir įteisinti valstybės informacines sistemas, kurių kūrimui ir modernizavimui finansuoti buvo skirtos Europos Sąjungos ir valstybės biudžeto lėšos.

Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai:

1. Parengti informacinės infrastruktūros tinklų aprašą ir numatyti informacinių ir ryšių technologijų projektų koordinavimo procedūras.

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės:

1. Parengti arba papildyti esamus norminius dokumentus, kuriuose būtų aprašyti informacinių sistemų technologinės, informacinės ir veiklos architektūros reikalavimai.

2. Inicijuoti informacinių sistemų registro kūrimą.

VšĮ Centrinei projektų valdymo agentūrai:

1. Nustatyti procedūras užtikrinančias, kad tais atvejais kai projektų administravimo darbai vykdomi ne projekto vykdytojo, šie darbai būtų perkami vadovaujantis Viešųjų pirkimų įstatymu.

¹⁸¹ Pastabos dėl informacinės visuomenės plėtros strateginių dokumentų suderinamumo pateiktos Valstybės kontrolės 2006-09-12 valstybinio audito ataskaitoje Nr. IA-9000-4-2 „Valstybinių informacinių sistemų bendroji kontrolė. Valstybinis ir institucinis lygmenys“, 1 dalis, 10 psl., Valstybės kontrolės 2007-09-28 valstybinio audito ataskaitoje Nr. IA-9000-4-3 „Valstybinių institucijų informacinių sistemų valdymas elektroninės valdžios kontekste“, 2 dalis 15 psl.

¹⁸² Pastabos dėl informacinių ir ryšių technologijų koordinavimo pateiktos Valstybės kontrolės 2001-10-17 suvestinėje ataskaitoje Nr. 210 „Dėl veiklos, kuriant ir diegiant informacines sistemas, vertinimo taupumo, rezultatyvumo ir efektyvumo požiūriais, rezultatų“, 3 psl., Valstybės kontrolės 2003-12-12 valstybinio audito ataskaitoje „Elektroninio parašo diegimo vertinimas“, 2 dalis, 6 psl., Valstybės kontrolės 2006-09-12 valstybinio audito ataskaitoje Nr. IA-9000-4-2 „Valstybinių informacinių sistemų bendroji kontrolė. Valstybinis ir institucinis lygmenys“, 1 dalis, 10 psl., Valstybės kontrolės 2007-09-28 valstybinio audito ataskaitoje Nr. IA-9000-4-3 „Valstybinių institucijų informacinių sistemų valdymas elektroninės valdžios kontekste“, 2 dalis 15 psl.

2. Užtikrinti, kad paramos sutarties keitimai būtų atliekami tik siekiant, kad informacinės visuomenės plėtros projektai galėtų duoti daugiau socialinės ir ekonominės naudos.

3. Tinkamai dokumentuoti ir detalizuoti vykdomas informacinės visuomenės plėtros projektų patikrų vietoje procedūras, nurodant kaip įvertinamas pasiektas funkcionalumas ir rezultatyvumas.

4. Išnaudojant SFMIS galimą funkcionalumą, užtikrinti, kad informaciją apie projektus būtų pateikiama visa ir operatyviai.

Informacinės visuomenės plėtros komitetui prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir VŠĮ Centrinei projektų valdymo agentūrai:

1. Siekiant sustiprinti informacinės visuomenės plėtros projektų stebėseną, parengti bendrą dokumentą, kuriame būtų nurodomos projektų stebėsenos procedūros, užtikrinančios vykdomų projektų eigos vertinimą kritiniuose taškuose, bei teisės aktais reglamentuojančiais informacinių sistemų steigimą, kūrimą, eksploatavimą ir saugą reikalavimų vykdymą.

Informacinių sistemų valdymo ir audito departamento

Informacinių sistemų skyriaus vedėjas

Irmantas Aleliūnas

Informacinių sistemų valdymo ir audito departamento

Informacinių sistemų audito skyriaus

vyresnioji valstybinė auditorė

Živilė Kindurytė

Valstybinio audito ataskaitos kopijos (3 egz.) pateiktos Lietuvos Respublikos Seimo audito komitetui, Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai.

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
Europos Sąjungos struktūrinių fondų
lėšomis finansuojamų informacinės
visuomenės plėtros projektų
valdymas
1 priedas

Vartojamų santrumpų ir sąvokų paaiškinimas

- **BPD** – Lietuvos 2004-2006 m. bendrasis programavimo dokumentas
- **BPD 3.3. priemonė** – Lietuvos 2004-2006 m. BPD 3.3 priemonė „Informacinių technologijų paslaugų ir infrastruktūros plėtra“
- **CPVA** – VšĮ Centrinė projektų valdymo agentūra
- **E-bilietas projektas** – Vilniaus miesto savivaldybės administracijos vykdomas projektas „Elektroninio bilieto viešajame transporte ir keleivių informavimo sistemos sukūrimas“
- **ES** – Europos Sąjunga
- **e-Seimas projektas** – Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos vykdomas projektas „e-Seimas“ - elektroninės demokratijos priemonių plėtojimas Lietuvos Respublikos Seime““
- **Finansų ministerija** – Lietuvos Respublikos finansų ministerija
- **IS** – Informacinės sistemos
- **IT** – Informacinės technologijos
- **IVP** – informacinės visuomenės plėtros
- **IVPK** – Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės
- **Komisija** – Paramos sutarčių keitimų ir pažeidimų nagrinėjimo komisija¹⁸³
- **Lazdijų PDPT projektas** – Lazdijų rajono savivaldybės administracijos vykdomas projektas „Plačiajuosčio duomenų perdavimo tinklo sukūrimas Lazdijų ir Alytaus rajonų savivaldybėse“
- **MII** – Matematikos ir informatikos institutas
- **NESS** – Nacionalinė elektroninės sveikatos sistema
- **NETSVEP projektas** – Valstybės įmonės Registrų centro vykdomas projektas „Nekilnojamo turto sandorių viešojoje elektroninėje paslauga (NETSVEP)“

¹⁸³ Informacinės visuomenės plėtros komiteto prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 2005-07-15 įsakymas Nr. T-68 „Dėl paramos sutarčių keitimų ir pažeidimų nagrinėjimo derinimo ir vertinimo tvarkos“ (aktuali redakcija 2008-04-21 įsakymas Nr. T-70).

- **RAIN projektas** – Matematikos ir informatikos instituto vykdomas projektas „Kaimiškujų vietovių informacinių technologijų plačiajuostis tinklas RAIN“
- **RAIN2 projektas** – Matematikos ir informatikos instituto projektas Projekto RAIN2 (Kaimiškujų vietovių švietimo informacinių technologijų plačiajuostis tinklas: „paskutinės mylios“ prieigos etapas) įgyvendinimui reikalingos dokumentacijos parengimas
- **SAM** – Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija
- **SFMIS** – Europos Sąjungos struktūrinių fondų informacinė valdymo ir priežiūros sistema
- **Susisiekimo ministerija** – Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija
- **SVDPT projektas** – Valstybės įmonės „Infostruktūra“ vykdomas projektas „Saugaus valstybinio duomenų perdavimo tinklo (SVDPT) kamieninės dalies sukūrimas“
- **VAISIS** – Viešojo administravimo institucijų informacinių sistemų interoperabilumo sistema
- **VISS projektas** – Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos vykdomas projektas „Valstybinių institucijų informacinių sistemų sauga (VISS)“
- **VIKT** – Valstybės institucijų kompiuterių tinklas
- **VIPT projektas** – Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos vykdomas projektas „Viešųjų interneto prieigos taškų tinklo plėtra“
- **VITI** – Valstybinės informacinės technologijos institutas
- **Vyriausybė** – Lietuvos Respublikos Vyriausybė
- **VMI prie FM** – Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos;
- **VRM** – Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija
- **VVKT prie SAM** – Valstybinė vaistų kontrolės tarnyba prie Sveikatos apsaugos ministerijos

Valstybinio audito ataskaitos
 Europos Sąjungos struktūrinių fondų
 lėšomis finansuojamų informacinės
 visuomenės plėtros projektų
 valdymas
 2 priedas

ES struktūrinių fondų BPD 2004–2006 m. lėšomis finansuojami informacinės visuomenės plėtros projektai

1 lentelė. Informacija apie projektus, kurie įgyvendina BPD 3.3 priemonės uždavinius			
Projekto pavadinimas	Projekto vykdytojas	Sutarties pasirašymo data	Tinkamų išlaidų vertė, tūkst. Lt.
Kvietimo „Elektroninė infrastruktūra“ projektai			
„Saugaus valstybinio duomenų perdavimo tinklo (SVDPT) kamieninės dalies sukūrimas“	VĮ Infostruktūra	2005.01.24	16,442
„Plačiajuosčio duomenų perdavimo tinklo sukūrimas Lazdijų ir Alytaus rajonų savivaldybėse“	Lazdijų rajono savivaldybės administracija	2005.08.31	6,676
„Kaimiškųjų vietovių informacinių technologijų plačiajuostis tinklas RAIN“	Matematikos ir informatikos institutas	2005.09.13	73,676
Valstybinių institucijų informacinių sistemų sauga (VISS)	Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija	2006.04.12	9,714
Kvietimo „Elektroninė valdžia ir elektroninės paslaugos“ projektai			
„Nekilnojamojo turto sandorių viešoji elektroninė paslauga (NETSVEP)“	VĮ Registrų centras	2005.04.29	5,082
„Elektroninio bilieto viešajame transporte ir keleivių informavimo sistemos sukūrimas“	Vilniaus miesto savivaldybės administracija	2005.07.11	19,495
Kvietimo „Parama projektams parengti“ projektai			
„e-Seimas“- elektroninės demokratijos priemonių plėtojimas Lietuvos Respublikos Seime	Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija	2005.07.08	107
Projekto RAIN2 (Kaimiškųjų vietovių švietimo informacinių technologijų plačiajuostis tinklas: „paskutinės mylios“ prieigos etapas) įgyvendinimui reikalingos dokumentacijos parengimas	Matematikos ir informatikos institutas	2006.03.27	215
Šaltinis - Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės			

Valstybinio audito ataskaitos
 Europos Sąjungos struktūrinių fondų
 lėšomis finansuojamų informacinės
 visuomenės plėtros projektų
 valdymas
 3 priedas

**ES struktūrinių fondų BPD 2004–2006 m. lėšomis finansuojamų kvietimo
 „Parama projektams parengti“ projektų vykdytojų pastabos**

Projektų vykdytojų pastabos dėl projektų administravimo:
Projekto įgyvendinimui dėl finansavimo tvarkos yra apribotas projekto vykdymo laikas, dėl ko dažnai nukenčia projekto kokybė.
Metodika, pagal kurią vykdoma galimybių studija ir ruošiami investiciniai projektai turėtų būti tobulinama atsižvelgiant į jau sukauptą patirtį ruošiant tokius projektus.
Tokiems projektams, ypač kurie yra finansuojami iš ES lėšų, turėtų būti daugiau viešinami ne tik projektų rezultatai, bet ir pati projektų eiga, projektuose kylančios problemos, kas leistų tobulinti projektų valdymą bei jų kontrolę.
Praėjusio programavimo laikotarpio metu didžiausią painingą kėlė mokėjimo prašymų pildymas. Nepaisant to, kad buvo organizuojami mokymai, susiję su mokėjimo prašymų pildymu ir teikimu, daugelis mokėjimo prašymų pildymo taisyklių buvo koreguojamos projektų vykdymo eigoje, jas tvirtinant vidiniais institucijų teisės aktais ar nerašytomis taisyklėmis, kurios niekur nebuvo skelbiamos, ir tai dalinai apsunkindavo dokumentų rengimą bei teikimą.
Teikdami IVPK Mokėjimo prašymų pateikimo grafiką, susidūrėme su informacijos apie Ekonominės klasifikacijos kodus trūkumą. Šį grafiką teko kelis kartus koreguoti, kadangi Finansų ministerija minimus kodus pakeitė, o informacijos apie tai niekur nepaskelbė. Pageidautume, kad administruojant 2007-2013 m. periodą, šios problemos būtų išvengta.
Rengiant investicinį projektą „Lietuvos dokumentinis kinas Internete“ labai svarbūs buvo geros praktikos pavyzdžiai. Lietuvoje iki tol panašaus projekto niekas nebuvo įgyvendinęs, kino dokumentų skaitmeninimas ir pateikimas internete yra pakankamai specifinis technologiniu požiūriu. Norint parengti visapusiškai tinkamą techninį sprendimą, teko apsilankyti kitoje Europos Sąjungos šalyje (Vokietijoje), kurioje kino dokumentai jau skaitmeninami ir pateikiami Internete. Rengiant investicinį projektą, būtų buvę naudinga apsilankyti ir Skandinavijos šalyse, turinčiose nemažai patirties kino filmų skaitmeninime. Tačiau ES parama nenumatė bent dalies kelionės išlaidų padengimo. Rengiant investicinį projektą, buvo ganėtinai sunku numatyti institucijos indėlį (patalpomis, įranga, darbuotojais), taip pat apskaičiuoti projekto laiką, kadangi tuo metu neturėjome jokios patirties nei geros praktikos pavyzdžių.
ES parama apėmė konsultacinių paslaugų, audito ir viešinimo paslaugų pirkimą. Tuo tarpu visiškai nebuvo numatytos projekto administravimo išlaidos. Investicinį projektą rengė konsultacinė firma, tačiau dėl projekto specifikos labai didelę dalį darbo teko atlikti projekto vadovui ir vadybininkui. Tai buvo papildomas darbas, kuris nebuvo niekaip apmokėtas.
Lietuvos 2007–2013 m. periodo administravimui turime vieną esminę pastabą. Periodas prasideda 2007 metais, tačiau realiai kvietimai teikti paraiškas bus paskelbti tik 2009 metais. Kultūros ministerija iki šiol nėra parengusi Kultūros paveldo skaitmeninio strategijos, su kuria turės būti suderintas projektas, todėl kyla abejonių, ar nebus paraiškos parengimui skirta pernelyg mažai laiko. Investicinis projektas parengtas 2006 metais, techninis sprendimas jau iš dalies dėl informacinių technologijų plėtros pasenęs. Mūsų manymu, pernelyg ilgas laiko tarpas, turint omenyje informacinių technologijų pasikeitimus. Kadangi turėsime atnaujinti investicinį projektą, norėtume žinoti, kokie reikalavimai keliami jo atnaujinimui, tačiau tokios informacijos kol kas IVPK mums nesuteikė.
Pirmuoju 2004–2006 m. ES paramos laikotarpiu rengiant ESKIS ¹⁸⁴ projekto galimybių studiją, VMI prie FM dėl susiklosčiusių aplinkybių turėjo prašyti 3 mėn. pratęsti ESKIS dokumentacijos rengimo projekto trukmę, kadangi parengto dokumento pradinė versija buvo nepakankamai išsami, turėjo kitų trūkumų. Konkurso būdu išrinktam išorės vykdytojui dažnai nepakanka laiko (dokumentacijos rengimo projekto pradinė trukmė buvo 8 mėn.), kvalifikacijos, gal pritrūksta patirties tinkamai įsigilinti į sudėtingesnius VMI prie FM veiklos aspektus.
Projekto vykdytojo požiūriu, per ilgai trunka dabartinis pasirengimo skirstyti 2007–2013 m. ES fondų paramą etapas, be to, institucijos jau turi tam tikrą 2004–2006 m. ES paramos administravimo patirtį. Šiuo metu laukiama kvietimo, po to bus nagrinėjami projektiniai pasiūlymai, sudaroma paramos sutartis, reikia skirti laiko ESKIS projekto vykdytojo parinkimo viešojo pirkimo procedūroms, taigi, galima prognozuoti, kad realūs ESKIS projekto įgyvendinimo darbai galėtų prasidėti 2009 m. II ketv. t. y. paramos lėšas pradėti naudoti vėluojama 2,5–3 metus. Per dvejus metus pasikeitė eilė išorės ir vidaus teisės aktų, įtakančių VMI prie FM veiklos procesus, negalima tiksliai prognozuoti, kiek per laikotarpį padidėjo ESKIS projekto sąmata, sudaryta 2006 m. galimybių studijoje.

¹⁸⁴ Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos parengė galimybių studiją Mokesčių mokėtojų švietimo ir konsultavimo sistemai (ESKIS) sukurti.

Valstybinio audito ataskaitos
Europos Sąjungos struktūrinių fondų
lėšomis finansuojamų informacinės
visuomenės plėtros projektų
valdymas
4 priedas

IVPK gairėse pareiškėjams patvirtinti projektų vertinimo ir atrankos kriterijai

	Kvietimas teikti paraiškas konkursui „Elektroninė infrastruktūra“	Kvietimas teikti paraiškas konkursui „Elektroninė valdžia ir el. paslaugos“	Kvietimas teikti paraiškas konkursui „Pama projektams parengti“
Bendri projektų atrankos kriterijai	<ul style="list-style-type: none"> ▶ projektas turi atitikti bendrą BPD strategiją ir Lietuvos nacionalinę bei Europos Sąjungos politikos kryptis; ▶ projektas turi būti suderinamas su prioriteto ir priemonės, pagal kuriuos skiriamas finansavimas, specifiniais tikslais; ▶ projektas turi kurti pridedamąją vertę; ▶ projektas turi būti finansiškai tęstinis; ▶ turi būti aišku, kad be ES paramos projekto nebūtų įmanoma įgyvendinti; ▶ prioritetas teikiamas tam projektui, kurį įgyvendinant bus skiriamas didesnis projekto teikėjo indėlis; ▶ projektai, kurie turi teigiamą poveikį regionų išsivystymo skirtumų mažinimui (ypatingai probleminėse teritorijose ir Ignalinos regiono problemoms spręsti) turės prioritetą juos atrinkiant; ▶ projektas turi turėti tinkamų administracinių gebėjimų ir finansinių gebėjimų, siekiant užtikrinti sėkmingą projektų įgyvendinimą. 		<ul style="list-style-type: none"> ▶ projektas turi vykdyti veiklas, nustatytas šių gairių 2.3. punkte; ▶ projekto įgyvendinimo laikotarpis negali būti ilgesnis negu 12 mėnesių; ▶ projektas turi būti įgyvendinamas Lietuvos Respublikoje; ▶ turi būti aišku, kad be ES paramos projekto nebūtų įmanoma įgyvendinti; ▶ projekto pareiškėjas (ir partneris (-iai) jei jie yra) turi turėti pakankamus administracinius ir finansinius gebėjimus projektui įgyvendinti.
Specifiniai kvietimo atrankos vertinimo kriterijai	<ul style="list-style-type: none"> ▶ projektai turi atitikti BPD 3.3 priemonės vieną iš pagrindinių remiamų veiklos sričių; ▶ projektai turi atitikti šio kvietimo pogrupių turinį; ▶ turi būti užtikrintas subalansuotas pareiškėjo ir partnerių dalyvavimas projekte, numatantis tiek nacionalinio, tiek regioninio/vietinio lygio atsakomybę už projekto tikslų įgyvendinimą; 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ turi būti užtikrintas poveikis kaimiškų vietovių vystymuisi, siekiant mažinti el. infrastruktūros plėtros skirtumus Lietuvoje; ▶ įgyvendinus projektą, turi būti sukurta nauja el. infrastruktūra, prieinama didesnei Lietuvos gyventojų daliai visoje šalies teritorijoje; 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ projektas turi atitikti bendrą BPD strategiją ir Lietuvos nacionalinę bei Europos Sąjungos politikos kryptis; ▶ projektas numatytas teikti vienam iš išvardintų BPD 3.3 priemonės kvietimo („El. valdžia ir el. paslaugos“ arba „El. infrastruktūra“) pogrupių; ▶ projekte diegiamos el. paslaugos turi būti ne mažesnio negu 3 interaktyvumo lygmens (taikytina „El. valdžios ir el. paslaugų“ kvietimo projektams, išskyrus 1 pogrupio („Interoperabilumas“) projektus); ▶ projekto veiklos turi būti nukreiptos į el. infrastruktūros arba elektroninių viešojo sektoriaus paslaugų kūrimą, kurios atitiktų tik vieną kvietimo teikti paraiškas pogrupį (jei projektą numatoma teikti į kvietimo „El. valdžia ir el. paslaugos“ 5 pogrupį, jo metu turi būti numatoma diegiama tik vieną el. paslaugą); ▶ projektas turi atitikti tik vieną iš pagrindinių BPD priemonėje „Informacinių technologijų paslaugų ir infrastruktūros plėtra“ išvardintų remiamų veiklos sričių; ▶ projektas turi būti įgyvendintas Lietuvos Respublikoje; ▶ projekto įgyvendinimo laikotarpis negali būti ilgesnis nei 3 metai; ▶ projektas turi neprieštarauti BPD įvardintoms horizontaliosioms ES politikoms darnaus vystymosi, lygių galimybių, regioninės plėtros ir informacinės visuomenės srityse.
	<ul style="list-style-type: none"> ▶ turi būti numatytas efektyvus abiejų fondų – ERPF ir Europos socialinio fondo – paramos panaudojimas, siekiant užtikrinti projekto darnumą su kitomis veiklomis, susijusiomis su informacinės visuomenės plėtra. 		

Valstybinio audito ataskaitos
 Europos Sąjungos struktūrinių fondų
 lėšomis finansuojamų informacinės
 visuomenės plėtros projektų
 valdymas
 5 priedas

BPD įgyvendinimo analizė

1 lentelė. BPD 3.3 priemonės įgyvendinimo būklė nuo BPD įgyvendinimo pradžios iki 2008-08-31, pagal duomenų būklę SFMIS

Ataskaitos Data	Priemonė (kodas), Atsakinga institucija, Priemonės pavadinimas, Fondas	Pagal BPD finansuojama projektų iš viso			Pagal BPD baigta įgyvendinti projektų			Įsisavinta lėšų				
		Vnt.	Finansuojamiems projektams pagal pasirašytas sutartis paskirstyta BPD lėšų (mln. Lt)	ES lėšų dalis nuo išsipareigojimų ES dalies (%)	Vnt.	Pagal galutinius mokėjimo prašymus projektų vykdytojams ir rangovams apmokėtos sumos (mln. Lt)		ES lėšų dalis nuo ES išsipareigojimų (%)	Deklaruotos lėšos (mln. Lt) ¹⁸⁵		ES lėšų dalis nuo ES išsipareigojimų (%)	
						Iš viso:	Iš jų ES lėšos:		Iš viso:	Iš jų ES lėšos		Viso:
2008-03-03	3.3. IVPK prie LRV, Informacinių technologijų paslaugų ir infrastruktūros plėtra, ERPF	42	258.64	166.745	104.9	22	1.95	1.425	0.9	134.8	85.4	53.7%
5												
2008-08-03			258.14	166.90	105.0	23	8.32	6.07	3.8	174.21	110.36	69,4 %
2008-09-03									178,21	113,02	71,1 %	

¹⁸⁵ Lėšų suma, išmokėta projektų vykdytojams ir rangovams (paslaugų teikėjams ar prekių tiekėjams); ES struktūrinių fondų atveju - pripažinta deklaruotina EK lėšų suma.

Valstybinio audito ataskaitos
 Europos Sąjungos struktūrinių fondų
 lėšomis finansuojamų informacinės
 visuomenės plėtros projektų
 valdymas
 6 priedas

Ekonomikos augimo veiksmų programos prioriteto „Informacinė visuomenė visiems“ priemonės „Elektroninė demokratija“ projektų atrankos kriterijai

1 lentelė. Ekonomikos augimo veiksmų programos prioriteto „Informacinė visuomenė visiems“ priemonės „Elektroninė demokratija“ projektų atrankos kriterijai	
Kriterijaus pavadinimas:	Kriterijaus paaiškinimas
Projektas prisideda prie Lietuvos informacinės visuomenės plėtros strategijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. birželio 8 d. nutarimu Nr. 625, prioritetų ir tikslų įgyvendinimo.	Jeigu projektas atitinka šios strategijos 14.2 punkte nurodytą prioritetą „Viešojo administravimo modernizavimas panaudojant IT“ ir 14.2.2 punkte nurodytą tikslą „Aktyvinti visuomenės ir viešojo administravimo institucijų sąveiką, užtikrinti visuomenės įtaką politiniams sprendimams, viešojo administravimo institucijų veiklos skaidrumą ir vadybinę kompetenciją“, jis atitinka šį kriterijų.
Projektas prisideda prie Lietuvos informacinės visuomenės plėtros 2006–2008 metų programos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. birželio 21 d. nutarimu Nr. 615, bei ją pakeisiančios 2009-2010 metų programos uždavinių ir priemonių įgyvendinimo.	Jeigu projektas yra skirtas įgyvendinti programos uždavinio, skirto plėtoti e. demokratiją, skatinti visuomenės ir viešojo administravimo institucijų sąveiką, didinti visuomenės informavimą ir įtaką politiniams sprendimams, panaudojant informacinių technologijų sprendimus, vieną iš priemonių, jis atitinka šį kriterijų. ¹⁸⁶
Kuriami sprendimai, naudosiantys plačiajuosčių elektroninių ryšių infrastruktūros galimybes.	Kriterijumi numatoma remti tokius projektus, kurių metu kuriamos elektroninės paslaugos apims įvairialypės terpės komponentus (tiek informacijos pateikimo įvairiais pavidalais: tekstu, vaizdu, garsu, animacija ir kt., prasme, tiek informacijos pasiekiamumo įvairiomis priemonėmis – internetu, skaitmenine televizija, mobiliaisiais įrenginiais ir kt. – prasme) ir tokiu būdu išnaudos plačiajuosčių elektroninių ryšių infrastruktūros teikiamas galimybes.
Šaltinis – Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos 2008 m. liepos 22 d. pateikta medžiaga	

¹⁸⁶ Šiuo metu vyksta 2006-2008 m. programos atnaujinimas, papildant atitinkamu uždaviniu ir priemonėmis (2007 m. lapkričio 26 d. parengtas Vyriausybės nutarimo pakeitimo projektas pateiktas derinti suinteresuotoms institucijoms). Ši Priemonė nebus pradėta įgyvendinti, kol nebus pakeista Vyriausybės patvirtinta programa.